

Publikator

ROK 2020 nr 70

Wydawca:

MODN w Ełku

ISSN 1641-8085

artykuły informacyjne i dydaktyczne dla nauczycieli

„Żołnierze Wyklęci – Bohaterowie Niezlomni”

Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy
Wyklętych ma być wyrazem
hołdu dla żołnierzy drugiej
konspiracji za świadectwo męstwa,
niezlomnej postawy patriotycznej
i przywiązania do tradycji
niepodległościowych, za krew
przelaną w obronie Ojczyzny.

Lech Kaczyński

strony 27-29

Wywiad
z wicekuratorem
oświaty Wojciechem
Cybulskim

strony 2-3

O wyższą jakość
w edukacji.
Dorobek i nowe
zadania MODN
w Ełku

strony 4-8

W kręgu czasopism
branżowych –
„Głos Pedagogiczny”
strona 23-24

Ryszard Skawiński

„Wzmocnienie funkcji wychowawczej szkoły, ale nie tylko...”

Wywiad z Wojciechem Cybulskim, warmińsko-mazurskim wicekuratorem oświaty

Ryszard Skawiński: Kończą się zmiany strukturalne w szkolnictwie. Ostatni absolwenci gimnazjów uczą się w nowych szkołach. Wróciliśmy do 8-letnich szkół podstawowych. Dlaczego jest to zmiana na lepsze?

Wojciech Cybulski: Jest kilka argumentów za przywróceniem ośmioletniej szkoły podstawowej. Najprostszym i najbardziej oczywistym jest wzmocnienie funkcji wychowawczej szkoły. Chyba każdy, kto pracował w szkole podstawowej jeszcze przed powstaniem gimnazjów potwierdzi, że wychowawca, który rozpoczynał pracę z klasą IV, miał o wiele większy wpływ na powierzone mu dzieci niż wychowawcy pracujący z klasami w trzy-letnich cyklach. Wykwalifikowany nauczyciel, dorosły człowiek zaczynał uczyć i wychowywać dziesięcioletnie dzieci, a kończył swoją pracę z piętnastolatkami. Najczęściej w klasie siódmej pojawiały się poważniejsze trudności wychowawcze, ale wychowawca opiekujący się klasą czwarty rok miał już ogromny autorytet i dzięki temu potrafił „zapanować” nad klasą. Zapanować, to znaczy złu zaradzić, dobro wesprzeć.

Ryszard Skawiński: Wychowanie jest ważne, ale za główne zadanie szkoły rodzice uznają nauczanie. Dobre szkoły to takie, gdzie uczniowie mają wysokie wyniki na sprawdzianach i egzaminach zewnętrznych, szkoły, które wysoko stoją w rankingach.

Wojciech Cybulski: Ośmioletnia szkoła zapewnia dłuższe okresy kształcenia przez jednego nauczyciela dla podstawowych przedmiotów, jak język polski, matematyka, historia, język obcy, wychowanie fizyczne. Dobry nauczyciel potrafi naprawdę dużo nauczyć w ciągu pięciu lat. Ważna jest w tym przypadku stabilność kadrowa w szkole. Wyobraźmy sobie taką sytuację: języka polskiego lub matematyki w szkole podstawowej uczy ten sam nauczyciel od klasy czwartej do klasy ósmej, a następnie w technikum przez kolejnych pięć lat również jeden dobry nauczyciel. Tacy nauczyciele nie tylko będą realizować program, ale mogą

realnie wpływać na rozwój ucznia. Najważniejsze, żeby to byli dobrzy, wręcz wybitni nauczyciele. Wybitny nauczyciel potrafi w ciągu tych lat i zbudować swój osobisty autorytet, i dobrze poznać możliwości swoich uczniów, i naprawdę pokierować ich rozwojem – najpierw jeszcze 10-letnich dzieci, potem dorastających nastolatków, w końcu młodych ludzi wchodzących w dorosłość.

Ryszard Skawiński: Skąd wziąć tylu dobrych nauczycieli?

Wojciech Cybulski: Przyciąganie do szkół dobrych nauczycieli to skomplikowany proces. Wbrew temu, co rozpowszechniają media, zawód nauczyciela cieszy się w Polsce wysokim szacunkiem społecznym. W ostatnio opublikowanych (XII 2019) wynikach badań szacunku do poszczególnych zawodów nauczyciel znalazł się na 7 miejscu, a wśród zawodów wymagających wyższego wykształcenia na 4 miejscu, za pielęgniarką (2 miejsce), profesorem uniwersytetu (5) i tuż za lekarzem (6). Mówię o tym dlatego, że często w mediach przywoływany jest przykład Finlandii, gdzie zawód nauczyciela jest obdarzony olbrzymim prestiżem społecznym,

a studia pedagogiczne należą do najbardziej atrakcyjnych. Także w Polsce do kształcenia dobrych nauczycieli rząd przywiązuje duże znaczenie. Prosty przykład: zrezygnowaliśmy np. ze studiów dwustopniowych na kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna na rzecz zintegrowanych studiów magisterskich. To znak, jak ważny jest ten zawód.

Ryszard Skawiński: To jednak za mało. Jak widzimy, oczekiwania płacowe nauczycieli dalekie są od zaspokojenia.

Wojciech Cybulski: Można się z tym zgodzić, ale oczekiwania płacowe i realne płace w każdym zawodzie rzadko są ze sobą zbieżne. Decyzje o płacach nauczycieli nie zapadają na poziomie kuratorium. Rząd w zasadzie ustala minimum, płacą samorządy. Nauczyciele powinni zarabiać więcej – nikt temu nie przeczy. Ale też niesprawiedliwe byłoby w tym kontekście przekreślać działania władz czy nie doceniać dużego wysiłku, jakiego podjął się rząd. W ciągu ostatnich 2 lat płace nauczycieli wzrosły o ok. 20%. Od 1 kwietnia 2018 do 1 września 2020 zaplanowany wzrost ma wynieść ok. 25%. Do tego docho-

dzi zniesienie tzw. godzin karcianych, a to oznacza, że za prowadzone poprzednio bezpłatnie zajęcia (nierzadko było to 8 godz. miesięcznie) nauczyciel musi mieć zapłacone. 8 godzin to ponad 10% miesięcznego wymiaru pracy większości nauczycieli. Ważne jest również ustalenie minimalnego miesięcznego dodatku za wychowawstwo na poziomie 300 zł – w wielu wypadkach to wzrost o 200 zł. Oczywiście wszyscy zdajemy sobie sprawę, że wynagrodzenie na poziomie ok. 2500-3500 zł na rękę w obecnych realiach rynku pracy nie jest imponujące, ale powinniśmy pamiętać, z jakiego poziomu zaczynaliśmy. Pomimo tego wszystkiego praca nauczyciela to dla wielu osób praca marzeń, to możliwość samorealizacji i spełnienia swego powołania.

Ryszard Skawiński: W mediach często pojawia się postulat, aby różnicować zarobki nauczycieli zależnie od jakości ich pracy...

Wojciech Cybulski: Trudno nie zgodzić się z takim postulatem na poziomie teorii. Problem pojawia się, gdy przejdziemy do konkretnych, do kryteriów oceny tej jakości. Zazwyczaj i uczniowie,

i ich rodzice, i sami nauczyciele w konkretnej szkole wiedzą, kto jest bardzo dobrym nauczycielem, a kto przeciętnym. Jak to opisać w języku prawa pracy? Jak ustalić wspólne kryteria oceny jakości pracy np. polonisty w prestiżowym warszawskim liceum ogólnokształcącym, w szkole branżowej I stopnia (dawnej tzw. „zawodowce”), w różnych technikach, w szkole podstawowej na mazurskiej wsi... Wydaje mi się, że przy obecnych nastrojach w szkołach, przy obecnym napięciu takie różnicowanie wynagrodzenia w oparciu o niespójne kryteria nie przyniosłoby oczekiwanych pozytywnych efektów. Obawiam się, że dyrektorzy, na których spadłby obowiązek różnicowania płac, nie wychodzą z sądów pracy. I jeszcze jeden aspekt. Nasze województwo wypada niekorzystnie w wynikach egzaminów zewnętrznych. Czy nauczyciele z Warmii i Mazur powinni mniej zarabiać niż ich koledzy z wiodących województw? Przecież to absurd. Z perspektywy kuratorium doskonale widać, jak dobrze i ciężko pracują nauczyciele w naszym województwie. Informacje napływające z komisji ds. awansu na nauczyciela dyplomowanego potwierdzają, że jakość pracy tych najlepszych nauczycieli rośnie.

Ryszard Skawiński: Niezadowolone nauczycieli pogłębiła likwidacja gimnazjów. Czy warto było to robić, skoro podczas tworzenia gimnazjów skupiano tam najlepszych w owym czasie nauczycieli? Międzynarodowe badania PISA z ostatnich lat też potwierdzały wysoki poziom wiedzy i umiejętności uczniów na tym poziomie kształcenia.

Wojciech Cybulski: Takie decyzje zapadają na szczycie rządu i parlamentu. Włączenie tej sprawy do politycznej walki między partiami trochę zaciemnia fakty. A są one takie, że kiedy w 2014 r. powstał program wyborczy Prawa i Sprawiedliwości, zdecydowana większość społeczeństwa chciała likwidacji gimnazjów. Dużo krytyki wobec gimnazjów płynęło ze szkół ponadgimnazjalnych, a nawet z wyższych uczelni. Uczniowie może dobrze wypadali w rozwiązywaniu testów, ale profesorowie z uniwersytetów alarmowali, że studenci nie potrafią czytać płynnie, że zrozumienia nawet na polonistykę.

Podziałowi systemu edukacji na trzyletnie segmenty towarzyszył linearny program nauczania (podstawa programowa), tzn. z każdym materiałem uczeń stykał się tylko raz w swym życiu. Sztuczność tej koncepcji ukazuje fakt, że program rozpoczęty w gimnazjum kończył się w I klasie liceum, a potem realizowano program licealny przez 1,5 roku. I matura. Czteroletnie licea dawały lepsze przygotowanie młodych ludzi do podjęcia wyższych studiów. Wielu specjalistów ocenia, że liceum ogólnokształcące było najlepszym modelem szkoły, jaki wypracowała nasza oświata. Do tego wracamy. Wracamy także do spiralnego układu treści, w którym powtarzają się one, ciągle poszerzane, dwukrotnie, a nawet trzykrotnie na kolejnych etapach edukacji.

Ryszard Skawiński: Dużo mówi się obecnie o zmianach w szkolnictwie zawodowym, o jego dostosowywaniu do potrzeb rynku pracy, do oczekiwań pracodawców. Przyznam szczerze, że kiedy to słyszę, mam ambiwalentne odczucia. Zadaniem szkoły i prawdziwego pedagoga jest odkrywanie możliwości, uzdolnień, talentów ucznia i rozwijanie tego potencjału. Wspieranie ucznia w jego rozwoju, otwieranie przed nim możliwości samorozwoju. Dlaczego człowiek ma być kształcony na czyjeś potrzeby, a może on sam powinien stać się pracodawcą?

Wojciech Cybulski: Jedno

świetnym wzrokiem itp. Każdy z nas dysponuje jakąś kombinacją tych różnych cech, tym się różni. I jednak większość z nas, niezależnie od wykształcenia, to pracownicy, nie pracodawcy. Ciągłe popularny jest stereotyp, że rozwija rozwiązywanie zadań matematycznych lub fizycznych czy pisanie wierszy, a nie rozwija naprawienie skomplikowanego urządzenia technicznego, piękne położenie kafelków w łazience, uprawa ziemi czy hodowla koni. Przecież można rozwijać się, zdobywając wiedzę i umiejętności przydatne w zawodzie. Chodzi o to, aby to były rzeczy naprawdę przydatne, a nie teoretyczna wiedza o nieaktualnych technologiach. Nauczyciele ze szkół zawodowych widzą większe możliwości w technikach pięcioletnich niż w czteroletnich, pozytywnie oceniają opracowanie kwalifikacji w zawodach i możliwość ich zdobywania w trakcie nauki. Duże możliwości rozwoju zawodowego, ale i rozwoju osobistego, stwarza zastąpienie tradycyjnej zawodówki szkołą branżową – najpierw I stopnia, a następnie II stopnia.

Ryszard Skawiński: Generalnie nauczyciele obawiają się zmian i są nimi zmęczeni. Czego możemy się spodziewać?

Wojciech Cybulski: Przed nami jeszcze prawie 4 lata kadencji obecnych władz. Najtrudniejsze zmiany za nami. Osobiście biorę udział w zarządzaniu system

ale także dziadkowie, wujkowie, ciotki, chrzestni etc. Szkoły powinny także służyć nauczycielom jako miejsce zarabiania na życie, ale przede wszystkim jako miejsce spełniania marzeń, budowania poczucia własnej wartości, jako miejsce samorealizacji. Sprowadzanie oświaty do problemów placowych nauczycieli, problemów rzeczywistych, ale wynikających z wieloletnich zaniedbań i trudnych do rozwiązania w krótkim czasie, jest niesprawiedliwe. Podobnie jak eksponowanie rzeczywistych i urojonych błędów nie może przyćmiewać naprawdę wielkiego dorobku polskiej oświaty: mamy dobrze przygotowanych do swej funkcji dyrektorów, mamy nauczycieli z wyższym wykształceniem magisterskim, a często z doktoratami, obiekty szkolne zarządzane przez samorządy odzyskują swój blask, mamy mnóstwo nowych obiektów sportowych, szkoły dysponują coraz lepszym wyposażeniem technodydaktycznym. Na obecny stan polskiej oświaty złożyły się sukcesy i klęski naszej historii po roku 1918. Jestem nauczycielem, historykiem, byłem dyrektorem szkoły, ekspertem MEN ds. awansu zawodowego nauczycieli, egzaminatorem OKE w Łomży, SORE (szkolnym organizatorem rozwoju edukacji) i doradcą metodycznym, człowiekiem od kilkudziesięciu lat związanym z oświatą. Nauczycielką jest moja żona. Uważam, że obecny okres – to dla

drugiemu nie przeczy ani nie przeszkadza. Ludzie mają różne uzdolnienia i różne aspiracje. Niektórzy wyróżniają się niezwykłą sprawnością manualną, inni mają wyobraźnię techniczną, odznaczają się siłą fizyczną, odpornością psychiczną, dobrym zdrowiem,

oświaty na szczycie województwa. I mogę zapewnić, że chodzi nam o doskonalenia systemu, aby jak najlepiej służył społeczeństwu: rozwojowi dzieci i młodzieży oraz aspiracjom ich rodzin, podkreślam – rodzin, bo edukacją zainteresowani są nie tylko rodzice,

polskiej oświaty okres sukcesów, czas rozwoju. Mam nadzieję, że w ciągu najbliższych lat główne problemy zostaną rozwiązane. Tego życzę i sobie, i wszystkim koleżankom oraz kolegom niosącym kaganek oświaty w naszym województwie.

Michał Jodko

O wyższą jakość w edukacji. Dorobek i nowe zadania MODN w Ełku

Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Ełku jest publiczną placówką doskonalenia nauczycieli prowadzoną przez Powiat Ełcki. Od maja 2001 roku placówką kieruje dyrektor Michał Jodko. Głównym celem MODN jest organizowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli ze szczególnym uwzględnieniem doradztwa metodycznego dla nauczycieli szkół i placówek oświatowych.

W roku szkolnym 2019/2020 w zakresie doradztwa metodycznego zaszła istotna zmiana – wdrożony został w Polsce Krajowy Program Doskonalenia Nauczycieli. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 maja 2019 r. w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli Warmińsko – Mazurski Kurator Oświaty powołał doradców metodycznych oraz utworzył wojewódzką sieć doradztwa metodycznego. W czterech wschodnich powiatach naszego województwa – ełckim, oleckim, gołdapskim i piskim – organizacja doradztwa metodycznego została przydzielona Mazurskiemu Ośrodkowi Doskonalenia Nauczycieli w Ełku. W chwili obecnej z Ośrodkiem związanych jest 21 doradców metodycznych i 3 konsultantów różnych specjalności. Są to czynni nauczyciele, którzy posiadają przygotowanie do pracy z dorosłymi, w profesjonalny sposób przekazują wiedzę i umiejętności nauczycielom oraz wyposażają ich w materiały edukacyjne o wysokim standardzie. Oprócz doradztwa metodycznego MODN prowadzi kompleksowe wspomaganie szkół i placówek oświatowych, doskonalenie zawodowe nauczycieli i kadry kierowniczej oraz sieci współpracy i samokształcenia wynikające z polityki oświatowej państwa. Ośrodek zajmuje się również doskazywaniem nauczycieli.

Działania związane z podnoszeniem kwalifikacji nauczycieli.

Od początku funkcjonowania MODN w Ełku starał się zapewnić możliwość zdobycia dodatkowych kwalifikacji nauczycielom z Mazur w celu poprawy jakości ich pracy dydaktycznej i wychowawczej. Od 2002 roku w MODN są organizowane kursy kwalifikacyjne.

W latach 2003 – 2015 w MODN w Ełku przeprowadzono na potrzeby nauczycieli rozpoczynających pracę zawodową, a nieposiadających kwalifikacji pedagogicznych, 12 edycji kursu kwalifikacyjnego pedagogicznego. Zajęcia były prowadzone przez doświadczonych dyrektorów szkół, pracowników naukowych oraz doradców metodycznych. W ramach kursu oprócz zagadnień związanych z podstawami edukacji i metodyki nauczania uczestnicy odbywali praktykę pedagogiczną. Pracownicy Ośrodka udzielali im konsultacji indywidualnych i zespołowych, obserwowali prowadzone przez słuchaczy kursu lekcje, przekazywali instruktaż metodyczny. Inspirowali młodych nauczycieli do prowadzenia zajęć metodami i technikami aktywizującymi, uświadamiali korzyści wynikające ze stosowania takich metod, pomagali w doborze poznanych metod i technik do założonych celów dydaktycznych. Przez 12 lat kwalifikacje pedagogiczne w MODN uzyskało 324 nauczycieli.

W roku szkolnym 2006/2007 oraz w 2008/2009 zorganizowano 150-godzinny kwalifikacyjny kurs pedagogiczny dla nauczycieli praktycznej nauki zawodu. Kwalifikacje uzyskało 24 nauczycieli praktycznej nauki zawodu.

Od 2004 roku dla kandydatów na stanowiska kierownicze w oświacie organizowano kurs kwalifikacyjny „Organizacja i zarządzanie oświatą”. Opracowano i zastosowano w praktyce odpowiednie formy współpracy ze szkołami i placówkami dotyczące realizacji praktyk kierowniczych. Nauczyciele bardzo chętnie korzystają z możliwości uzupełnienia wiedzy w placówce ełckiej, co potwierdzają badania ewaluacyjne. Kurs zarządzania

ukończyło w MODN 349 nauczycieli. Ponadto Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Ełku zorganizował:

Kurs kwalifikacyjny przygotowujący do pracy edukatorskiej – 1 edycja.

Kurs nadający kwalifikacje do sprawowania nadzoru pedagogicznego – 1 edycja.

W MODN powstały bardzo dobre warunki dla nauczycieli chcących doskonalić swoje umiejętności pracy z uczniami o różnych deficytach. Placówka stara się zapewnić szkołom objętym opieką metodyczną wykwalifikowaną kadrę dydaktyczną do pracy z uczniami o różnych potrzebach, również z uczniami niepełnosprawnymi.

W latach 2002 – 2014 dla nauczycieli zainteresowanych zdobyciem dodatkowych kwalifikacji do pracy z dziećmi niepełnosprawnymi intelektualnie zorganizowano 17 edycji kursu kwalifikacyjnego Oligofrenopedagogika. Ukończyło go 425 nauczycieli.

Odbyło się ponadto 8 edycji kursu Terapia pedagogiczna dla 130 nauczycieli, 2 edycje Pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej – dla 27 nauczycieli. Na szczególną uwagę zasługuje 550-godzinny kurs kwalifikacyjny Wczesnego wspomagania rozwoju i edukacji uczniów autystycznych, który ukończyło 21 nauczycieli ze szkół i placówek na Mazurach.

W wyniku zmiany przepisów oświatowych od 1 stycznia 2016 roku została ograniczona organizacja kursów kwalifikacyjnych na rzecz studiów podyplomowych, które mogą prowadzić wyłącznie uczelnie wyższe. W tej nowej sytuacji Ośrodek zawarł porozumienie z uczelniami wyższymi i współorganizował wielokrotnie edycje studiów podyplomowych w placówce macierzystej, zapewniając nauczycielom dogodne warunki do nabywania wiedzy bez konieczności wyjazdu do odległych miast akademickich. Od 2015 roku MODN współpracuje Wydziałem Zamiejscowym w Ełku Wyższej Szkoły Gospodar-

ki w Bydgoszczy. W ramach tej współpracy od 2015 roku zorganizowano następujące studia podyplomowe:

Edukacja i rehabilitacja osób z niepełnosprawnością intelektualną dla 31 osób (2015);

Pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna z elementami logopedii dla 41 osób (2015);

Autyzm – pokrewne zaburzenia rozwoju dla 16 nauczycieli (2016);

Diagnoza i terapia pedagogiczna – 31 nauczycieli (2017);

Diagnoza i terapia pedagogiczna – 11 nauczycieli (2018).

W roku szkolnym 2015/2016 roku w ramach współpracy ze Szczecińską Szkołą Wyższą Collegium Balticum zorganizowano studia podyplomowe - Edukacja i wspomaganie dziecka z autyzmem i zespołem Aspergera dla 19 nauczycieli. W roku szkolnym 2017/2018 w ramach współpracy z Uczelnią Nauk Społecznych w Łodzi MODN współorganizował studia podyplomowe - Edukacja i wspomaganie dziecka z autyzmem i Zespołem Aspergera dla 20 nauczycieli.

Na użytek kursów kwalifikacyjnych oraz wszystkich kierunków studiów podyplomowych zaprojektowano współpracę ze szkołami i placówkami w zakresie realizacji praktyk zawodowych przez słuchaczy.

Od 2008 roku Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Ełku organizuje kursy nadające uprawnienia. Kurs kierownika wypożyczynku ukończyło 285 nauczycieli, kurs wychowawców wypożyczynku 125 uczestników. 16 kursów nadających uprawnienia do prowadzenia zajęć edukacyjnych w zakresie udzielania pierwszej pomocy ukończyło 93 nauczycieli.

W 2012 roku opracowano i wdrożono do realizacji w placówce program wsparcia nauczycieli młodych stażem o nazwie Akademia Młodego Nauczyciela. W roku 2019 tematy, które cieszyły się największym zainteresowaniem młodych nauczycieli, to między innymi: rozwój zawodowy nauczyciela z krótkim stażem

pracy, komunikacja interpersonalna w pracy młodego nauczyciela, praca młodego wychowawcy, możliwości współpracy i pomocy psychologa z nauczycielem, nowoczesne programy interaktywne jako forma aktywizacji uczniów. Zajęcia prowadzą doświadczeni doradcy metodyczni oraz konsultanci MODN.

Wspieranie nauczycieli pracujących z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

W trosce o wysoką jakość pracy kadry pedagogicznej szkół i placówek objętych opieką metodyczną przez MODN zorganizowano wiele cieszących się uznaniem form doskonalenia o charakterze powiatowym i ponadpowiatowym, które miały na celu dostarczenie wiedzy i umiejętności z dziedziny pracy z uczniem niepełnosprawnym, integracją osób niepełnosprawnych i niedostosowanych społecznie. Wypracowano model współpracy z radami pedagogicznymi w celu udzielania im wsparcia zgodnie z oczekiwaniami szkoły.

W roku 2011 zorganizowano w Mazurskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Ełku regionalną konferencję *Kształcenie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w świetle nowych regulacji prawnych*. Celem konferencji było przedstawienie nowego modelu pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w szkole i pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów niepełnosprawnych, roli i znaczenia Poradni Psychologiczno – Pedagogicznych w kształceniu uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych wynikającej z rozporządzenia MEN oraz potrzeby dzieci z zaburzeniami rozwoju, problemami autyzmu i zespołu Aspergera. Efektem konferencji było stworzenie zespołu samokształceniowego nauczycieli pracujących z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – aktywnie działającego do dnia dzisiejszego.

7 września 2016 roku zorganizowano regionalną konferencję poświęconą szkolnictwu specjalnemu na temat: *Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnością intelektualną*. Współorganizatorem konferencji było Wydawnictwo

Szkolne PWN. Celem konferencji było przedstawienie warunków niezbędnych do prawidłowej edukacji uczniów z niepełnosprawnością intelektualną, ukazanie i zarekomendowanie interesujących rozwiązań w organizacji polskich placówek specjalnych oraz popularyzacja doświadczeń innych krajów europejskich w edukacji i rehabilitacji zawodowej osób z niepełnosprawnością intelektualną.

W roku 2017 zorganizowano 2 edycje kursu *Trening umiejętności społecznych (TUS)*, którego celem było zapoznanie nauczycieli z treningiem umiejętności społecznych jako jedną z form terapii dla dzieci ze spektrum autyzmu (ze szczególnym uwzględnieniem zespołu Aspergera). Uczestnicy zapoznali się z założeniami pracy grupowej wg Goldsteina, zasadami tworzenia grup oraz prowadzenia zajęć. Podczas zajęć uczestnicy zaplanowali plan pracy grupy oraz przygotowali zestaw materiałów na zajęcia. Kursy kończyły się egzaminem, którego zaliczenie uprawniało do otrzymania certyfikatu potwierdzającego nabycie kompetencji niezbędnych do prowadzenia zajęć treningu umiejętności społecznych. W II semestrze bieżącego roku szkolnego są przewidziane do realizacji 2 edycje kursu TUS: w marcu i kwietniu 2020 roku. Chęć uczestnictwa w kursie potwierdziło 45 nauczycieli.

16 maja 2018 r. we współpracy z wydawnictwem PWN MODN w Ełku zorganizował regionalną konferencję *Koncepcja pracy szkoły dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym*. Była to okazja wymiany doświadczeń dyrektorów i nauczycieli z Ośrodków Szkolno-Wychowawczych, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych z terenu Polski północno-wschodniej.

15 listopada 2018 roku odbyły się warsztaty *Edukacja włączająca. Jak wspierać rozwój dziecka o specjalnych potrzebach edukacyjnych w szkole i placówce ogólnodostępnej dla 20 nauczycieli*. Celem warsztatów było nabycie przez nauczycieli kompetencji do realizacji zadań określonych dla szkół w zakresie organizacji kształcenia specjalnego uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecz-

nym w oparciu o nowe prawo oświatowe.

We współpracy ze Stowarzyszeniem EDUKATOR w Łomży w dniach 22 i 23 stycznia 2019 roku w Szkole Podstawowej w Cichem zorganizowano szkolenie *Prowadzenie procesu indywidualizacji pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami dla 9 nauczycieli szkół wiejskich*, a 24 stycznia 2019 roku warsztaty *Praca z dziećmi autystycznymi w Szkole Podstawowej w Lisach dla 11 nauczycieli*.

Od roku 2003 MODN w Ełku realizuje szkolenia w ramach grantów Warmińsko-Mazurskiego Kuratora Oświaty dla nauczycieli pracujących z dziećmi niepełnosprawnymi intelektualnie oraz ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi:

Szkolny system przeciwdziałania agresji dla 192 n-li (2003),

Szkolna strategia działań wychowawczych i interwencyjnych wobec dzieci zagrożonych uzależnieniem ukończyło 48 n-li (2003),

Jak współpracować i wspomagać rodziców dzieci niepełnosprawnych - 50 n-li (2004),

Rola wychowawcy w profilaktyce agresji i przemocy w szkole - 75 n-li (2006),

Jak współpracować i wspomagać rodziców dzieci niepełnosprawnych - 75 n-li (2006),

Organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole - 75 n-li (2007),

Doradztwo zawodowe w szkole specjalnej - 75 n-li (2007),

Jak wspierać rozwój ucznia ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi? - 75 n-li (2007),

Diagnoza trudności wychowawczych i emocjonalnych dzieci i młodzieży oraz niedostosowania społecznego - 150 n-li (2008),

Kształtowanie u uczniów umiejętności uczenia się - 75 n-li (2009),

Rozwiązywanie konfliktów w szkole/zasady współpracy - kontrakt, komunikacja z rodzicami, mediacje jako sposób rozwiązywania konfliktów - 75 n-li (2010),

Jak przeciwdziałać agresji w szkole? (zasady pracy z grupą, indywidualizacja oddziaływań) - 75 n-li (2010),

Rodzice i nauczyciele w procesie wychowawczym (budowanie wzajemnych relacji, planowanie działań) - 60 n-li (2011),

Szkolna strategia oddziaływań wychowawczych i interwencyjnych wobec dzieci zagrożonych uzależ-

nieniem - 75 n-li (2011),

Planowanie pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w klasach I - III ze szczególnym uwzględnieniem dziecka 6 letniego - 80 n-li (2012),

Postępowanie wobec dyskryminacji, agresji, przemocy, wykluczeniu społecznemu w szkole/placówce - 50 n-li (2016),

Uczeń z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego w zespole klasowym - 50 n-li (2016),

Mediacja w szkole jako sposób rozwiązywania problemów wychowawczych - 48 n-li (2016),

Dziecko ze spektrum autyzmu w szkole ogólnodostępnej - 24 n-li (2017),

Szkolny program wychowawczo-profilaktyczny jako narzędzie wzmacniające wychowawczą rolę szkoły - 50 n-li (2017),

Cyber(nie)bezpieczni - profilaktyka przemocy rówieśniczej - 75 n-li (2018),

Od smutku do nadziei - pomoc uczniom w depresji - 90 n-li (2018),

Każdy uczeń ma talent - odkrywanie mocnych stron, zasobów zdolności - nauczyciel w roli tutora, mentora - 20 n-li (2018),

Edukacja włączająca. Jak wspierać rozwój dziecka o specjalnych potrzebach edukacyjnych w szkole i placówce ogólnodostępnej? - 22 n-li (2018),

Wspieranie uzdolnień szansą rozwoju ucznia - 60 n-li (2018).

Wspieranie nauczycieli w podnoszeniu wyników egzaminów zewnętrznych.

Działania Ośrodka pośrednio wpływają na jakość pracy w szkole i wyniki uczniów na egzaminach zewnętrznych.

W roku szkolnym 2013/2014 MODN opracował i wdrożył program współpracy ze szkołami ponadgimnazjalnymi zapewniający nauczycielom szkół ponadgimnazjalnych informację pedagogiczną na temat zmian w egzaminie maturalnym od roku 2015. Powołany został zespół specjalistów odpowiedzialnych za wdrażanie informacji w szkołach. Ośrodek nawiązał pozytywny dialog z kadrą kierowniczą szkół. W oparciu o opracowany harmonogram działań przeszkolone zostały wszystkie rady peda-

ciąg dalszy na str. 8

gogeniczne szkół objętych opieką metodyczną w ww. zakresie. MODN zapewnił nauczycielom dostęp do informacji, szkoleń i konsultacji indywidualnych w celu podniesienia efektów kształcenia. W ramach współpracy z ORE przy realizacji programu Matura 2015. Nowa formuła egzaminu z języka polskiego oprócz nauczycieli z terenu objętego opieką metodyczną MODN udzielił wsparcia nauczycielom powiatów ościennych.

W 2017 roku zorganizowano 30 szkoleń Kompleksowe wspomaganie środowiska oświatowego do wdrożenia nowej podstawy programowej 2017 dla 892 nauczycieli mających na celu zapewnienie wysokiej jakości kształcenia, tym samym przygotowujących uczniów do osiągania sukcesów na egzaminach zewnętrznych.

W 2018 roku w ramach zadań edukacyjnych Warmińsko-Mazurskiego Kuratora Oświaty zorganizowano następujące formy doskonalenia nauczycieli związanych z egzaminami zewnętrznymi:

- warsztaty Metoda kształcenia matematycznego ukierunkowana na efektywność. Jak skutecznie pracować z uczniem na lekcji matematyki? - 21-22.09.2018,
- konferencja Wspieranie uzdolnień szansą rozwoju ucznia - 27.09.2018,
- warsztaty Każdy uczeń ma talent – odkrywanie mocnych stron, zasobów zdolności – nauczyciel w roli tutora, mentora - 29.09.2018,
- warsztaty Kształcenie umiejętności matematycznych i logicznego myślenia w edukacji wczesnoszkolnej - 29.09.2018
- warsztaty Egzamin ósmoklasisty z języka polskiego w kontekście podstawy programowej i zadań egzaminacyjnych I grupa 7-8.11.2018,
- warsztaty Egzamin ósmoklasisty z języka polskiego w kontekście podstawy programowej i zadań egzaminacyjnych II grupa 17-18.11.2018,
- warsztaty TIK w edukacji – nowe możliwości – nowe wyzwania - 21.11.2018
- warsztaty Jak skutecznie uczyć do egzaminu maturalnego z matematyki? I grupa 22, 24.11.2018
- warsztaty Jak skutecznie uczyć do egzaminu maturalnego z matematyki? II grupa 23, 25.11.2018
- warsztaty U progu zmian w kształceniu zawodowym -

28.11.2018

W 2018 roku z grantów Warmińsko-Mazurskiego Kuratora Oświaty zrealizowanych przez MODN skorzystało 884 nauczycieli z Mazur. Wszystkie ww. formy doskonalenia nauczycieli zorganizowane z inicjatywy dyrektora MODN mają przełożenie na wyniki osiągane przez uczniów podczas sprawdzianów i egzaminów zewnętrznych. Powiat Elcki zajmuje pod tym względem jedno z najlepszych miejsc w województwie warmińsko-mazurskim.

Dla kadry kierowniczej

Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Elku wspiera nie tylko nauczycieli, ale również kadrę kierowniczą szkół. Od 2003 roku funkcjonuje program wsparcia dyrektorów szkół i placówek pod nazwą Zespół samokształceniowy dyrektorów szkół i placówek oświatowych. Szkolenia dotyczyły między innymi:

- agresji i przemoc w szkołach,
- realizacji zadań statutowych dyrektora szkoły,
- oceny jakości pracy szkoły,
- wykorzystania wyników egzaminów zewnętrznych do podnoszenia jakości pracy szkoły,
- monitorowania realizacji podstawy programowej,
- kontroli zarządczej,
- specyfiki pracy z uczniem zdolnym,
- komunikacji w szkole w sytuacji kryzysowej,
- nowoczesnych koncepcji zarządzania,
- organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole,
- finansowania zadań oświatowych,
- coachingu w edukacji,
- rozwoju praktycznych umiejętności budowania efektywnych zespołów.

Aktualnie w MODN funkcjonują 4 sieci współpracy i samokształcenia dyrektorów.

Dzielenie się z innymi nauczycielami wiedzą i doświadczeniem zawodowym.

Pracownicy Ośrodka są nauczycielami twórczym, stale doskonalącymi swoje umiejętności. Zdobytą wiedzę przekazują nauczycielom podczas szkoleń oraz wykorzystują do udoskonalania funkcjonowania placówki. Udział konsultantów i doradców

metodycznych w różnych formach doskonalenia przekłada się na tematykę zajęć realizowanych z dyrektorami szkół i nauczycielami. Prowadzą oni zajęcia dydaktyczne dla nauczycieli i kadry kierowniczej szkół i placówek oświatowych w zakresie doradztwa i doskonalenia w formie wykładów, warsztatów metodycznych, a także udzielają konsultacji indywidualnych oraz instruktażu metodycznego. Zajęcia realizują w ramach konferencji, szkoleń i kursów zarówno kwalifikacyjnych, doskonalących, jak i nadających uprawnienia. Oto wybrane przykłady ww. działalności Ośrodka zarówno w placówce macierzystej, jak i na arenie ogólnopolskiej.

W 2002 roku podczas regionalnej konferencji Modelowanie kapitału ludzkiego a szanse młodzieży i społeczności lokalnej z udziałem samorządowców, pracodawców oraz pracowników naukowych z Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Białymstoku, Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Białymstoku Filia w Elku, Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku, Wszechnicy Mazurskiej w Olecku pracownicy Ośrodka przedstawili rolę i znaczenia doskonalenia nauczycieli i doradztwa metodycznego realizowanego przez MODN w Elku.

W marcu 2006 roku podczas regionalnej konferencji „Doskonalenie zawodowe nauczycieli a jakość w edukacji” pod patronatem Starosty Elckiego z udziałem Ewy Kędrackiej, konsultanta CODN, oraz Anny Dudek, Prezes Stowarzyszenia Powiatowych i Gminnych Ośrodków Doskonalenia Nauczycieli, przedstawiciele Ośrodka omawiali system doradztwa metodycznego i współpracę jednostek samorządu terytorialnego na przykładzie MODN w Elku. Udział w konferencji wzięło około 150 osób, w tym samorządowcy, dyrektorzy szkół i placówek oświatowych, dyrektorzy ośrodków doskonalenia nauczycieli, wizytatorzy kuratorium oświaty, doradcy metodyczni oraz konsultanci.

16 września 2009 r. podczas regionalnej konferencji poświęconej Nowej podstawie programowej zorganizowanej przez MODN oraz Wydawnictwo Nowa Era nauczyciel konsultant prezentował wdrażanie nowej podstawy programowej. Udział w konferen-

cji wzięli dyrektorzy szkół, przedszkoli oraz nauczyciele, doradcy metodyczni z ośrodków doskonalenia nauczycieli w Białymstoku, Olsztynie i Suwałkach. Na konferencję zaproszona została także wicedyrektor Centralnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Warszawie Małgorzata Pomianowska.

W dniu 22 listopada 2010 r. podczas II Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Edukacja dla bezpieczeństwa młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej”, której celem było zidentyfikowanie zmian zachodzących w obszarze bezpieczeństwa oraz określenie ich wpływu na edukację służącą przygotowaniu młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej do życia w warunkach zmienności zagrożeń zaprezentowano uczestnikom konferencji działania MODN w zakresie wspierania nauczycieli edukacji dla bezpieczeństwa. Gościem honorowym konferencji był Andrzej Orzechowski, poseł na Sejm RP.

W dniach 5-6 czerwca 2011 roku odbył się w Warszawie I Kongres Polskiej Edukacji. Jego organizatorem było MEN, ORE i Instytut Badań Edukacyjnych. W jego ramach miało miejsce spotkanie grupy „Entuzjastów Edukacji” – pracowników badawczych IBE, nauczycieli i dyrektorów szkół, przedstawicieli organizacji pozarządowych i uczelni wyższych, samorządowców i decydentów szczebla rządowego. Kongres poświęcony był uporządkowaniu debaty wokół stanu polskiej edukacji. Dyrektor MODN Michał Jodko został zaproszony do udziału w panelu dotyczącym wspomaganie szkół i doradztwa dla nauczycieli. Reprezentował samorządowe ośrodki doskonalenia nauczycieli w Polsce. W swoim wystąpieniu przedstawił modelowe rozwiązanie funkcjonowania samorządowej placówki doskonalenia nauczycieli na przykładzie MODN.

16 grudnia 2011 podczas konferencji pod hasłem „MODN w Elku – 10 lat pracy na rzecz innowacyjnej edukacji na Mazurach”, na której gośćmi byli bp Romuald Kamiński, biskup pomocniczy diecezji elckiej, Warmińsko-Mazurski Kurator Oświaty Grażyna Przasnyska oraz goście z Litwy przedstawiono najnowsze rozwiązania z dziedziny efektywnego nauczania i ucze-

nia się oraz dokonania Mazurskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Elku.

11 września 2013 r. podczas konferencji zorganizowanej przez MODN w Elku „Nowy model wspomagania szkół w Powiecie Elckim”, w której uczestniczyli dyrektorzy szkół, liderzy WDN, nauczyciele, przedstawiciele samorządu terytorialnego zaprezentowano nową koncepcję wsparcia szkół i placówek oświatowych.

Na III Regionalną Konferencję „Monitorowanie wdrażania nowej podstawy programowej na III i IV etapie edukacyjnym. Czy koniec kontrowersji? 5 marca 2014 zaproszeni zostali liderzy powiatowej edukacji – dyrektorzy i wicedyrektorzy szkół, liderzy WDN, przewodniczący komisji przedmiotowych, a także przedstawiciele organów prowadzących odpowiedzialni za sprawę oświaty. Zaprezentowano wyniki ewaluacji wdrażania nowej podstawy programowej.

Podczas regionalnej konferencji Rok szkolny 2014/2015 rokiem szkolnictwa zawodowego, która odbyła się w Mazurskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Elku 27 października 2014 roku z udziałem Ministra Edukacji Narodowej Joanny Kluzik-Rostkowskiej, zaprezentowano rolę i znaczenie ośrodka doskonalenia nauczycieli w podnoszeniu jakości kształcenia zawodowego. Przedstawiono model doradztwa metodycznego na Mazurach oraz skalę działalności elckiej placówki. Uwagę uczestników przyciągnęły zwłaszcza dane dotyczące ilości, wartości oraz skali zrealizowanych w MODN projektów w ramach EFS, które wspierały kształcenie zawodowe. Wśród gości spotkania i prelegentów znaleźli się Grażyna Przasnyska, kurator oświaty naszego województwa, oraz Jarosław Okseniuk, przedstawiciel pracodawców, menedżer w Grupie Animex w Polsce. W konferencji wzięli także udział Andrzej Orzechowski, poseł na Sejm RP, oraz senator Marek Konopka, a także dyrektorzy szkół zawodowych i gimnazjalnych ze wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego. Nie zabrakło przedstawicieli lokalnych władz samorządowych, pracowników Kuratorium Oświaty – Delegatury w Elku, doradców metodycznych, doradców zawodowych, pedagogów szkolnych oraz nauczycieli.

W dniach 20 – 21 kwietnia

2015 r. w regionalnej konferencji „W kierunku dobrej szkoły” wzięło udział 150 osób – przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, dyrektorów szkół i przedszkoli, nauczycieli, wizytatorów kuratorium oświaty, pracowników ośrodków doskonalenia nauczycieli, poradni psychologiczno-pedagogicznych, bibliotek pedagogicznych z subregionu elckiego. W tej konferencji uczestniczyły także wiceminister Joanna Berdżik – podsekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej i Grażyna Przasnyska – Warmińsko-Mazurski Kurator Oświaty oraz pracownicy Ośrodka Rozwoju Edukacji w Warsza-

Od początku funkcjonowania MODN w Elku starał się zapewnić możliwość zdobycia dodatkowych kwalifikacji nauczycielom z Mazur w celu poprawy jakości ich pracy dydaktycznej i wychowawczej.

wie. Koordynator projektu Alina Stęperska, konsultant MODN, zaprezentowała dobre praktyki we wspomaganiu szkół zrealizowane w ramach projektu „Wspomaganie placówek oświatowych w Powiecie Elckim”.

W zakresie edukacji dla bezpieczeństwa MODN zorganizował w Elku sześć konferencji o zasięgu ogólnopolskim. W czasie wystąpienia przedstawiciele Ośrodka zwrócili uwagę na rosnące znaczenie powszechnej edukacji na rzecz bezpieczeństwa, podkreślali znaczenie wymiany doświadczeń i współpracy pomiędzy szkołami i wszystkimi podmiotami działającymi na rzecz bezpieczeństwa państwa. VI Konferencja Naukowa „Edukacja dla bezpieczeń-

stwa w dobie współczesnych zagrożeń”, zorganizowana w dniu 15 czerwca 2015 w MODN, miała charakter międzynarodowy. Celem konferencji było przeprowadzenie interdyscyplinarnej debaty i wymiana poglądów dotyczących problemów edukacji dla bezpieczeństwa we współczesnej szkole, bezpieczeństwa i badań nad bezpieczeństwem wobec współczesnych zagrożeń. Organizatorem konferencji był Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Elku we współpracy z Regionalnym Centrum Badań nad Bezpieczeństwem w Bielsku-Białej, Wydziałem Bezpieczeństwa Uniwersytetu Romerisa w Kownie (Litwa) oraz Wydziałem Dowodzenia i Operacji Morskich Akademii Marynarki Wojennej w Gdyni. Aktywnym uczestnikiem konferencji był poseł na Sejm RP Andrzej Orzechowski.

W latach 2005-2007 MODN przeprowadził szkolenia nauczycieli przedsiębiorczości przy współpracy Fundacji Młodzieżowej Przedsiębiorczości dla grupy 20 nauczycieli przedsiębiorczości z terenu powiatów elckiego, piskiego, gołdapskiego, oleckiego i giżyckiego: Rynek pracy i ja - 24.02.2005, Zarządzam firmą - 20.04.2005, Państwo – wielka firma - 30.05.2005, Dbam o swoje pieniądze - 20.10.2005, Ja, moja firma i reklama - 08.11.2005, Polubić banki - 14.12.2005, Moje inwestycje - 20.03.2006, Etyczny pracownik i pracodawca - 14.06.2006, Inwestycja w przyszłość - 18.10.2006, Uczeń konsumentem - 28.11.2006, Państwo a gospodarka rynkowa - 24.04.2007, Ekonomia w szkole - 15.05.2007, Globalna gospodarka - 16.06.2007, Standaryzacja oceniania w edukacji ekonomicznej - 18.12.2007.

Zespół nauczycieli doradców metodycznych cały czas inspirował nauczycieli do pogłębiania wiedzy oraz nowatorstwa pedagogicznego celem wzbogacania oferty edukacyjnej szkół i placówek oświatowych.

Wspieranie pracowników ośrodków doskonalenia na Mazurach.

W ciągu 20 lat doświadczeń w Mazurskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Elku powstał racjonalny system doradztwa metodycznego dla nauczycieli

wszystkich typów szkół i placówek oświatowych oparty na współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego. Wysoka jakość wykonywanych usług edukacyjnych została potwierdzona uzyskaniem przez MODN 18 listopada 2015 r. statusu placówki akredytowanej. W 2019 roku z 453 różnych form doskonalenia oraz 520 konsultacji indywidualnych organizowanych przez MODN w Elku skorzystało ponad 7200 nauczycieli i osób z kadry kierowniczej z Mazur.

Szczególnie ważnym osiągnięciem MODN w Elku są działania zmierzające do integracji środowiska doradztwa i doskonalenia nauczycieli. Ośrodek aktywnie działa na rzecz wspierania powiatowych placówek doskonalenia nauczycieli. Prowadzi doradztwo i pomoc w zakresie funkcjonowania samorządowych placówek doskonalenia nauczycieli. Integruje pracowników placówek doskonalenia nauczycieli, organizuje i prowadzi konferencje i warsztaty metodyczne. Organizuje wymianę doświadczeń w dziedzinie dokształcania i doskonalenia nauczycieli.

Już w 2003 roku MODN zorganizował I Regionalną Konferencję Samorządowych Ośrodków Doskonalenia Nauczycieli Rola doradców metodycznych w podnoszeniu jakości pracy szkoły. Dzięki wsparciu Starosty Oleckiego konferencja odbyła się 14-15 czerwca 2003 r. w Olecku. Michał Jodko zreferował wówczas zagadnienia dotyczące zadań doradców metodycznych w awansie zawodowym nauczyciela. Podczas konferencji opracowano wstępną strategię współpracy pomiędzy ośrodkami.

W dniach 20-21 listopada 2003 roku dyrektor MODN zorganizował w Giżycku wspólnie z dyrektorem tamtejszego Centrum Kształcenia Ustawicznego Praktycznego i Doskonalenia Nauczycieli II regionalną Konferencję Samorządowych Ośrodków Doskonalenia Nauczycieli na temat Szkolny system przeciwdziałania agresji. Efektem współpracy było zaproszenie doradców metodycznych na warsztaty metodyczne Planowanie wyników w edukacji szkolnej – mity a rzeczywistość do Elku 6 kwietnia 2004 roku.

Ze szczególnym zaangażowaniem pracowników MODN

zorganizowano 15 marca 2006 roku Międzywojewódzką Konferencję Doradcy metodyczny a jakość w edukacji dla 200 osób. Uczestnikami byli nauczyciele, dyrektorzy szkół, pracownicy samorządów lokalnych z Mazur i Podlasia, naczelnicy wydziałów edukacji, 6 dyrektorów placówek doskonalenia nauczycieli oraz 70 doradców metodycznych z Miejskiego Ośrodka Doradztwa Metodycznego w Białymstoku, Mazurskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Elku, Centrum Kształcenia Ustawicznego Praktycznego i Doskonalenia Nauczycieli w Giżycku, Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Kętrzynie, Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Olsztynie oraz z Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Ustawicznego w Suwałkach. Gościem konferencji była prezes Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Powiatowych i Gminnych Samorządowych Ośrodków Doskonalenia Nauczycieli Anna Dudek oraz Ewa Kędracka, konsultant CODN w Warszawie. Celem konferencji było określenie roli doradztwa metodycznego we współczesnej szkole oraz znaczenia placówek doskonalenia nauczycieli w podnoszeniu jakości pracy szkół i placówek oświatowych.

W październiku 2019 roku Warmińsko – Mazurski Kurator Oświaty utworzył wojewódzką sieć doradztwa metodycznego. Powołano nowe ośrodki dosko-

nalenia nauczycieli w województwie. Ośrodek aktywnie wspiera te placówki. Dyrektor MODN przeprowadził liczne konsultacje w Kuratorium Oświaty z organami powołującymi samorządowe ośrodki doskonalenia nauczycieli, a w momencie ich powstania wspiera dyrektorów tychże placówek.

W dniach 23-24 listopada 2019 roku MODN zorganizował I Mazurski Zjazd Doradców Metodycznych. Uczestniczyło w nim 60 doradców metodycznych, konsultantów i dyrektorów z Mazurskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Elku, Powiatowego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Kętrzynie, Powiatowego Ośrodka Rozwoju Edukacji w Nidzicy, Powiatowego Ośrodek Rozwoju Edukacji w Giżycku oraz Powiatowego Centrum Rozwoju Edukacji w Bartoszych. W spotkaniu wzięli udział także zaproszeni goście z KO w Olsztynie z wicekuratorem W. Cybulskim. Nowo powołani doradcy metodyczni spotkali się, ażeby poznać się i przyrzeć doświadczeniom elckiego MODN, najstarszej i największej placówki tego typu w naszym województwie, działającego nieprzerwanie od roku 2000. W ciągu 2 dni Zjazdu doradcy uczestniczyli w wykładach i dyskusjach panelowych prowadzonych przez doświadczonych doradców z Elku. Dr Urszula Wyrzykowska-Dudek,

dyrektor SCDiDN w Siedlcach, w swoim wykładzie przedstawiła rolę i znaczenie doradcy metodycznego w systemie oświatowym. Szczególną uwagę zwróciła na specyficzne kompetencje społeczne, jakie przydatne są w pracy doradcy metodycznego. Następnie odbyły się warsztaty dla doradców metodycznych pod wspólnym hasłem Jak wspomagać pracę szkoły? Doradcy pracowali w trzech grupach tematycznych:

- Diagnostyka w pracy doradcy metodycznego

- Jak przygotować i prowadzić szkolenie?

- Ewaluacja w pracy doradcy

Warsztaty prowadziły Ilona Halec, Teresa Truchan i Izabela Łochowska, wieloletni doradcy metodyczni MODN w Elku. Podzieliły się one z koleżankami i kolegami własnym bogatym doświadczeniem w omawianych zakresach. W drugim dniu obrad, 24 listopada 2019 r., przedstawiciele MODN przybliżyli niektóre doświadczenia i dobre praktyki swojej placówki. Andrzej Szmurło, doradca metodyczny z informatyki, zaproponował różne możliwości wykorzystanie TIK w pracy doradcy metodycznego. W szczególności przybliżył zebrany wykorzystanie tablicy interaktywnej jako narzędzia w dydaktyce, zalety gromadzenia danych w chmurze oraz tworzenie niestandardowych prezentacji. Ilona Halec, doradca metodyczny

MODN, omówiła problematykę kompleksowego wspomaganie szkół na przykładzie zrealizowanego przez elcki ośrodek projektu, w którym pełniła funkcję tzw. SORE (szkolnego organizatora rozwoju edukacji). Jolanta Opaluch, doradca metodyczny MODN, przedstawiła specyfikę metodyki pracy z dorosłymi. Dwudniowy zjazd zakończył panel dyskusyjny Sieci współpracy ośrodków doskonalenia. Panel dyrektorów prowadził Michał Jodko. Doradcy w czterech zespołach zastanawiali się nad potrzebami i oczekiwaniami dotyczącymi współpracy ośrodków. Swoimi przemyśleniami i wnioskami z dyskusji dzielili się podczas wspólnej prezentacji. Na plan pierwszy wysunięto potrzeby doradców w zakresie doskonalenia warsztatu pracy oraz doskonalenia metodyczno-przedmiotowego. W każdym zespole pojawiły się również oczekiwania zacieśnienia współpracy doradców, która służyłaby wymianie doświadczeń i dzieleniu się własnym warsztatem metodycznym. Ciekawą propozycją było utworzenie sieci współpracy i samokształcenia dla doradców metodycznych na platformie internetowej.

Na zakończenie zjazdu dyrektorzy mazurskich ośrodków zadeklarowali wolę kontynuacji takich spotkań. Konferencja odbiła się szerokim echem w mazurskim środowisku oświatowym.

Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych

Wiele upłynęło czasu, nim 3 lutego 2011 roku Sejm uchwalił ustawę o ustanowieniu dnia 1 marca Narodowym Dniem Pamięci Żołnierzy Wyklętych. Data 1 marca nie jest przypadkowa. Tego dnia w 1951 w mokotowskim więzieniu komunistów strzałem w tył głowy zamordowali przywódców IV Zarządu Zrzeszenia Wolność i Niezawisłość – Łukasza Cieplińskiego i jego towarzyszy walki. Tworzyli oni ostatnie kierownictwo ostatniej ogólnopolskiej konspiracji kontynuującej od 1945 roku dzieło Armii Krajowej. Zajęcie Polski przez Armię Czerwoną i włączenie połowy jej terytorium do ZSRR sprawiło, że dziesiątki tysięcy żołnierzy nie złożyło broni. Gotowi byli walczyć o odzyskanie niepodległości, wypełnić złożoną przysięgę. Powojenna konspiracja niepodległościowa była – aż do powstania Solidarności – najliczniejszą formą zorganizowanego oporu społeczeństwa polskiego wobec narzuconej władzy. W roku największej aktywności zbrojnego podziemia, 1945, działało w nim bezpośrednio 150-200 tysięcy konspiratorów, zgrupowanych w oddziałach o bardzo różnej orientacji. Dwadzieścia tysięcy z nich walczyło w oddziałach partyzanckich. Kolejnych kilkaset tysięcy stanowili ludzie zapewniający partyzantom apro wizację, wywiad, schronienie i łączność. Doliczyc trzeba jeszcze około dwudziestu tysięcy uczniów z podziemnych organizacji młodzieżowych, sprzeciwiających się komunistom. Łącznie daje to grupę ponad pół miliona ludzi tworzących społeczność Żołnierzy Wyklętych. Ostatni „leśny” żołnierz ZWZ-AK, a później WiN – Józef Franczak „Laluś” zginął w walce w październiku 1963 roku.

Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Elku włączył się w obchody Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych poprzez organizację konkursu plastycznego i biegu Wilczym Tropem.

Gminny Bieg Tropem Wilczym Ku Pamięci Żołnierzy Wyklętych.

W dniu 02.03.2020 r. przy kompleksie boisk sportowych Orlik 2012 odbył się „Gminny Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych” z okazji Narodowego Dnia Żołnierzy Wyklętych. Organizatorami imprezy byli:

- Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Elku
- Gmina Prostki
- Gminna Biblioteka Publiczna w Prostkach
- Gminny Ośrodek Kultury w Prostkach
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Prostkach

Do rywalizacji zaproszono zaprzyjaźnione szkoły z Gminy Prostki, czyli Szkołę Podstawową im. Ks. Bpa. Edwarda Samsela w Wiśniowie Elckim i Szkołę Podstawową w Rożyńsku Wielkim.

Celem zawodów było promowanie biegania jako doskonałej formy aktywności fizycznej, oddanie hołdu żołnierzom polskiego podziemia antykomunistycznego działającego w latach 1944 – 1963 w obrębie przedwojennych granic RP, popularyzacja wiedzy na temat Żołnierzy Wyklętych oraz możliwość sprawdzenia się w rywalizacji sportowej.

Oprócz zmagania indywidualnych, była również rywalizacja zespołowa. Punktowało sześć pierwszych miejsc w każdej kategorii. Na linii startu stanęło 162 zawodników i zawodniczek podzielonych na przedziały wiekowe. Chłopcy i dziewczęta rywalizowali oddzielnie. Długość trasy Biegu Honorowego miała 1963 m – dystans symboliczny, upamiętniający rok, w którym zginął ostatni Żołnierz Wyklęty – Józef Franczak – pseudonim „Lalek”. Zawody były rozgrywane w fantastycznej atmosferze i przy pięknej pogodzie. Dystanse z jakimi musieli zmierzyć się uczestnicy wyglądały następująco:

1. Bieg na 300 m klasy I i II dziewczęta
2. Bieg na 300 m klasy I i II chłopcy
3. Bieg na 500 m klasy III i IV dziewczęta
4. Bieg na 500 m klasy III i IV chłopcy
5. Bieg na 1000 m klasy V i VI dziewczęta
6. Bieg na 1000 m klasy V i VI chłopcy
7. Bieg Honorowy na 1963 m klasy VII-VIII dziewczęta i chłopcy

Poniżej wyniki poszczególnych biegów:

KLASY I-II

Bieg na 300m dziewczęta

1. Szulińska Laura (SP Prostki)

2. Supińska Anna (SP Prostki)
3. Gryczkowska Kinga (SP Prostki)
4. Kruszyńska Amelia (SP Prostki)
5. Kondratowicz Amelia (SP Prostki)
6. Gryko Diana (SP Prostki)

Bieg na 300m chłopcy

1. Maciorowski Tomasz (SP Prostki)
2. Trojanowski Bartosz (SP Rożyńsk Wielki)
3. Miller Gracjan (SP Prostki)
4. Hawryło Igor (SP Prostki)
5. Wierzbicki Dawid (SP Rożyńsk Wielki)
6. Cyranowski Jaromir (SP Prostki)

KLASY III - IV

Bieg na 500m dziewczęta

1. Kryszajtyś Maja (SP Prostki)
2. Katuszczenko Maja (SP Prostki)
3. Laszczkowska Monika (SP Prostki)
4. Cichorska Nikola (SP Prostki)
5. Zawistkowska Kinga (SP Wiśniowo Elckie)
6. Waszkiewicz Oliwia (SP Prostki)

Bieg na 500m chłopcy

1. Maciorowski Bartosz (SP Prostki)
2. Niedźwiedzki Damian (SP Rożyńsk Wielki)
3. Młodzianowski Mateusz (SP Prostki)
4. Komosiński Maciej (SP Rożyńsk Wielki)
5. Dzieszuta Dominik (SP Prostki)
6. Kuczewski Tymon (SP Prostki)

KLASY V – VI

Bieg na 1000m dziewczęta

1. Szulińska Nina (SP Prostki)
2. Leszczyńska Julia (SP Prostki)
3. Wierzbicka Martyna (SP Prostki)
4. Pycz Marika (SP Prostki)
5. Laszczkowska Małgorzata (SP Prostki)
6. Wiszowata Weronika (SP Wiśniowo Elckie)

Bieg na 1000m CHŁOPCY

1. Kowalski Wiktor (SP Prostki)
2. Wierzbicki Maksymilian (SP Prostki)
3. Szumski Sebastian (SP Prostki)
4. Jenczelewski Piotr (SP Prostki)
5. Lelo Adam (SP Prostki)
6. Gulan Kacper (SP Wiśniowo Elckie)

Bieg Honorowy 1963m dziewczęta

1. Wiszowata Wiktoria (SP Wiśniowo Elckie)
2. Sobołewska Wiktoria (SP Wiśniowo Elckie)
3. Lachowicz Alicja (SP

- Prostki)
4. Ejza Wiktoria (SP Wiśniowo Elckie)
5. Kuryło Gabriela (SP Wiśniowo Elckie)
6. Średnicka Samanta (SP Wiśniowo Elckie)

Bieg Honorowy 1963m chłopcy

1. Jenczelewski Dawid (SP Prostki)
2. Leonik Patryk (SP Prostki)
3. Chojnowski Mateusz (SP Wiśniowo Elckie)
4. Lachowicz Paweł (SP Prostki)
5. Bałdyga Konrad (SP Wiśniowo Elckie)
6. Szamaszko Eryk (SP Prostki)

W klasyfikacji szkół, zdecydowane zwycięstwo odniosła Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Prostkach przed Szkołą Podstawową im. Ks. Bpa. Edwarda Samsela w Wiśniowie Elckim i Szkołą Podstawową w Rożyńsku Wielkim. Wszyscy zawodnicy otrzymali pamiątkowe dyplomy i słodycze, zawodnicy, którzy uplasowali się na podium zostali nagrodzeni medalami i pucharami oraz nagrodami książkowymi.

Rywalizacja z bardzo wyjątkowej okazji, upamiętnienia Żołnierzy Wyklętych przebiegała w duchu Fair Play i każdy z zawodników wykazał się wielką ambicją i wolą walki, brawo!

Konkurs plastyczny „Żołnierze Wyklęci – Bohaterowie Niezłomni”.

MODN w Elku zorganizował konkurs plastyczny „Żołnierze Wyklęci – Bohaterowie Niezłomni”. Celem konkursu było upamiętnienie Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych – Bohaterów Niezłomnych, upowszechnianie wśród uczniów szkół naszego regionu wiedzy o żołnierzach podziemia antykomunistycznego, którzy walczyli o niepodległość Polski po II wojnie światowej oraz upowszechnianie wiedzy historycznej istotnej dla tożsamości narodowej, regionalnej oraz kształtowania postaw obywatelskich i patriotycznych. Konkurs również miał na celu wdrażanie uczniów do samokształcenia, rozbudzenie zainteresowań i rozwijanie ich uzdolnień a także kultywowanie wartości, ideałów i postaw żołnierzy Polskiego Państwa Podziemnego po II wojnie światowej.

Do konkursu przystąpiło 10 szkół podstawowych (Sp nr 2, Sp nr 4, SP nr 6, SP nr 9) i 4 szkoły ponadpodstawowe (ZDZ, II LO, ZS nr 1 w Elk, ZS nr 2 w Elk), łącznie wpłynęło 56 prac.

26 lutego 2020 r. komisja wyróżniła 12 prac konkursowych. Jury brało pod uwagę zgodność z tematyką, estetykę prac i oryginalność. Nagrodzono w poszczególnych kategoriach następujące osoby:

KATEGORIA: KLASY IV-VI

1 MIEJSCE – JULIA SZYMANOWSKA KL VI, SP W MROZACH WIELKICH

OPIEKUN: ADAM ERT

2 MIEJSCE – OLIVIA DĄBROWSKA KL V SP W PROSTKACH

OPIEKUN: EMILIA TABAK - SULEWSKA

3 MIEJSCE – EWELINA CHORUŻY KL VI SP W WOSZCZELACH

OPIEKUN: DOROTA WRONOWSKA

SKA

WYRÓŻNIENIE

ALEKSANDRA LEJMAN KL V SP W PROSTKACH

OPIEKUN: EMILIA TABAK - SULEWSKA

KATEGORIA: KLASY VII-VIII

1 MIEJSCE – MICHAŁ BIEDRZYCKI KL VIII SP NR 9 W ELKU

OPIEKUN: EWA MALINOWSKA - BIEDRZYCKA

2 MIEJSCE – NATALIA KLIMACH KL VII ZS SPORTOWYCH W ELKU, SP NR 6

OPIEKUN: KATARZYNA KLIMACH

3 MIEJSCE – KEWIN GABRIEL WALCZAK KL VII SP NR 4 W ELKU

OPIEKUN: ANNA SOŁTYS WYRÓŻNIENIE

1. OLIVIA KUDZIN KL VIII SP W PROSTKACH

OPIEKUN: AGNIESZKA PURZECZKO

2. ALICJA LACHOWICZ KL VIII SP

W PROSTKACH

OPIEKUN: EMILIA TABAK - SULEWSKA

KATEGORIA: SZKOŁY PONAD-PODSTAWOWE

1 MIEJSCE – JAKUB GODLEWSKI KL I, ZS NR 1 W ELKU

OPIEKUN: EWLINA JACKIEWICZ

2 MIEJSCE – KAMIL RACIS KL I LO, ZS NR 2 W ELKU

OPIEKUN: AGNIESZKA MARCINIAK

3 MIEJSCE – OLIVIA SZCZĘSNA KL 1, ZS NR 2 W ELKU

OPIEKUN: AGNIESZKA MARCINIAK

WYRÓŻNIENIE

1. GABRIELA KONDRACKA KL 1, ZS NR 1 W ELKU

OPIEKUN: EWELINA EWA JACKIEWICZ

Uroczyste ogłoszenie wyników konkursu nastąpiło w dniu 4 marca 2020 r. o godzinie 13:30 w Mazurskim Ośrodku Doskona-

lenia Nauczycieli, ul. Gen. Wł. Sikorskiego w Elk. Nagrodą w każdej kategorii była nagroda rzeczowa i dyplom. Wszystkim uczestnikom i opiekunom składamy podziękowania, zwycięzcom i wyróżnionym gratulujemy oraz życzymy dalszych sukcesów!

Niech pamięć o Żołnierzach Wyklętych wyznacza drogę naszej dzisiejszej wolności. Tak jak oni wyznaczali nam drogę ku wolności, tak my dzisiaj jesteśmy zobowiązani o tę wolność dbać i ją rozwijać...

Magdalena Świąćńska

Organizatorzy konkursu:

Emilia Tabak - Sulewska,

Magdalena Świąćńska,

Krystyna Żak,

Aneta Skrzypiec,

Alicja Salik-Tracichleb

Janusz Tkaczow

doradcy metodyczni MODN

Anna Filutowska

W KIERUNKU ZIELONEJ KLASY

„Wpatrz się głęboko, głęboko w przyrodę, a wtedy wszystko lepiej zrozumiesz...”

Albert Einstein

Szkoła Podstawowa im. rtm. Witolda Pileckiego w Rękusach położona jest wśród zieleni, z dala od zgiełku miasta, dlatego jej uczniowie na co dzień obcują z przyrodą. Przyroda to nieodłączny element naszego szkolnego życia. Stąd też nawiązanie do terminu zielonej klasy (tzw. outdoor classrooms), czyli miejsca, które pozwala na organizowanie zajęć na zewnątrz. Dzięki działaniom projektowym społeczność szkolna pokazuje zmianę klasycznego podejścia do procesu lekcyjnego na rzecz doświadczenia wielozmysłowego przez dzieci otaczającej rzeczywistości przyrodniczej. Już trzykrotnie otrzymaliśmy dofinansowanie działań w ramach projektów ekologicznych ze środków WFOŚiGW w Olsztynie we współpracy z Centrum Edukacji Ekologicznej w Elk. Pierwszy projekt „Bioróżnorodność jest w nas i wokół nas - w kierunku zielonej klasy” miał na celu promowanie bioróżnorodności przyrody i zwiększenie świadomości ekologicznej uczniów oraz kształtowanie postawy odpowiedzialności za obecny i przyszły stan środowiska i własnego zdrowia. Działania miały szeroki zasięg i obejmowały: uczniów naszej szkoły, nauczycieli

oraz uczniów kl. I-III ze szkół podstawowych gminy Elk. W ramach projektu zrealizowano szereg działań. Podczas zajęć edukacyjno - przyrodniczych w klasach IV - VI uczniowie zapoznali się z tematem bioróżnorodności biologicznej, zaobserwowali istniejącą sieć powiązań pomiędzy żywymi organizmami. Uczestniczyli w lekcjach terenowych w pobliżu placówki, w czasie których szukali różnorodności ekosystemowej, podobieństw i różnic między sąsiadującymi ekosystemami, wskazywali powiązania jakie zachodzą między nimi. W celu stworzenia miejsca, gdzie przy sprzyjających warunkach pogodowych będzie można przeprowadzać lekcje w zakresie edukacji przyrodniczej i ekologicznej uczniowie dokonali inwentaryzacji zasadzonych drzewek na posesji szkoły. Następnie wybrane drzewka zaopatrzili w tabliczki informacyjne. W ten sposób zainicjowali tworzenie tzw. zielonej klasy. W celu poznania ekosystemu lasu uczniowie uczestniczyli w zajęciach instruktażowych dotyczących sadzenia drzew (wybór miejsca, oświetlenie, przygotowanie podłoża) prowadzonych przez pracownika Nadleśnictwa Elk. Od obecności i stanu zdrowotnego lasów zależy różnorodność biologiczna środowiska naturalnego. Stąd też nasze działania, pozwoliły na zwiększenie ilości drzew w naszym najbliższym otoczeniu. Celem tych warsztatów było rozwijanie światopoglądu uczestników, pobudzenie ich do działań na rzecz środowiska naturalnego najbliższej okolicy, uświadomienie wpływu na nasze zdrowie stopnia zalesienia terenów

w regionie i roli lasów w zachowaniu równowagi ekologicznej. Uczniowie uczestniczyli również w wycieczce do Biebrzańskiego Parku Narodowego - miejsca, gdzie chroni się bioróżnorodność w sposób szczególny, zgodnie z zasadami obowiązującymi w prawie polskim. Podsumowaniem projektu był Międzyszkolny Turniej Przyrodniczy skierowanym do uczniów klas I-III szkół gminy Elk. Głównym założeniem turnieju było kształtowanie właściwych postaw wobec przyrody oraz popularyzacja języka angielskiego poprzez zabawę. W ramach drugiego projektu „Ekopracownia- poznajemy tajemnice roślin” zasadziliśmy drzewa i krzewy ozdobne na terenie szkoły, m.in. tuje, świerki conica, forsycje, derenie. Sadzenie drzewek było dla dzieci ciekawym doświadczeniem, dzięki któremu poznały kolejne etapy sadzenia. Ponadto założyliśmy ogród warzywno-kwiatowy. Zakładając hodowlę uczniowie poznali warunki, jakie są potrzebne roślinom do życia. W następnych tygodniach mieliśmy wiele okazji do obserwacji przyrody i wegetacji roślin na przygotowanych grządkach. Dzieci nie tylko wykorzystały to, co wyrosło do przygotowania kanapek, surówek, ale też wykonywały drobne prace pielęgnacyjne przy swoich roślinkach, podlewanie, pielęgnowanie. Częste przebywanie w ogrodzie pozwala propagować zdrowy styl życia, rozwija aktywność ruchową, uwarściwia na zapachy i kolory, pobudza zainteresowanie najbliższym otoczeniem, uwarściwia na jego piękno. Ogród to żywa pracownia, w której uczniowie prowa-

dzili ciekawe badania, eksperymenty, obserwacje, jak również mieli zapewniony bezpośredni kontakt z przyrodą, jakiego nie zastąpi nawet najlepiej wyposażona pracownia przyrodnicza. Dzięki działaniom projektowym założyliśmy ogródek przyszkolny, który wykorzystaliśmy do osiągnięcia podstawowych celów dydaktycznych i wychowawczych. Zajęcia terenowe dają dzieciom znacznie większą wiedzę naukową i zrozumienie procesów zachodzących w przyrodzie. Do tego rozwijają poczucie odpowiedzialności i wpływają na wybór zdrowego stylu życia. Założeniem trzeciego projektu pod nazwą „Poznajemy tajemnice ula” było poszerzenie wiadomości społeczno-szkolnej i lokalnej na temat wpływu pszczoł na środowisko naturalne. Szeroko pojęta tematyka projektu pozwoliła na zdobycie wiedzy z wielu dziedzin poprzez międzyprzedmiotowe doświadczanie. Dzieci poprzez poznawanie świata przyrodniczego, pracy pszczelarza i roli pszczoł w środowisku poznały szeroki kontekst i istotę pracy tych owadów. Projekt „Poznajemy tajemnice ula” to przedsięwzięcie, które pozwoliło na integrację działań proekologicznych we współpracy z rodzicami i środowiskiem lokalnym na rzecz najbliższego środowiska przyrodniczego. Uczniowie pracowicie przygotowali się do spotkania z pszczelarzem. Stworzyli plakaty z bazą pytań, dotyczących życia pszczoł oraz fascynującej pracy pszczelarza. Uczniowie mieli możliwość zapoznać się z przygotowaną na holu szkoły wystawą pt. „Sekretne życie pszczoł”. Na zaproszenie koordynatorki projektu Anny Filutowskiej gościliśmy pszczelarza z zamiłowania p. Kingę Augusty-

nowicz, prezesa Rejonowego Koła Pszczelarzy w Augustowie. Pani Kinga w interesujący sposób przedstawiła niezwykle świat pracy witych pszczoł. Opowiedziała o ich znaczeniu w całym ekosystemie. Dzieci zdobyły wiele cennych informacji o życiu tych pożytecznych dla przyrody i ludzi owadów. Dowiedziały się, czym się żywią, jak spędzają zimę w ulu i jak produkują przepyszny miód. Zapoznały się z odpowiedzialną pracą pszczelarza. Chętne dzieci przymierzały strój pszczelarza. Poznały przybory niezbędne w pracy w pasiece oraz dowiedziały się jak wykonuje się świeczki z węzy pszczelej. Spotkanie zakończyło się degustacją miodu, który dzieci z wielką przyjemnością smakowały, poznając jego odżywcze właściwości i walory smakowe. Spotkanie było niezwykle ciekawe i uświadomiło nam, że pszczoły spełniają w naszym środowisku bardzo ważną rolę, a my powinniśmy o to środowisko dbać. Odbył się również konkurs wiedzy przyrodniczej „Pożyteczne owady” dla kl. II-III. Uczniowie z wielkim zaangażowaniem zmagali się z zadaniami konkursowymi, które wymagały umiejętności czytania ze zrozumieniem, spostrzegawczości, koncentracji uwagi i wiedzy przyrodniczej. Poziom był bardzo wyrównany. W realizacji projektu włączyli się również uczniowie uczęszczający na świetlicę szkolną. Dzieci wykonały pracę plastyczną „Pracowite pszczołki”. Efektem wspólnej pracy dzieci jest pomysły ul z rurek po papierze oraz ekopszczołki z materiałów recyklingowych.

Zwieńczeniem były zajęcia otwarte „Mikołajkowe pierniczki”. Dzieci poznały tajniki powsta-

wania piernikowego ciasta, którego sekretnym składnikiem jest miód. Następnie samodzielnie formowały ciasto, wałkowały, wycinały foremkami, aby za chwilę pierniczki zostały upieczone. Wkrótce dzieci mogły skosztować własnoręcznie wykonanych wypieków.

Kontynuacją projektu będzie stworzenie miejsca przyjaznego pszczołom w pobliżu szkoły poprzez zasadzenie roślin miododajnych na wiosnę we współpracy z sołectwem wsi Rękusy. Nasze wieloletnie działania zmierzające do utworzenia zielonej klasy zostały dostrzeżone przez Warmińsko-Mazurskiego Kuratora Oświaty. W 2018 roku trzydziści placówek z Warmii i Mazur, w tym Szkoła Podstawowa im. Witolda Pileckiego w Rękusach, otrzymało certyfikat „Szkoła Przyjazna Środowisku”, które przyznał Warmiński – Mazurski Kurator Oświaty. Głównym celem konkursu było wyróżnienie szkół i placówek oświatowych, które integrują społeczność szkolną na rzecz poszanowania zasobów środowiska, doskonalą procesy dydaktyczne i wychowawcze, w szczególności w obszarze edukacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju, podejmują i angażują do działań społeczność szkolną, motywują do poszukiwania nowych i ciekawych rozwiązań podnoszących efektywność i atrakcyjność w dziedzinie ekologii, podnoszą efektywność i atrakcyjność pracy dydaktycznej oraz motywują do poszukiwania nowych i ciekawych rozwiązań w zakresie ekologii.

Anna Filutowska
Szkolny koordynator
projektów ekologicznych

Paweł Głowicki

Programowanie w języku C# dla nauczycieli

O tej publikacji i krótko o języku C#

Publikacja powstała z myślą o nauczycielach informatyki i innych przedmiotów ścisłych pracujących w szkołach podstawowych. Informacje zawarte w tym opracowaniu przydać się mogą również nauczycielom przedmiotów artystycznych i humanistycznych, którzy chcieliby wykorzystać elementy programowania na swoich zajęciach. W artykule omówię realizację algorytmu Euklidesa wykorzystując w tym celu język programowania C#.

Realizacja podstawy programowej z informatyki, w szczególności treści skupiające się na algorytmice, wymuszają poniekąd użycie tekstowego języka programowania. Algorytmy projektowane w środowisku Scratch stają się szybko nadmiernie rozbudowane i skomplikowane. Program realizujący algorytm znajdowania minimalnej wartości w zbiorze liczbowym, który zajmuje w języku Python kilka linii kodu, w środowisku Scratch wymaga już użycia kilkunastu bloków i przewijania ekranu. Język Python, o którym wspominałem, jest bardzo popularnym językiem programowania, świętującym w tej chwili triumfy w różnych dziedzinach: wykorzystuje się go do pisania algorytmów sztucznej inteligencji, poprzez oprogramowanie do analizy danych, aż do oprogramowania serwerowego. W tej publikacji, wbrew ogólnym trendom,

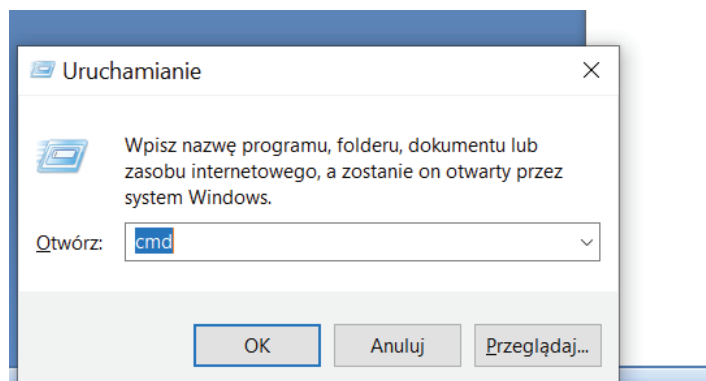
pokażę jednak wykorzystanie innego tekstowego języka programowania. Jest to język opracowany przez firmę produkującą najpopularniejszy system operacyjny na świecie – system Windows. Język Python wymaga w systemie Windows instalacji, co sprawia, że programy nie mogą być łatwo przenoszone pomiędzy komputerami pracującymi pod tym systemem. Sytuacja ma się podobnie w przypadku innych popularnych języków: C i C++ wymagają doinstalowania kompilatorów, Java wymaga instalacji wirtualnej maszyny i JDK (Java Development Kit) i JRE (Java Runtime Environment). Większość, jeśli nie wszystkie, znane mi szkolne pracownie komputerowe wyposażone są w komputery z systemem Windows, a Microsoft daje nam do rąk elegancki, nowoczesny, wbudowany w system język programowania o nazwie C#, który kompiluje się do wykonywalnych plików z rozszerzeniem *.exe. Ten właśnie fakt zainspirował mnie do napisania tego artykułu.

Winien jestem uwagę na temat wymowy nazwy języka C#. Nazwę tę wymawiamy fonetycznie „siszarp” (po angielsku „C# = c sharp”), nie „c hasz” lub też „c kratka” i „c krzyżyk”. Nazwa ta nawiązuje do notacji muzycznej, w której symbol „#” podwyższa dźwięk o pół tonu. Ma to odzwierciedlać wyższy (ulepszony) poziom języka w porównaniu z tradycyjnym językiem programowania, który nosi nazwę C (podobnie do nazwy C++).

ciąg dalszy na str. 12

Kroki potrzebne do napisania programu w C#

Kompilator języka C# nazywa się „csc.exe” i znajduje się w folderze systemowym Windows. Będzie nam potrzebny do zamiany naszego programu na kod zrozumiały dla komputera. Zakładając, że folder systemowy znajduje się na dysku oznaczonym literą C, aby dostać się do kompilatora na początek użyjemy skrótu klawiaturowego znak

„win+r” (+r). Otworzy się okno uruchamiania programu, gdzie wpisać należy „cmd”. Spowoduje to otwarcie okna wiersza poleceń systemu Windows. Będzie to miejsce, w którym kompilować będziemy program i obserwować wyniki jego działania.

Ścieżka dostępu do kompilatora to:

```
C:\>Windows\Microsoft.NET\Framework\v4.0.30319
```

Aby tam się dostać musimy użyć polecenia „cd” (change directory). Oczywiście numer wersji platformy .NET może różnić się od podanego w przykładzie.

```
C:\WINDOWS\system32\cmd.exe
Microsoft Windows [Version 10.0.18363.592]
(c) 2019 Microsoft Corporation. Wszelkie prawa zastrzeżone.

C:\Users\pglowicki>cd C:\Windows\Microsoft.NET\Framework\v4.0.30319>
```

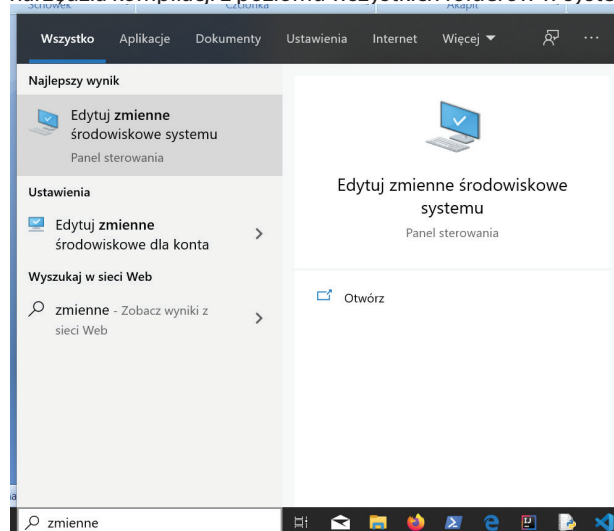
Wpiszemy tam polecenie csc.exe, czego efektem będzie informacja o wersji kompilatora i ostrzeżenie, że nie podaliśmy nazwy pliku do kompilacji.

```
C:\Windows\Microsoft.NET\Framework\v4.0.30319>csc.exe
Microsoft (R) Visual C# Compiler version 4.8.3752.0
for C# 5
Copyright (C) Microsoft Corporation. All rights reserved.

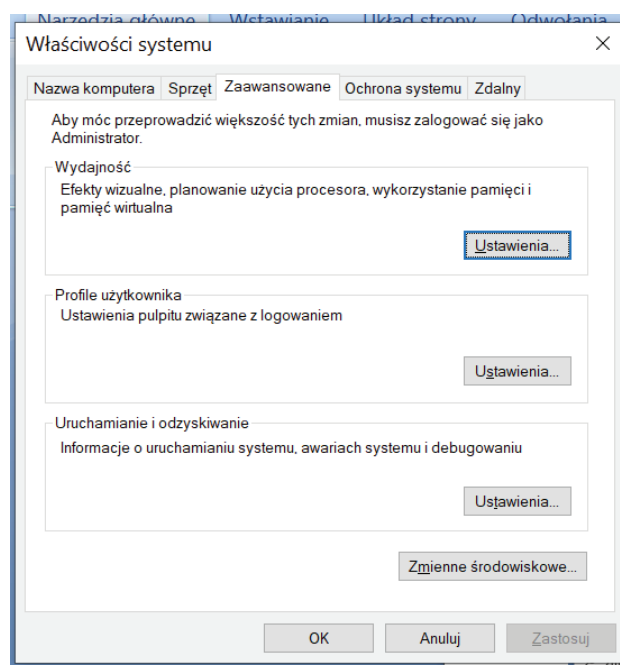
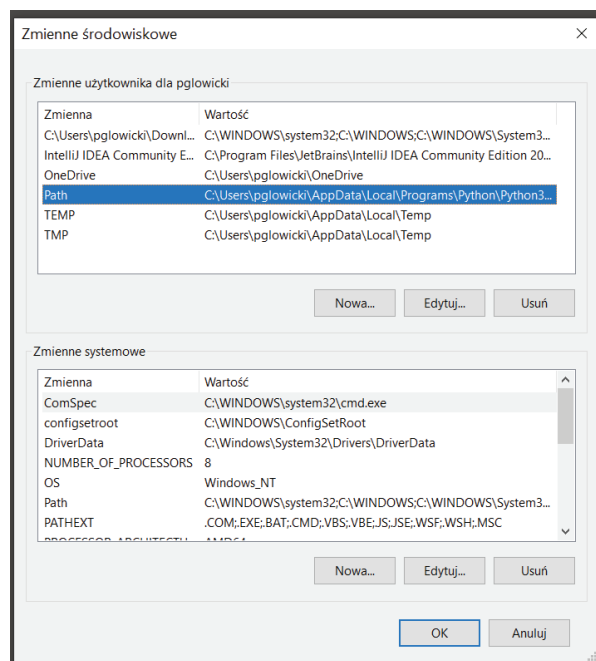
This compiler is provided as part of the Microsoft (R) .NET Framework, but only supports language versions up to C# 5,
which is no longer the latest version. For compilers that support newer versions of the C# programming language, see htt
p://go.microsoft.com/fwlink/?LinkID=533240

warning CS2008: Nie określono plików wejściowych.
error CS1562: Dla wyjścia bez źródła musi być określona opcja /out.
```

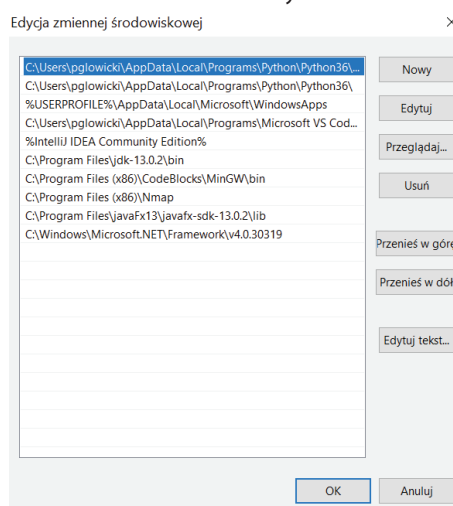
Ostatnim krokiem jest przekazanie ścieżki dostępu do kompilatora do zmiennych środowiskowych systemu. Skutkuje to możliwością użycia narzędzia kompilacji z poziomu wszystkich folderów w systemie.

Aby edytować zmienne środowiskowe, w oknie wyszukiwania wpisać należy „Edytuj zmienne środowiskowe systemu”.

Następnie wybrać należy zmienną PATH ze zmiennych środowiskowych użytkownika i kliknąć edytuj. w kolejnym oknie klikamy „Nowy” i dopisujemy ścieżkę dostępu do kompilatora, czyli C:\Windows\Microsoft.NET\Framework\v4.0.30319 i klikamy OK.

Aby zweryfikować poprawność operacji otwieramy okno wiersza poleceń, gdzie wpisujemy komendę „path” i wciskamy klawisz ENTER.

Dodana ścieżka dostępu powinna być widoczna razem z innymi jako efekt wydanego polecenia.

```
C:\Users\lglowicki>path
PATH=C:\WINDOWS\system32;C:\WINDOWS\system32\Wbem;C:\WINDOWS\system32\WindowsPowerShell\v1.0\;C:\WINDOWS\system32\OpenSSH;C:\Program Files\dotnet\;C:\Program Files\jdk-13.0.2\bin;C:\Program Files (x86)\CodeBlocks\WinGW\bin;C:\Program Files\Git\cmd;C:\Program Files\Java\jdk-13.0.2\bin;C:\Windows\Microsoft.NET\Framework\v4.0.30319;C:\Users\lglowicki\AppData\Local\Programs\Python\Python36\Scripts\;C:\Users\lglowicki\AppData\Local\Programs\Python\Python36\;C:\Users\lglowicki\AppData\Local\Microsoft\WindowsApps;C:\Users\lglowicki\AppData\Local\Programs\Microsoft VS Code\bin;C:\Program Files\JetBrains\IntelliJ IDEA Community Edition 2019.3.1\bin;C:\Program Files\jdk-13.0.2\bin;C:\Program Files (x86)\CodeBlocks\WinGW\bin;C:\Program Files (x86)\Map;C:\Program Files\Java\jdk-13.0.2\bin;C:\Windows\Microsoft.NET\Framework\v4.0.30319;
```

Jeżeli wszystko skończyło się powodzeniem, możemy przejść do pisania naszego programu. Tu jednak winien jestem ostrzeżenie: nie chcemy dokonywać żadnych innych zmian w istniejących ustawieniach PATH! Proszę upewnić się, że nic innego nie zostanie usunięte, gdyż może to prowadzić do anomalii w działaniu programów jak i samego systemu.

Czynności dodania ścieżki dostępu do zmiennej systemowej path wykonać można również komendą wydaną z poziomu wiersza poleceń:

```
C:\>path=%path%; "C:\Windows\Microsoft.NET\Framework\v4.0.30319"
```

Pierwszy program w C# (hello.cs)

Pierwszy program napiszemy w notatniku systemowym. Programy w C# mają budowę zgodną z paradygmatem programowania obiektowego. Filozofia programowania obiektowego wykracza poza zakres tematyki tej publikacji i nie będziemy się nią zajmować. Pierwszy program posiada strukturę, z której będziemy korzystać w dalszej części publikacji. Aby zrealizować nasze założenie otworzymy ponownie konsolę (okno wiersza poleceń, cmd.exe) i za pomocą polecenia „cd” (change directory) nawigujemy do folderu w którym zapiszemy nasz pierwszy program. Proponuję wykorzystanie folderu „Dokumenty”, gdzie utworzymy nowy folder, któremu nadamy nazwę „plikiCsharp”. Wszystkie operacje związane z nazwami plików i folderów są oczywiście opcjonalne: folder z plikami źródłowymi może istnieć pod dowolną nazwą, w dowolnej lokalizacji na dysku komputera.

Następnie wpisać należy polecenie notepad, które otworzy okno notatnika systemowego. W notatniku wpisujemy kod źródłowy naszego programu. Program nie jest zbyt praktyczny i użyteczny – wypisuje jedynie jedną linię tekstu „Witaj świecie!”. Będzie jednak dla nas użyteczny aby wyjaśnić działanie programu.

*Bez tytułu — Notatnik

Plik Edycja Format Widok Pomoc

```
using System;
```

```
class Program
{
    public static void Main(string[] args)
    {
        Console.WriteLine("Witaj świecie!");
    }
}
```

Każdy program komputerowy rozpoczyna swoje działanie od wyszukania i uruchomienia funkcji Main(), w której (jak sama jej nazwa wskazuje), znajdują się kluczowe elementy programu. W tej funkcji zawieramy instrukcję wyjścia (wypisywania na ekranie) używając metody WriteLine(), która znajduje się w klasie systemowej Console. Linie „using System;” i „class Program{” muszą znaleźć się w pliku źródłowym z powodu budowy programu C# (w związku z ograniczoną objętością publikacji nie będę się nad nimi rozwodził w tym opracowaniu). Plikowi należy nadać nazwę hello.cs i zapisać go w lokalizacji folderu „plikiCsharp”. Z poziomu wiersza poleceń wydajemy komendę:

```
csc <nazwa pliku>.cs (nazwa pliku w naszym przypadku to hello.cs).
```

```
C:\plikiCsharp>csc hello.cs
```

W wyniku wywołania polecenia wygenerowany zostanie plik o nazwie hello.exe. Nazwę tę wpisujemy do wiersza poleceń i uruchomimy. Efekt działania programu widoczny jest poniżej.

```
C:\plikiCsharp>csc hello.cs
```

Algorytm Euklidesa w C#

W następnej części zajmiemy się implementacją algorytmu Euklidesa. Opuścimy już notatnik – pomimo tego, że w zupełności wystarcza do pisania programów, nie oferuje jednak podstawowych funkcjonalności. Brak w nim kolorowania składni i auto podpowiedzi, które znacznie poprawiają komfort pracy. W tej publikacji proponuję kolejny produkt Microsoft – edytor Visual Studio Code. Jest to moim zdaniem, obok SublimeText3, jeden z najlepszych wyborów na rynku edytorów dla programistów. VS Code oferuje zintegrowaną obsługę systemu kontroli wersji Git, obsługę repozytoriów pakietów NuGet, kolorowanie składni większości liczących się języków programowania. Do pobrania pod adresem : <https://code.visualstudio.com/>

Język C# oferuje składnię podobną do języka C. w programie użyjemy klasycznej pętli while i bloku sterującego if - else.

```
using System;
class Program{
public static void Main(string []args){
int a , b;
a=int.Parse(args[0]);
b=int.Parse(args[1]);
while(a!=b){
if (a>b){
a=a-b;
}
else{
b=b-a;
}
}
Console.WriteLine("NWD liczb wynosi:"+a);
}
}
```

Program pobiera dane liczbowe (a i b) jako argumenty funkcji Main (string []args), które zapisane są w tablicy (args[]). Argumenty pobrane będą z wiersza poleceń razem z poleceniem uruchamiającym program. Pierwsza liczba, zachowana w zmiennej „a” posiada indeks 0 w tablicy (args[0]), natomiast liczba „b” posiada indeks z numerem 1 (args[1]). Zmienne a i b zadeklarowane są jako zmienne typu integer (liczby całkowite), tablica args[] przechowuje jednak zmienne typu string, czyli ciągi znaków. Istnieje zatem potrzeba użycia parsera, który zamieni ciąg znaków na liczbę całkowitą. Następnie w pętli while realizujemy algorytm Euklidesa. Aby skompilować program zapiszemy go pod nazwą euklides.cs i użyjemy polecenia: csc euklides.cs. Wynikiem działania polecenia będzie plik o nazwie euklides.exe. Aby uruchomić program wpisujemy jego nazwę wraz z argumentami funkcji Main() w postaci dwóch liczb całkowitych, dla których obliczony zostanie NWD.

```
C:\plikiCsharp\>csc euklides.cs
Microsoft (R) Visual C# Compiler version 4.8.3752.0
for C# 5
Copyright (C) Microsoft Corporation. All rights reserved.

This compiler is provided as part of the Microsoft (R) .NET Framework, but only supports language versions up to C# 5, which is no longer the latest version. For compilers that support newer versions of the C# programming language, see http://go.microsoft.com/fwlink/?linkid=533240

C:\plikiCsharp\>euklides.exe 48 3
NWD podanych liczb wynosi:3
C:\plikiCsharp\>euklides.exe 68 12
NWD podanych liczb wynosi:4
```

Zakończenie

W powyższym artykule próbowałem przekazać podstawowe informacje dotyczące języka C#, który może być wykorzystany w procesie realizacji podstawy programowej z informatyki, matematyki i innych przedmiotów ścisłych. Wyrażam głęboką nadzieję, że mój artykuł okaże się przydatny podczas codziennej pracy z uczniami. **styczeń 2020**

Izabela Łochowska, Magdalena Boguszewska

Egzamin ósmoklasisty z języka angielskiego – analiza, wnioski i rekomendacje

Egzamin w pigułce

Egzamin ósmoklasisty z języka obcego nowożytnego sprawdza stopień spełnienia przez ucznia klasy ósmej szkoły podstawowej wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla pierwszych dwóch etapów edukacyjnych, wariant II.1 (język obcy nauczany jako pierwszy, kontynuacja z klas I-III). Egzamin trwa 90 minut, a wymagania wytyczają podstawa programowa dla II etapu edukacyjnego sześcioletniej szkoły podstawowej (z 2012 r.) oraz podstawa programowa dla klas VII i VIII ośmioletniej szkoły podstawowej (z 2017 r.).

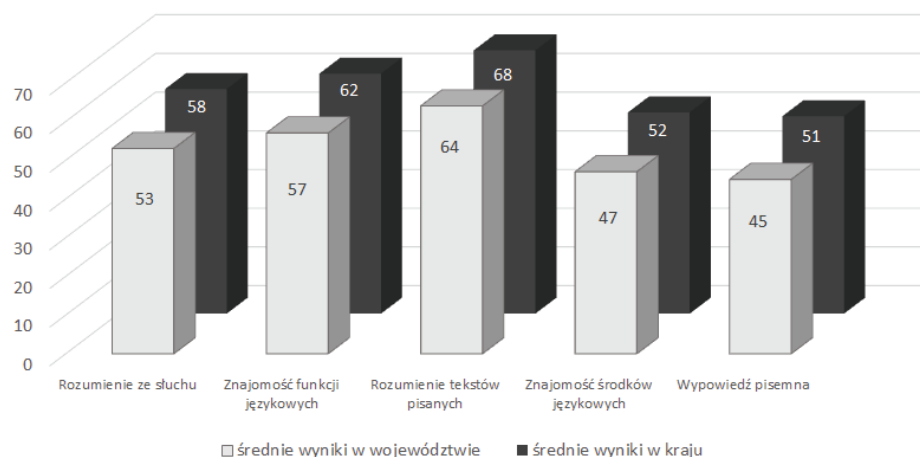
Egzamin obejmuje 14 zadań, za które można zdobyć maksymalnie 60 punktów. Pierwsza część arkusza zawiera 13 zadań – zarówno zamkniętych, jak i otwartych. Do tych pierwszych należą zadania typu prawda-falsz, zadania wyboru wielokrotnego, a także zadania na dobieranie. W zadaniach tego typu sprawdzana jest zarówno znajomość gramatyki, jak i słownictwa. Zadania na dobieranie mogą mieć różny stopień trudności ze względu na odmianę rzeczownika, przysiotnika i różnorodne formy czasowników. Uczeń musi dokonać analizy relacji czasowych, by wybrać właściwą formę czasownika, ale także związków frazeologicznych. W przypadku zadań wielokrotnego wyboru uczeń wybiera jedną bądź większą liczbę odpowiedzi spośród kilku podanych w zdaniu. Odpowiedzi mogą być podane w formie wyrazów, zdań lub materiału ikonograficznego. Zadania otwarte natomiast, wymagające samodzielnie sformułowanych przez uczniów wypowiedzi, polegają przeważnie na uzupełnieniu tekstu jednym lub kilkoma słowami, a także na udzieleniu krótkiej lub rozszerzonej odpowiedzi. Zadania otwarte w większym stopniu dają możliwość sprawdzenia czynnej, a nie tylko biernej znajomości języka obcego. W zdaniach tego typu uczeń będzie miał możliwość wykazać się nie tylko rozumieniem informacji wyrażonych w języku obcym czy obcojęzycznych struktur leksykalno-gramatycznych, ale także będzie musiał się posłużyć umiejętnościami produktywnymi. Arkusz egzaminacyjny może również zawierać zadania, w których zdający przekazuje informacje w języku polskim, bazując na tekście w języku angielskim. Druga część arkusza zawiera jedno zadanie polegające na napisaniu własnej dłuższej wypowiedzi pisemnej, zawierającej przekazanie informacji lub uzyskanie wyjaśnień, czyli umiejętność porozumienia się z potencjalnym obcokrajowcem w codziennej sytuacji. W tegorocznym arkuszu 60% stanowiły zadania zamknięte, a 40% – otwarte.

Egzamin sprawdza pięć umiejętności szczególnie: rozumienie ze słuchu, znajomość

funkcji językowych, rozumienie tekstów pisanych, znajomość środków językowych oraz wypowiedź pisemną. Porównując średnie wyniki uczniów w zakresie poszczególnych umiejętności w województwie warmińsko-mazurskim i w kraju, ósmoklasiści najlepiej poradzi sobie z obszarem rozumienie tekstów pisanych, uzyskując średni wynik 64% (kraj 68%). Gorzej wypadła znajomość funkcji językowych: 57% (kraj 62%) oraz rozumienie ze słuchu: 53% (kraj 58%). Dużo trudności przysporzył zdającym obszar znajomość środków językowych: 47% (kraj 58%), natomiast najgorzej wypadło zadanie dotyczące wypowiedzi pisemnej: 45% (kraj 51%). Z całego egzaminu uczniowie do niego przystępujący uzyskali średnio 54% punktów (stanin 5). Trudniejsze dla zdających okazały się zadania otwarte (41%) niż zamknięte (63%).

najłatwiejsze było to oparte na materiale ilustracyjnym, wymagające wskazania interlokutora dziewczyny. Jedno z najtrudniejszych zadań (50%, stanin 4) wymagało podsumowania wypowiedzi mężczyzny zawierającego wspomnienie z dzieciństwa, które zainspirowało go do zostania w przyszłości szefem kuchni. Wspomnienie to opisywało wspólne pieczenie szarlotki z mamą – niestety większość błędnych odpowiedzi wskazywała na przepis na szarlotkę.

Drugie najtrudniejsze zadanie w tym obszarze (50%, stanin 4) polegało na określeniu zamiaru nastolatki dzwoniącej do koleżanki. Nagranie wskazywało na chęć pożyczenia roweru, niemniej jednak większość błędnych odpowiedzi wskazywała na pomoc w wykonaniu projektu, zaoferowaną przez kolegę dziewczyny (He offered to help me with the

Wykres: Średnie wyniki uczniów w zakresie poszczególnych obszarów umiejętności w woj. warmińsko-mazurskim i w kraju

Analiza, wnioski, rekomendacje

Rozumienie ze słuchu

Wyniki uzyskane w tym obszarze wskazują, że uczniowie lepiej wykonali zadania na rozumienie tekstu jako całości (58%) niż na znajdowanie w tekście określonych informacji (51%). Najłatwiejsze spośród tych innych okazało się zadanie oparte na materiale ikonograficznym. Najtrudniejsze (21%, stanin 1) dla uczniów było poprawne uzupełnienie luki wymagającej podania maksymalnej liczby osób w grupie – uczniowie najczęściej wpisywali dosłowny zapis z nagrania, który podawał zakres: od 3 do 5 (three to five). Zdający zatem zrozumieli treść, lecz poprzez niedokładne przeczytanie polecenia nie dokonali prawidłowej selekcji informacji.

Śród zadań sprawdzających globalne rozumienie tekstu słuchanego, ponownie

geography project).

Ponieważ uczniowie mają tendencję do udzielania odpowiedzi w zadaniach zamkniętych na podstawie pojedynczych słów i zdają się nie brać pod uwagę kontekstu, należy szczególnie omawiać przy wyborze wielokrotnym nie tylko poprawne odpowiedzi, lecz także wyjaśniać przyczyny odrzucenia pozostałych dystraktorów. Powinno się też wyrabiać u uczniów tendencję nieskupiania się na jednym usłyszonym wyrazie, lecz dokładnego wsłuchiwanie się w kontekst – przeprowadzając z uczniami na lekcjach ćwiczenia na rozumienie ze słuchu, należy im uświadamiać, by przy wyborze odpowiedzi nie sugerowali się wykorzystywanymi słowami kluczowymi, niejednokrotnie stosowanymi dla odciążenia uwagi. Należy również zwracać uwagę na tzw. false friends (słowa podobne do ojczystych, lecz o innym znaczeniu), wyćwiczyć używanie ich w sytuacjach komunikacyjnych, dialogach, zestawiać kontrastujące słowa użyte w treści zadania z tymi z treści nagrania. Warto zwrócić uwagę uczniów na to, że zadania otwarte, sprawdzające rozumienie

ze słuchu, wymagają jak najbardziej precyzyjnego przekazania informacji zawartych w tekstach będących podstawą zadań. Udzielone odpowiedzi nie muszą być całkowicie poprawne, ale – aby zostały zaakceptowane – nie mogą być zbyt ogólne lub tylko częściowo zgodne z tekstem. Jeśli np. w tekście znajduje się informacja, że zajęcia poprowadzi nauczyciel geografii, to odpowiedź „nauczyciel” nie byłaby satysfakcjonująca

Rozumienie tekstów pisanych

Również i w tym obszarze zdający lepiej wykonali zadania sprawdzające umiejętność ogólnego rozumienia tekstu (69%) niż znajdowania w tekście określonych informacji (67%). Niemniej jednak najłatwiejszym okazało się zadanie, które sprawdzało umiejętność znajdowania w tekście określonych informacji. Zadanie to składało się z trzech krótkich tekstów informacyjnych, będących zaproszeniami na imprezy sportowe. Zadanie to było jednocześnie najłatwiejszym w tegorocznym arkuszu egzaminacyjnym (73%, stanin 8).

Najtrudniejsze zadanie (55%, stanin 5) w tej części arkusza sprawdzało umiejętność przetwarzania wypowiedzi, czyli przekazania w języku polskim informacji sformułowanych w języku obcym. Tekst wskazywał na Rossa jako autora sztuki i to była prawidłowa odpowiedź. Jednak zdający zamiast wpisać „autor” uzupełniali lukę słowem „reżyser”, błędnie sugerując się dalszą częścią zdania z tekstu.

Również trudnym zadaniem okazało się wpisanie określenia na podstawie recenzji prasowych sztuki. Zdający zamiast „zabawna/śmieszna” nadużywali pojęć „dobra/ciekawa”, które były zbyt ogólne. Najprawdopodobniej przeoczyli zdania na początku tekstu, będące cytatami przytoczonymi przez krytyków filmowych (You won't stop laughing!, Funnier than you could possibly imagine!)

Kolejne trudne zadanie (64%, stanin 6) sprawdzało umiejętność określenia intencji autora tekstu, a konkretnie celu, w jakim Sophie napisała wiadomość do taty. Dziewczyna prosiła tatę o pozwolenie na pójście na późniejszy seans do kina. Tekst nie zawierał słowa „permission”, użytego w poprawnej odpowiedzi, jednak prośba o pozwolenie została wyrażona za pomocą konstrukcji Is it OK if I go? (...) Please say yes. Najczęstszą błędną odpowiedzią okazało się zaproszenie taty do kina. Opcja ta zawierała czasownik „invite”, którego uczniowie mogli nie rozumieć, a powiązanie użytych słów „dad” i „film” w tej odpowiedzi uznali za najodpowiedniejsze.

Obszar rozumienia tekstów pisanych sprawdza również umiejętność rozpoznawania związków między poszczególnymi częściami tekstu w postaci zadania 8. Największą trudność (45%, stanin 4) sprawiło tu zdającym uzupełnienie luki 8.4 – brakujące zdanie było logiczną kontynuacją tekstu, gdzie propozycją zachęcenia turystów do rewizyty parku rozrywki byłby jego rozwój. Zdanie zawierało również związek między wyrazami (Disney – his park – he), które by po sobie następowały

po poprawnym uzupełnieniu tekstu.

Większość błędnych odpowiedzi wskazywała na zdanie będące podsumowaniem popularności parku w liczbach i łączyło przeszłość z chwilą obecną, niemniej jednak nie stanowiło logicznej ciągłości ze zdaniem po luce. Podobnie jak w przypadku zadań na rozumienie ze słuchu, w zadaniach otwartych sprawdzających rozumienie tekstu pisanego poprawność językowa nie jest kryterium pierwszorzędym. W tych zadaniach sprawdzane jest ogólne rozumienie tekstu czytanego.

Ponieważ uczniowie lepiej poradzili sobie z zadaniami na ogólne rozumienie tekstu niż na znajdowanie w nim określonych informacji, a w tego typu zadaniach występują wyrażenia synonimiczne do tych zawartych w tekście, należy regularnie zestawiać ze sobą wyrażenia o podobnych znaczeniach czy też zadawać uczniom, by samodzielnie wyszukiwali odpowiedniki znaczeniowe znanych wyrazów i gromadzili ich np. w formie plakatów. Dobrym zadaniem ćwiczeniowym jest streszczanie przez uczniów tekstu obcojęzycznego. W ten sposób uczeń ćwiczy przetwarzanie tekstu.

Znajomość funkcji językowych

Umiejętności sprawdzane w obszarze reagowania językowego to: zgadzanie się z opinią innych osób, wyrażanie własnej opinii, uzyskiwanie i przekazywanie informacji, ostrzeganie, udzielanie porad i instrukcji, a także stosowanie zwrotów grzecznościowych. W tej części najłatwiejszym (88%, stanin 9) okazało się zadanie sprawdzające umiejętność podtrzymywania rozmowy pomimo występujących trudności (rozpoznanie, które pytanie jest prośbą o głośniejsze mówienie).

Najwięcej trudności w tej części arkusza przysporzyło zdającym zadanie 6, wymagające samodzielnego sformułowania reakcji adekwatnej do przedstawionej sytuacji komunikacyjnej (średni wynik – 39%, stanin 3).

Oczywistą zasadą uczenia się języka angielskiego jest to, aby nie uczyć się wyłącznie „słówek”, próbując tłumaczyć je z języka ojczystego, ponieważ każdy język ma swój odrębny, rządzący się własnymi prawami system. Ważnym jest zatem, by uczyć się całych zwrotów, wyrażań i struktur, naturalnie występujących w danym języku. Dlatego też w części arkusza uczeń powinien wykazać się umiejętnością reagowania w sposób zrozumiały i adekwatny do sytuacji w rozmowie dotyczącej typowych codziennych sytuacji. Jedno z zadań w tej części przysporzyło uczniom najwięcej trudności: mieli oni uzupełnić luki w języku angielskim stosownie do zamieszczonej sytuacji, przedstawionej w postaci dialogów osadzonych w obrazkach – minikomiksach, polegającej na udzielaniu instrukcji, zgodzeniu się z opinią i podziękowaniu. Wpisany przez uczniów fragment musiał nie tylko pasować do luki, lecz również nie przekraczać limitu trzech wyrazów. Błędne odpowiedzi pokazują, że ósmoklasiści mieli następujące problemy: 1) nie rozumieli przedstawionych

sytuacji komunikacyjnych, 2) rozumiejąc sytuację komunikacyjną, nie potrafili użyć odpowiednich środków językowych: instrukcję wyrażali poprawnie trybem rozkazującym, ale brakło odpowiednich środków leksykalnych właściwie uzupełniających lukę lub wyrażali instrukcję za pomocą pytania can/could you... ignorując fakt, że zdanie kończyło się kropką. 3) zdający zrozumieli sytuację i użyli prawidłowej struktury leksykalno-gramatycznej, jednak z poważnymi błędami językowymi, zaburzającymi komunikację: niewłaściwe zaimki osobowe, końcówki czasownika, czas gramatyczny czy sam czasownik. 4) zdający przekraczali limit trzech wyrazów.

Zadania sprawdzające znajomość funkcji językowych mają zweryfikować umiejętność posługiwania się językiem obcym w typowych sytuacjach życia codziennego. Podstawa programowa szczegółowo wymienia funkcje językowe (udzielanie rad, zapraszanie, wyrażanie emocji, ostrzeganie, itd.) – należy je ćwiczyć w różnorodnych sytuacjach komunikacyjnych. Kolejną rzeczą, na którą należy zwracać uwagę, są kolokacje, czyli typowe dla danego języka utarte zwroty – w ten sposób uczniowie nie tylko będą systematycznie poszerzać zasób słownictwa, ale i nabiorą wyczucia językowego, intuicyjne wybierając właściwe słowo. Utrwalanie zwrotów grzecznościowych oraz automatyzowanie u uczniów reakcji w typowych sytuacjach komunikacyjnych pozwoli im również uniknąć stosowania dosłownych tłumaczeń, czyli tzw. kalek językowych. Niezbędne jest uświadomienie uczniom, że w zadaniach otwartych sprawdzających znajomość funkcji językowych równie ważna jak prawidłowe odczytanie sytuacji komunikacyjnej i dostosowanie do niej swojej odpowiedzi jest poprawność językowa. W zadaniach tych sprawdzane są zwykle typowe zwroty i wyrażenia, takie jak pytanie o godzinę czy prośba o pozwolenie, których znajomość i użycie kształci się od początku nauki języka obcego i w których uczniowie nie powinni już popełniać błędów językowych. Podczas zajęć z języka angielskiego trzeba powracać do podstawowych struktur gramatycznych i leksykalnych i ćwiczyć ich używanie, zwracając uwagę na formę, znaczenie i zastosowanie. Język angielski powinien być – zgodnie z podstawą programową – językiem komunikowania się nauczyciela z uczniami i uczniów między sobą na lekcjach tego języka. Poprawne rozwiązywanie zadań z zakresu znajomości funkcji językowych nie będzie możliwe, jeżeli używanie tych funkcji nie zostanie zautomatyzowane, to zaś nie będzie możliwe, jeżeli językiem służącym do prowadzenia zajęć lub czynności organizacyjnych będzie wyłącznie język polski.

Podstawa programowa obliuguje nauczycieli do wykorzystywania języka obcego również jako narzędzia komunikacji podczas zajęć w różnych rodzajach interakcji (nauczyciel – uczeń) – należy jak najczęściej stwa-

rać uczniom sytuacje umożliwiające reakcje językowe z wykorzystaniem zwrotów przydatnych na lekcji. Uczniowie mogą również porozumiewać się po angielsku między sobą (uczeń – uczeń) – w tym celu można zwiększyć ilość ćwiczeń w parach wykorzystujących reagowanie w codziennych sytuacjach. Pomimo iż uczniowie większy nacisk kładą na komunikatywne przekazywanie treści, należy ciągle motywować ich do zachowywania poprawności stosowanych przez nich środków językowych oraz podkreślać jej konieczność celem uniknięcia błędów zaburzających komunikację. Ponieważ uczymy uczniów nie tylko języka, ale również przygotowujemy ich do egzaminów, trzeba wypracowywać u nich strategię egzaminacyjną, zaczynając od uświadomienia im konieczności spełnienia określonych wymogów, brak których może im odebrać cenne punkty.

Znajomość środków językowych

Znajomość tego obszaru sprawdzały zadania 11-13. Dwa pierwsze były to zadania zamknięte i dotyczyły odpowiednio znajomości środków leksykalnych i gramatycznych, przy czym uczniowie nieznacznie lepiej poradzi sobie z leksyką (64%) niż z gramatyką (57%). Najtrudniejszym okazało się zadanie 13, otwarte, w którym zdający musieli samodzielnie sformułować odpowiedź (24%). Szczegółne trudności uczniowie mieli z wiązką 13.1 (18%), gdzie musieli wykorzystać podane wyrazy do uzupełnienia luki wyrażeniem *interested in learning*. Niestety, w większości błędnych odpowiedzi pojawiał się przymiotnik *interesting* zamiast *interested*; dodatkowo nie zachowano poprawnej formy gerund czasownika *learn*. Podobny stopień trudności miała wiązka 13.4 (21%), gdzie zdający mieli problemy z utworzeniem formy dzierżawczej od rzeczownika *father* oraz liczby mnogiej rzeczownika *shoe*. W zadaniach otwartych sprawdzających znajomość środków językowych wymagana jest pełna poprawność gramatyczna i ortograficzna. Należałoby ćwiczyć podstawowe zwroty i zjawiska

gramatyczne w zestawieniach; nowo wprowadzane konstrukcje przerabiać od razu na zadania gramatyczne czy też minitłumaczenia z języka polskiego. Uczniowie niejednokrotnie potrafią poprawnie utworzyć daną strukturę – gdy mają jasno podaną instrukcję, wykonują zadanie mechanicznie, gubią się natomiast w połączeniach kilku struktur, dlatego powinni częściej wykonywać takie zestawienia.

Wypowiedź pisemna

W obszarze wypowiedzi pisemnej ósmoklasistom zadano zredagowanie krótkiej wiadomości w postaci e-maila z propozycją wyjazdu w polskie góry skierowaną do grupy przyjaciół z Anglii. Wykonując kolejne podpunkty zadania, zdający musieli opisać ludzi i miejsca, opowiedzieć o czynnościach i doświadczeniach z teraźniejszości, wyrazić i uzasadnić swoją opinię, udzielić porady i wyjaśnić. Najlepiej w tym zadaniu zdający poradzi sobie w kryterium spójności i logiki wypowiedzi (52%), a najgorzej w kryterium poprawności środków językowych (40%). Ważne jest też, aby ósmoklasiści w takiej kolejności realizowali poszczególne podpunkty polecenia, aby fragmenty dotyczące poszczególnych podpunktów tworzyły logiczny ciąg. Należy zwracać uwagę uczniów na stosowanie właściwych spójników, które łączą zdania w logiczną całość. Pozytywnie na spójność tekstu wpływa też przywołanie w tworzonym tekście odpowiednich elementów polecenia, ponieważ tworzy to kontekst niezbędny do jasnego przekazania poszczególnych informacji.

Biorąc pod uwagę kryterium treści, podpunkty polecenia zdający realizowali na podobnym poziomie: jako powód, dla którego warto pojechać w polskie góry, wymieniali ich walory, korzyści takiego wyjazdu lub formy spędzania wolnego czasu. Nietypową, aczkolwiek prawidłową realizacją było opisanie wcześniejszego pobytu w górach i jego pozytywne ocena. Zdający opisywali osobę-opiekuna grupy podczas wyjazdu również w sposób przewidywalny: od opisu wyglądu zewnętrznego poprzez cechy charakteru, aż

po przydatne w górach umiejętności. Niestety niektórzy, opisując osobę, nie zawarli informacji, że opis dotyczy opiekuna, a takie prace są kwalifikowane na poziom niższy (tzn. z poziomu „rozwinął” na „odniósł się” lub z poziomu „odniósł się” na „nie odniósł się”). Największe trudności zdający mieli z podpunktem sprawdzającym umiejętność doradzenia wraz z uzasadnieniem, co uczestnicy wyjazdu powinni ze sobą zabrać w góry, ponieważ uczniowie wymieniali przedmioty, które należy zabrać, ale nie wyjaśniali, dlaczego. Ponownie taka realizacja polecenia jest kwalifikowana na poziom „odniósł się”, gdyż ten podpunkt polecenia był dwuczłonowy. Trzeba zatem zachęcać uczniów do dokładnego zaplanowania swojej wypowiedzi pisemnej. Powinni oni wnikliwie przeanalizować polecenie i zastanowić się, jak rozwinąć każdy z podpunktów. W tym celu warto poszerzać na lekcjach zasób słownictwa i wskazywać uczniom różnorodne sposoby realizacji polecenia w taki sposób, aby wypowiedź została uznana za rozwiniętą. Niestety, niejednokrotnie liczne błędy językowe i ortograficzne prowadziły do zakłóceń w komunikacji i uniemożliwiały realizację poszczególnych podpunktów polecenia.

Część zdających nie podjęła się wypowiedzi pisemnej – można przypuszczać, że wynikało to albo z obawy przed porażką, albo z mylnego wrażenia po przeczytaniu polecenia, że nie posiadają zaawansowanych kompetencji językowych, które w ich odczuciu były wymagane w tym zadaniu. W związku z tym należy zachęcać uczniów do podejmowania wypowiedzi pisemnej i uświadamiać im, że przy użyciu podstawowych środków językowych można zrealizować wszystkie podpunkty polecenia. Trzeba usilnie zachęcać uczniów do podejmowania próby rozwiązywania zadań otwartych. Mimo że wielu uczniom wydają się one trudne, to opuszczenie całego zadania nie jest dobrą strategią egzaminacyjną. Poszczególne jednostki w tych zadaniach mają różną trudność. Wiele z nich wymaga prostej odpowiedzi, np. podania godziny lub liczby, więc warto podjąć to wyzwanie.

Marian Malewski

Prowadzenie zajęć wychowania fizycznego w tzw. trudnych warunkach

O prowadzeniu zajęć w warunkach trudnych możemy mówić wtedy, gdy realizacja lekcji odbywa się:

- w sali zastępczej (przystosowanej),
- w sali lekcyjnej,
- na korytarzu, schodach, holu,
- w sali gimnastycznej z dużą liczbą grup ćwiczebnych,
- w grupach koedukacyjnych (dotyczy grup starszych),
- z małą ilością sprzętu sportowego,

- na zewnątrz przy niekorzystnej pogodzie.

Również na trudne warunki pracy wpływa: brak pomieszczenia dla nauczycieli wychowania fizycznego, niewystarczający magazyn na sprzęt sportowy, zbyt mała liczba szatni, itp.

Prowadząc zajęcia sportowe w trudnych warunkach, należy zwrócić szczególną uwagę na sprawy bezpieczeństwa, większą świadomość prowadzącego i uczestników oraz lepszą organizację lekcji.

Ogólne zasady postępowania podczas pracy w trudnych warunkach:

1. Przygotowanie miejsca do ćwiczeń – teren powinien być czysty, podłoga korytarza sucha.
2. Przedstawienie ewentualnych zagrożeń wynikających z obecności drzwi wejściowych do sal lekcyjnych, niskiego sufitu, niezaabezpieczonych kaloryferów, okien i parapetów.
3. Egzekwowanie absolutnej dyscypliny wśród ćwiczących.

4. Dobór odpowiedniego sprzętu i przyborów, np. zastępowanie typowych piłek do gier zespołowych lżejszymi.

5. Właściwa organizacja lekcji. Dojście do miejsca ćwiczeń. Wykorzystanie sprzętu znajdującego się na korytarzach, np. ławeczek gimnastycznych.

6. Ograniczenie podczas zajęć elementów współzawodnictwa typu wyścigi rzędów, a także ćwiczeń w pozycjach niskich i w leżeniu.

W opracowaniu znajdują się przykładowe scenariusze lekcji wychowania fizycznego prowadzonych w trudnych warunkach. Tematyka zajęć obejmuje: tenis

stołowy, lekką atletykę, minipiłkę ręczną, minisiatkówkę, ćwiczenia ogólnorozwojowe, gimnastykę oraz pływanie. Zajęcia zostały zaplanowane do

przeprowadzenia poza salą gimnastyczną, z wykorzystaniem małej salki, korytarza, terenu przy szkole, siłowni, a także basenu. Do prowadzonych lekcji zapla-

nowano stosunkowo mało sprzętu sportowego, w części zmodyfikowanego do warunków, w części znajdującego się na korytarzach lub przy szkole.

SCENARIUSZ LEKCJI WYCHOWANIA FIZYCZNEGO

Temat lekcji: Minipiłka siatkowa. Uczymy się podawać i chwycić piłkę siatkową Cel główny: Rozwijanie koordynacji wzrokowo – ruchowej. Cele szczegółowe: Wiedza: Uczeń poznaje nową dyscyplinę – piłkę siatkową. Umiejętności: Uczeń potrafi podrzucić i chwycić piłkę siatkową. Postawy: Uczeń potrafi współdziałać w grupie.	Klasa: III Liczba uczniów: 20 Miejsce: korytarz szkolny (wym. 6 m x 20 m) Czas: 45 min. Metody nauczania: kombinowana, zabawowa Pomocze: piłki do siatkówki, maty gimnastyczne.
---	---

TOK LEKCJI	NAZWA ZABAWY/ GRY/ ĆWICZENIA	CZAS	ROZWIĄZANIA ORGANIZACYJNO METODYCZNE	UWAGI
Część I – wstępna - czynności organizacyjno-porządkowe - zabawa naśladowcza	-Zbiórka; - sprawdzenie obecności; - podanie zadania lekcji. „Polowanie na komary”. Na sygnał nauczyciela uczniowie biegają i klaszczą w różny sposób: nad głową, przed sobą, za plecami, pod kolaniem uniesionej nogi	5' 4'	- Wejście na korytarz szkolny, zbiórka; - przekazanie najważniejszych informacji na temat piłki siatkowej i celach lekcji. - W rozsympce dzieci realizują ruchowo słowa nauczyciela, zwracając szczególną uwagę na innych podczas ruchu.	Nauczyciel zwraca uwagę na odpowiedni strój uczniów, prawidłową musztrę przekazuje podstawowe informacje o siatkówce, celach lekcji i nadzoruje zabawę.
Część II – główna A-ćwiczenia z piłkami indywidualnie B- Zabawy rzutne	Ustawienie w rozsympce na długości korytarza: - podrzuty i chwyt piłki nad sobą; - podrzuty i chwyt piłki nad sobą w klęku jednoonóż; - podrzuty i chwyt piłki po odbiciu od podłoża; - podrzuty i chwyt piłki w leżeniu tyłem. Wyścig rzędów z wykorzystaniem piłek siatkowych: - ćwiczący stają w rozkroku i w skłonie podają piłkę między nogami, - ćwiczący stoją w większej odległości i rzucają do siebie, - ćwiczący w siadzie skrzyżnym podają piłkę do tyłu bokiem, - ćwiczący w siadzie skrzyżnym podają piłkę do tyłu nad głowę. Wyścig z podawaniem piłki w siadzie: drużyny w siadzie skrzyżnym w dwóch szeregach naprzeciw siebie, na sygnał pierwszy z szeregu rzuca piłkę do siedzącego naprzeciwko. Wyścig z podawaniem piłki do kapitana w kole: drużyny w siadzie skrzyżnym siedzą w dwóch kołach, po środku koła stoi kapitan, który kolejno podaje piłkę do siedzących w kole. Wyścig z podawaniem piłki w kole: drużyny w siadzie skrzyżnym siedzą w dwóch kołach, na sygnał rzucają i chwytają piłkę licząc głośno udane podania i chwyt.	6' 12' 3' 3' 3'	- Przed rozpoczęciem ćwiczeń z piłkami każdy z ćwiczących podchodzi po piłkę; - nauczyciel pokazuje i nazywa ćwiczenie; - ćwiczenia wykonujemy indywidualnie, w rozsympce; - zmiana na sygnał słowny. Uczniowie pobierają maty gimnastyczne, na których wykonują ćwiczenia. - Nauczyciel daje sygnał dźwiękowy. Wygrywa zespół, którego piłka pierwsza znajdzie się na końcu rzędu. - Wygrywa zespół, którego piłka wykona dwa pełne koła z podaniami do kapitana. - Wygrywa zespół, który jako pierwszy wykona 10 udanych podań.	Nauczyciel pokazuje każde ćwiczenie, obserwuje, koryguje błędy. Nauczyciel objaśnia treść zabaw, dokonuje pokazu przy pomocy wybranego ucznia.
Część III końcowa - zabawa naśladowcza - czynności organizacyjno-porządkowe	Zabawa „Naśladowanie” - Zbiórka i omówienie zajęć; pożegnanie / okrzyk/.	5' 4'	- Przed zabawą uczniowie odkładają piłki w wyznaczonym miejscu, - uczniowie stają w rozsympce, na sygnał nauczyciela przyjmują postawę siatkarską: leżenie przodem, leżenie tyłem, siad skrzyżny, klęk prosty, itp. - Omówienie lekcji – plusy i minusy.	Nauczyciel daje sygnały słowne, demonstrowe. Plusy za aktywność.

Agnieszka Adasiewicz

Narzędzia multimedialne i informatyczne pomocne w nauczaniu języków obcych

Powszechna cyfryzacja, tak obecna w naszym życiu codziennym, wkroczyła na stałe do szkoły i ma olbrzymi wpływ na rzeczywistość szkolną i jakość edukacji. Nowoczesne technologie komunikacyjne (Internet oraz telefony komórkowe) na zawsze już zmieniły obraz współczesnej rzeczywistości. Dzieci i młodzież, czyli moi uczniowie, dorastają wśród tabletów, smartfonów, e-booków, gier komputerowych i smartwatchów. To one mają wielki wpływ na młodych ludzi, którzy nie wyobrażają sobie już teraz życia bez Internetu, Facebooka, Instagrama czy Twittera. Zdobycze techniki – smartfony czy programy komputerowe – nie stanowią dla nich żadnych barier w procesie komunikacji wirtualnej. Bardzo często wykonują wiele czynności jednocześnie: słuchają muzyki, wysyłają sms-y lub info na Messengerze, oglądają film i szukają informacji w necie. W podobny sposób też się uczą. Drukowany podręcznik, nawet ten najlżejszy, kolorowy, z ciekawymi ćwiczeniami nie stanowi już dla nich wyzwania. Nie szukają w nim informacji. Ich specyfika uczenia się polega na tym, że jeżeli nie potrafią czegoś zrozumieć lub znaleźć, to włączają Internet i szukają potrzebnych informacji. Z pewnością łatwiej i szybciej jest włączyć komputer lub sięgnąć po komórkę. Edukacja z pewnością zyskała na rozwoju nowoczesnych technologii. Zwłaszcza, moim zdaniem, nauka języków obcych. Dziś nauczanie języka i uczenie się jego wygląda diametralnie inaczej. Ma wzbudzać zainteresowanie i sprawiać radość. A multimedia i nowoczesne gadżety technologiczne są wspaniałym narzędziem do osiągnięcia sukcesu w nauce języków obcych.

Jestem zdania, że w dobie wszechobecnego Internetu nie można wyeliminować technologii z zajęć dydaktycznych. Warto się z nimi zapoznać, nawet zaprzyjaźnić i – co najważniejsze – wykorzystać efektywnie na

lekcji. Nowoczesne technologie dają niesamowite możliwości indywidualizacji pracy na lekcji języka niemieckiego. Uczniowie zyskują niezależność przestrzenną i czasową, uczą się współdecydowania w procesie edukacyjnym, a także rozwijają jego autonomię.

Wychodząc naprzeciw potrzebom współczesnej młodzieży, z przyjemnością wykorzystuję na moich lekcjach języka niemieckiego najnowsze technologie, stając się tym samym częścią ich cyfrowego świata. Jestem zdania, że cyfrowe narzędzia lekcję wzbogacają, „u elastyczniają” oraz wspierają indywidualizm ucznia. Wiele z tych narzędzi służy mi pomocą do tworzenia własnych materiałów dla uczniów. Oczywiście korzystam także z pomocy różnych wydawnictw, ale jestem zdania, że gotowy materiał nigdy nie będzie idealnie dopasowany do docelowego odbiorcy. Każdy uczeń, każda grupa ma przecież swoje potrzeby i predyspozycje językowe oraz oczekiwania.

Narzędzia multimedialne i informatyczne stosowane przeze mnie na lekcjach języka niemieckiego:

LearningApps.org – jest to platforma umożliwiająca tworzenie (a także użytkowanie i publikowanie) zadań edukacyjnych w wielu kategoriach, m. in. testu wyboru, wykreślanki, puzzle, quizy, kategoryzowanie, zadania otwarte i wiele innych. Często wykorzystuję ją do tworzenia zadań powtórzeniowych przed sprawdzianem. Zaletą tej platformy są również narzędzia do uzyskiwania informacji zwrotnych czy zbierania materiałów.

Aktualnie możliwe jest tworzenie gier w następujących kategoriach:

- wybór: test jednokrotnego wyboru, milionerzy, wykreślanka;
- przyporządkowywanie: puzzle, tabele, memory, mapy;
- sekwencja: ustalenie kolejno-

ści, oś czasu;

- pisanie: wisielec, krzyżówka, tekst z lukami;
- narzędzia: plansza, sondaż, notatnik, kalendarz;

Canva – jest to jedna z najpopularniejszych, najbardziej lubianych i najczęściej używanych stron do tworzenia grafiki. Dość prosta w obsłudze, bo intuicyjna. Posiadam tam nawet własne konto, bo część swoich „pomyśłów” mam zapisane i mogę je dowolnie modyfikować. Czasem tworzę pracę własnego projektu, ale korzystam również z gotowych szablonów. Mogę tam znaleźć plakaty, ulotki, dyplomy, zaproszenia, kartki, zdjęcia w tło czy prezentacje.

Word Cloud – w nauce języków obcych istnieje wiele możliwości nauki nowego słownictwa, ale Word Cloud, które „odkryłam” przy okazji pewnego niezwykle ciekawego szkolenia z zakresu TIK, jest jak dla mnie niezwykle przydatne, i co ciekawe, szybko można je stworzyć, bowiem często stojąc na światłach (w samochodzie) tworzę chmury wyrazowe na potrzeby określonej grupy odbiorców. Word Cloud jest to bowiem aplikacja na telefon, w której można wybrać czcionkę, kolorystykę, kształt, rozmiar, układ, czyli wszystko to, co najbardziej przyciąga „cyfrowych tubylców”. Wystarczy tylko wpisać listę słówek, a aplikacja sama „układa” wyrazy w zaprojektowaną przez nas wcześniej „chmurę”. Słownictwo trzeba drylować, poszerzać i poznawać w kontekście sytuacyjnym. Młodzi odbiorcy zapamiętują obraz, bo w takim świecie obecnie żyją. Na lekcji stosuję ją, by wykorzystać słownictwo z katalogu leksykalnego, podporządkować wyrazy do odpowiedniej kategorii gramatycznej: czasowniki, przymiotniki, rzeczowniki, a także układać zdania z wybranym wyrazem, ułożyć historyjkę z największą liczbą słów z „chmury” czy tworzyć pytania w grupach. Moi uczniowie bardzo

lubią lekcje z „chmurą wyrazową”, z pewnością podnosi ona bowiem atrakcyjność lekcji, które mogą być też wydrukowane i stanowić element dekoracji pracowni.

Gesichtertausch – to również aplikacja na telefon, w której do gotowych szablonów można podkładać twarz znanej osoby lub swoją własną. Uczniowie tylko na to czekają. Nie dość, że na lekcji mogą korzystać z telefonu, to jeszcze mają dobrą zabawę z wymyślaniem tekstu i opisem jakiejś znanej postaci. Dla mnie jest to wspaniałe narzędzie, które służy mi jako np. impuls do rozmowy. Uczniowie czują się personalnie zaangażowani, bo mówią np. o swoim nauczycielu. Pomaga mi to też wzmacniać relacje z nimi, bo widzą we mnie wesołego nauczyciela, którego stać na odrobinę dystansu. Można tam też tworzyć krótkie zabawne teksty i umieszczać je w tzw. dymkach.

Textingstory – kolejna aplikacja na telefon, bardzo prosta w obsłudze, pozwalająca rozwijać sprawność pisaną, która nie jest ulubioną formą aktywności naszych uczniów. Dlatego szukam wszelkich możliwości, by uczniów zachęcić do pisanego. Z pomocą tej aplikacji pisanie może stać się przyjemniejsze i bliższe uczniowi. Textstories to wiadomości tekstowa między dwiema osobami. Całość konwersacji można nagrać jako film i zapisać w galerii lub udostępnić.

Wykorzystywane przeze mnie, przedstawione powyżej, różnego rodzaju aplikacje nie tylko na telefon to oczywiście tylko niektóre z wielu ciekawych narzędzi multimedialnych i informatycznych, jakie wykorzystuję, by zaangażować uczniów do aktywnego uczestniczenia w lekcji. Uważam, że promowanie technologii informacyjnych na lekcji języka obcego jest jedną z dróg, aby osiągnąć takie cele, jak wyposażenie ucznia w odpowiednie kompetencje językowe, komunikacyjne i interkulturowe.

Iwona Zaborowska

Charakterystyka pracy w klasach łączonych

Troska państwa o oświatę przejawia się przede wszystkim w dążeniu do pełnej realizacji prawa do nauki. Każdy obywatel ma zagwarantowany pełny dostęp do szkoły, w której może zdobyć wykształcenie podstawowe. Wprowadzenie nowego ustroju szkolnego miało na celu podniesienie poziomu edukacyjnego społeczeństwa, służyć miało poprawie jakości edukacji oraz wyrównaniu szans edukacyjnych.

Decyzja o utworzeniu ośmioletnich szkół podstawowych spowodowała zmiany w konstrukcji sieci szkolnej. To rekonstrukcja sieci szkolnej miała być jednym z istotniejszych elementów sprzyjających wyrównywaniu szans edukacyjnych uczniów. Na samorządy terytorialne nałożono obowiązek tworzenia nowej sieci szkół, która powinna zostać tak ukształtowana, aby wszystkie dzieci mogły wypełniać obowiązek szkolny. Nie w każdej jednak miejscowości istnieje pełna szkoła, w której każdy nauczyciel ma jedną klasę. Dotyczy to przede wszystkim środowiska wiejskiego.

„Klasy łączone” – termin ten oznacza taką organizację nauczania, która polega na prowadzeniu przez nauczyciela w tym samym czasie lekcji z dwoma (lub kilkoma) oddziałami. Powodem tworzenia klas łączonych jest przede wszystkim mała liczba uczniów w szkole. Wówczas nie mogą być organizowane klasy pojedyncze. Zjawisko to specyficzne jest dla środowisk wiejskich, jako że niż demograficzny szczególnie dotknął wieś. Jednak o istnieniu szkół niżej zorganizowanych decyduje nie tylko czynnik demograficzny. Nie bez znaczenia są również uwarunkowania geograficzne i ekonomiczne.

Jak przewiduje program nauczania tam, gdzie nie ma możliwości prowadzenia zajęć w klasach pojedynczych i zachodzi konieczność ich łączenia, łączy się całkowicie lub częściowo klasy najbliższe sobie poziomem nauczania. „W Polsce tworzy się klasy łączone według zasady łączenia klas „programowo” najbliższych, a więc: I z II, II z III, III z IV.”¹ rocznikami uczniów (klasami) w jednej sali lub w innym miejscu.”² Najczęściej występuje łączenie klasy drugiej z trzecią. Klasa pierwsza pozostaje jako odrębna, ma bowiem ona wyjątkowy charakter. Skupia dzieci, które rozpoczynają naukę w szkole i nie posiadają jeszcze nawyków samodzielnej pracy.

Stosuje się także zasadę niełączenia wszystkich godzin lekcyjnych z edukacji polonistycznej, matematycznej czy środowiskowej. Najwięcej lekcji łączonych organizuje się w klasach początkowych i najczęściej łączy się zajęcia ruchowe i artystyczne. Takie są założenia teoretyczne, jednak w praktyce szkolnej spotkać można przeróżne, czasami wręcz zadziwiające sposoby łączenia przedmiotów i klas. Zależy to od liczby dzieci w danej klasie, od liczby uczniów w szkole, a także od rodzaju zajęć.

Klasy łączone uważa się za coś wstydliwego, za coś, czego nie należy wydobywać na światło dzienne. Przypuszczano, że będzie to zjawisko przejściowe, którym nie ma potrzeby zajmować się poważnie. Teoretycy nie wykazywali bliższego zainteresowania tym problemem, więcej na ten temat pisali praktycy. Tymczasem mimo likwidacji wielu małych wiejskich szkół, łączenia klas pozostały i nic nie wskazuje na to, że szkoły z tego typu klasami zupełnie znikną.

Powodem istnienia takiego stanu rzeczy może być ciągle postępujący niż demograficzny, migracja ludności z małych miejscowości, zwłaszcza z tych, gdzie trudno znaleźć pracę, a istnienia szkół z małą liczbą dzieci bronić będą z całą pewnością tak rodzice, jak i nauczyciele. Rodzice – z racji chronienia swoich dzieci przed wielokilometrowymi dojazdami do szkół, z przyzwyczajenia do „swojej szkoły” i stanowiska, że szkoła bardzo często stanowi istotny element kulturotwórczy, zwłaszcza w małych miejscowościach. Natomiast dla nauczycieli, którzy posiadają

mieszkanie czy dom w małej miejscowości, likwidacja szkoły stanowić będzie osobisty dramat i dramat ich rodziny.

„Faktem jest, że usunięto niemało wad dawnej szkoły, tej sprzed narodzin koncepcji szkoły zintegrowanej, ale do szkolnego ideału ciągle jeszcze daleka droga.”³ Na przełomie XX i XXI wieku zjawisko łączenia klas jakby minimalnie zmalało, jednak nie można powiedzieć, że jest to twór, który nie istnieje i dlatego nie można o nim nie mówić. Tworzeniu i funkcjonowaniu szkół niżej zorganizowanych z klasami łączonymi towarzyszyły w głównej mierze dobre intencje i myśl o dzieciach z małych środowisk wiejskich. Droga do szkoły w przypadku uczniów klas I – III szkoły podstawowej nie powinna przekraczać trzech kilometrów, a w przypadku uczniów klas IV – VI czterech kilometrów. Często zły stan dróg, rozproszenie osiedleń czy brak środków transportu uniemożliwiają dowożenie dzieci do szkół wyżej zorganizowanych. Takie szkoły mają właśnie na celu przybliżenie odległości szkoły do miejsca zamieszkania ucznia oraz zapewnienie każdemu dziecku warunków rozwoju i osiągnięć szkolnych zgodnych z obowiązującym programem nauczania i wychowania. Dzięki ich istnieniu dzieci z małych środowisk wiejskich miały i mają możliwość zdobywania wiedzy w miejscu zamieszkania lub w jego pobliżu. Wydłużona droga do szkoły, zwłaszcza małego dziecka, poranne wstawanie i późne powroty, powodują zmęczenie i nie ułatwiają nauki.

Nauka uczniów w warunkach połączonych klas ma swoje zalety i wady. Przede wszystkim mała liczba uczniów stwarza duże możliwości indywidualizacji nauczania. W klasach młodszych pozwala na lepsze poznanie się całej grupy. Dzieci pobierające naukę w warunkach połączonych klas wykazują duży stopień samodzielności w rozwiązywaniu określonych zadań i zaradność życiową. Uczą się zaradności i „zdrowej” rywalizacji. Przy takim systemie pracy wymaga się jednak od uczniów dużego zaangażowania, zdyscyplinowania i ich aktywności. Zaletą małych szkół jest panująca w nich atmosfera życzliwości, serdeczności i poczucia bezpieczeństwa.

Nauczyciel zna bardzo dobrze każdego ucznia, co ułatwia mu kierowanie procesem nauczania, uczenia się i wychowania. Praca z niewielką liczbą uczniów w klasie „(...)w pewnym stopniu rekompensuje trudności związane z pracą w klasach łączonych. Ponadto umożliwia indywidualizację nauczania, ciągłą kontrolę pracy ucznia podczas lekcji, systematyczne utrwalanie wiadomości uczniów, a także systematyczną kontrolę prac domowych.”⁴ Nauczyciel ma także lepszy i łatwiejszy kontakt z rodzicami uczniów tak małej społeczności niż nauczyciel w szkole miejskiej.

Praca w klasach łączonych to nie tylko problem łączenia klas. Funkcjonowanie nauczyciela w warunkach klas łączonych wymaga od niego większego wysiłku niż ma to miejsce w przypadku klas pojedynczych. Jest to praca wymagająca odpowiedzialności, a także znajomości wielu czynników decydujących o jej efektach. Aby mówić o korzyściach płynących z nauczania w przypadku klas łączonych, nie sposób pominąć osoby nauczyciela. Nauczyciel powinien posiadać wielką wiedzę i sprawę metodyczną. Jednak kwestia przygotowania nauczycieli do pracy w klasach łączonych ciągle pozostawia wiele do życzenia. W trakcie studiów nauczyciele nie mają do czynienia z metodyką i informacjami o pracy w klasach łączonych. Trudności, jakie pojawiają się w pracy z klasami łączonymi, muszą pokonywać metodą prób i błędów. „Podejmując pracę w klasach łączonych, nauczycielki same musiały dokształcać się oraz dochodzić samodzielnie do wypracowania odpowiednich metod pracy.”⁵

3 Cz. Kupisiewicz, *Szkoła w XX wieku*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006, s. 123

4 Nowacki J., *Organizacja procesu nauczania w klasach łączonych*, WSiP, Warszawa 1985, s. 64

5 Bocheńska M., *Klasy łączone. Zło czy konieczność?*, „Problemy opiekuńczo – wychowawcze”, 1998 nr 8, s. 11

1 M. Lelonek, T. Wróbel (red.), *Praca nauczyciela w klasach łączonych*, WSiP, Warszawa 1999, s. 179

2 T. Józwicki, *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 2003, s. 590

Nauczyciele doskonale zdają sobie sprawę ze złożoności tego problemu, gdyż od ich wiedzy, doświadczenia, pomysłowości i zaangażowania zależy możliwość pełnej realizacji zadań procesu nauczania i uczenia się.

Nauczanie w klasach łączonych to niezwykle trudne zadanie dla nauczyciela i wie o tym tylko ten nauczyciel, któremu przyszło w takich warunkach kiedykolwiek pracować. „W pracy nauczyciela pojawiają się zdarzenia, z którymi nierzadko nie jest on w stanie sobie poradzić. Coraz częściej jest zaskakiwany natłokiem nowych sytuacji, wobec których jest nowicjuszem.”⁶

Praca w klasach łączonych wymaga od nauczyciela poświęcenia więcej czasu na przygotowanie się do takich lekcji, ich przemyślenia, wielu środków dydaktycznych i odpowiedniego wyposażenia szkoły w pomoce naukowe. Okazuje się, że szkoły z klasami łączonymi są z reguły słabo wyposażone w pomoce dydaktyczne. Nauczyciele bardzo

często, własnoręcznie wykonują pomoce, które ułatwiają im pracę z uczniom, pozwalają lepiej zrozumieć materiał i zachęcają do pracy.

Do nauki w klasach łączonych nie są również dostosowane podręczniki szkolne. Brak specjalnych ćwiczeń i zadań ujmujących wiedzę do samodzielnego opanowania przez uczniów uniemożliwia im samodzielną pracę, kiedy nauczyciel prowadzi rozmowę z uczniami innej klasy.

Efektywnej pracy nie sprzyja wieloprzedmiotowość. Często w połączonych zespołach trzeba uczyć kilku przedmiotów, co powoduje rozproszenie uwagi wśród uczniów. Przy wielu atutach, jakie posiadają małe szkoły z połączonymi oddziałami, praca nauczyciela w nich jest bardzo wyczerpująca, zarówno psychicznie, jak i fizycznie.

Marzeniem moim i prawdopodobnie wszystkich nauczycieli pracujących w klasach łączonych jest likwidacja łączów, przy jednoczesnym zachowaniu tych szkół, w których jest dobrze zarówno dzieciom, jak i nauczycielom. Mimo problemów w pracy z klasami łączonymi są one mniejszym złem dla dziecka niż konieczność dojazdu do odległych szkół.

Iwona Zaborowska jest nauczycielką Szkoły Podstawowej w Stożnem

6 T. Lewowicki, „Gorące” problemy edukacji w Polsce, Komitet Nauk Pedagogicznych PAN, Wyższa Szkoła Pedagogiczna ZNP, Warszawa 2007, s. 294

Jan Grzyb

KLASY MUNDUROWE W SYSTEMIE OŚWIATY

W ostatnich latach daje się zauważyć wśród młodzieży duży wzrost zainteresowania problematyką bezpieczeństwa i obronności, co jest związane m.in. z perspektywą podjęcia pracy w instytucjach zhierarchizowanych (siły zbrojne, policja, państwowa straż pożarna, straż graniczna, straż miejska, firmy ochrony osób i mienia). W Polsce według stanu na dzień 9 stycznia 2017 r. funkcjonowało 538 szkół ponadgimnazjalnych, w których odbywało się nauczanie w klasach mundurowych, najczęściej w profilach: wojskowym, policyjnym, pożarniczym i ratowniczo-medycznym. W klasach mundurowych uczniowie poznają często także treści związane z historią i tradycją oręża polskiego, edukacją patriotyczną i proobywatelską.

Podstawą prawną do tworzenia takich klas było rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 9 lutego 2002 r. w sprawie warunków prowadzenia działalności innowacyjnej i eksperymentalnej przez publiczne szkoły i placówki (Dz. U. z 2002 r. nr 56, poz. 506 oraz 2011 r. Nr 176, poz. 1051). Istnieje prawna możliwość wprowadzenia do realizacji w szkole nowatorskich rozwiązań programowych, organizacyjnych lub metodycznych mających na celu poprawę jakości pracy szkoły poprzez zmianę warunków i organizacji zajęć, wprowadzenie nowych treści nauczania, zwiększenie liczby godzin na zajęcia edukacyjne. Często innowacja pedagogiczna jest realizowana w porozumieniu z uczelnią wyższą, wojskiem, służbami mundurowymi lub organizacjami pozarządowymi. Funkcjonują klasy mundurowe, które dzięki podpisanym porozumieniom z uczelniami patronackimi, jednostkami wojskowymi, jednostkami organizacyjnymi policji czy państwowej straży pożarnej, mając wsparcie samorządu lokalnego, nie tylko edukują młodzież w zakresie bezpieczeństwa, ale także wnoszą istotny wkład w budowę

wspólnot lokalnych, integrują społeczeństwo i budują szerokie zaplecze na rzecz działań w zakresie powszechnego bezpieczeństwa i obronności.

Coraz bardziej daje się także zauważyć współdziałanie klas mundurowych z organizacjami pozarządowymi i innymi partnerami społecznymi. Niestety, brak konsensusu prawnego wokół klas mundurowych nie sprzyja ujednoliceniu zarówno celów, jak i treści kształcenia w tych klasach. Realizowane programy kształcenia w klasach mundurowych różnią się pomiędzy sobą merytorycznie, metodycznie i organizacyjnie. Zakres pomocy i wsparcia udzielanego tym klasom przez władze oświatowe, samorządy, wojsko i formacje umundurowane jest także znacznie zróżnicowany, co uniemożliwia ocenę jakości funkcjonowania tych klas, w tym ocenę przydatności wiedzy i umiejętności nabywanych przez młodzież. Za próbę wyjścia z tej sytuacji należy uznać propozycje Sił Zbrojnych RP skierowane do młodzieży klas wojskowych.

Możliwości i zasady współpracy resortu obrony narodowej ze szkołami realizującymi innowacje pedagogiczne rozszerzające przedmiot edukacja dla bezpieczeństwa, tj. prowadzącymi tzw. klasy wojskowe, określone zostały Decyzją Nr 187/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 9 czerwca 2009 r. w sprawie wprowadzenia zasad współpracy resortu obrony narodowej z organizacjami pozarządowymi i innymi partnerami społecznymi. Powyższe przepisy umożliwiają dowódcom jednostek wojskowych współpracę ze szkołami jako partnerami społecznymi, w tym udział ekspertów wojskowych w merytorycznym przygotowaniu zajęć szkolnych, pokazy sprzętu wojskowego, pomoc logistyczna w przygotowaniu przedsięwzięć szkoły, a także udostępnianie pomieszczeń do realizacji wybranych zajęć, np. hal sportowych na zajęcia wychowania

fizycznego.

Obowiązujący w wojsku proces szkolenia podstawowego w zakresie przedmiotowym, metodycznym i organizacyjnym przebiega według Programu szkolenia podstawowego Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, wprowadzonego Rozkazem nr 602/Szkol./P7 Szefa Sztabu Generalnego z dnia 10 czerwca 2013 r.

Szkolenie podstawowe jest prowadzone w szkołach wojskowych, ośrodkach szkolenia oraz w wytypowanych jednostkach wojskowych. Na realizację programu przeznaczono 28 godzin w pierwszym etapie szkolenia oraz 301 godzin w drugim etapie. Program jest ujednolicony i obejmuje kształcenie teoretyczne i praktyczne tych samych treści. Z analizy programu wynika, że część szkolenia może odbyć się poza wojskowymi ośrodkami szkolenia. Zgodnie z art. 98d ust. 3 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 461 z późn. zm.) czas trwania służby przygotowawczej może być ograniczony dla absolwentów szkół realizujących programy innowacyjne lub eksperymentalne z przysposobienia obronnego lub edukacji dla bezpieczeństwa oraz członków organizacji pozarządowych.

Na podstawie Decyzji Nr 10/Szkol./P7 Ministra Obrony Narodowej z dnia 21 stycznia 2015 r. wprowadzono „Minimum programowe” określające cele, treści i wymagania dla szkół realizujących kształcenie w systemie klas wojskowych.

Realizacja opisanych poniżej wymagań pozwala na zawarcie porozumienia w tej sprawie przez szkołę lub organizację pozarządową z komendantem szkoły wojskowej lub ośrodka szkolenia. Zasadniczym celem kształcenia uczniów w klasach mundurowych o profilu wojskowym jest opanowanie wiedzy i umiejętności z zakresu szkolenia wojskowego i przy-

gotowanie absolwentów szkół oraz członków organizacji pozarządowych do odbycia służby przygotowawczej wg „Skróconego programu szkolenia podstawowego Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej”. Absolwent szkoły w wyniku realizacji zajęć powinien być przygotowany do dalszego szkolenia w ramach służby przygotowawczej w jednostce szkolnictwa wojskowego. Zakres szkolenia obejmuje łącznie 112 godzin szkolenia podstawowego oraz 7 godzin przeznaczonych na egzamin. Realizacja „Minimum programowego” to pierwsza propozycja wprowadzenia ładu organizacyjnego dla klas mundurowych, które zechcą uzyskać status „klas wojskowych” i prowadzić kształcenie według jednolitej podstawy programowej przedmiotu „edukacja wojskowa”. Zajęcia edukacyjne mogą być prowadzone w szkole i/lub w jednostce wojskowej.

W związku z faktem istnienia i procesem powstawania nowych klas o profilu policyjnym pojawiła się potrzeba utworzenia jednolitego programu nauczania dla takich klas. W 2016 roku Gabinet Komendanta Głównego Policji we współpracy z Wyższą Szkołą Policji w Szczytnie, Komendą Wojewódzką Policji

w Poznaniu, Szkołą Policji w Katowicach opracował „Program nauczania dla klas ponadgimnazjalnych w zakresie funkcjonowania Policji”. Już we wstępie podkreślano: „W trosce o prawidłowe kierowanie rozwojem młodzieży zainteresowanej służbą w Policji powstał program, który oddajemy w ręce nauczycielom realizującym w szkołach ponadgimnazjalnych zajęcia edukacyjne związane z funkcjonowaniem Policji. Zależy nam na właściwym ukierunkowaniu specjalistycznego kształcenia uczniów tych klas, w których nauczane są przedmioty dotyczące funkcjonowania Policji. Głównym zadaniem jest wychowywanie młodych ludzi, tak by stali się odpowiedzialnymi obywatelami. Stąd podstawowe dążenia pedagogów skupiać się powinny na kształtowaniu postaw użytecznych społecznie, uwzględniających dobro bliźnich, oraz na przystosowywaniu do sprawnej komunikacji społecznej i kooperacji, zaszczepianiu zasad prawości charakteru i samodyscypliny, by w oparciu o nie rozwijać uniwersalne kompetencje uczniów. Działania wychowawcze w ramach zaprojektowanego programu mają za zadanie wzmocnić potencjał wychowawczy szkoły.”.

Działania podejmowane według programu mają za zadanie wyposażyć uczniów w wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne z zakresu funkcjonowania Policji, rozwijać sprawność fizyczną, wspierać ich ogólny rozwój oraz być pomocą w przygotowywaniu ich do postępowania kwalifikacyjnego w stosunku do kandydatów ubiegających się o przyjęcie do służby w Policji. Istotną rolę w prowadzeniu zajęć powinni odgrywać oprócz nauczyciela wiodącego także policjanci lub emeryci policyjni, reprezentujący policyjne środowisko zawodowe.

Programy nauczania realizowane w klasach mundurowych zyskują uznanie władz oświatowych i społeczności lokalnych, działania podejmowane przez młodzież integrują środowisko, kształtują kulturę akceptacji i poszanowania dla tradycji narodowej, umacniają postawy patriotyczne i obywatelskie. Rozwój takich klas mieści się w szeroko rozumianym interesie bezpieczeństwa narodowego Polski i budowania jej społecznego zaplecza obronnego.

Jan Grzyb jest doradcą metodycznym w Mazurskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Elku

Tomasz Jegliński nauczyciel ZSLiZ w Olecku

Innowacja pedagogiczna "Wychowanie fizyczne z elementami samoobrony"

W marcu 2009 r. nauczyciele zespołu sportowo-obronnego Zespołu Szkół Licealnych i Zawodowych w Olecku podjęli się opracowania i wdrożenia w życie innowacji pedagogicznej, zakładającej od września 2009/2010 powołanie klasy o profilu policyjno-pożarniczym. Pomysł powstał w trakcie spotkań informacyjnych z uczniami gimnazjów powiatu oleckiego, którzy wyrażali swoje dążenia do podjęcia przyszłej pracy zawodowej w policji lub w państwowej straży pożarnej. Przy pomocy merytorycznej przedstawiciele Komendy Powiatowej Policji i Komendy Państwowej Straży Pożarnej w Olecku zespół autorów opracował program innowacji pedagogicznej „Edukacja policyjno-pożarnicza”. Uchwałą Rady Pedagogicznej ZSLiZ w Olecku z dnia 29.03.2009 r. wprowadzono innowację pedagogiczną do realizacji od 01.09.2009 r. w klasie pierwszej liceum profilowanego o profilu ekonomiczno – administracyjnym. Jednym z założeń edukacji w tzw. klasach mundurowych, gdzie nauczane są przedmioty dotyczące funkcjonowania określonych formacji hierarchicz-

nych (np. Policja, Straż Pożarna) jest także komponent profilaktyczny oraz zdrowotny, rozwijający sprawność fizyczną. Opracowany program nauczania miał posłużyć nauczycielom jako wsparcie w kreowaniu ogólnego rozwoju uczniów, ale także być pomocą w przygotowywaniu ich do postępowania kwalifikacyjnego w stosunku do kandydatów ubiegających się o przyjęcie do służby. Pożądanymi cechami kandydata do służby są przede wszystkim odpowiedzialność i uczciwość, wrażliwość na potrzeby innych i chęć niesienia pomocy, a także odporność na stres. Ponadto pierwszym etapem doboru do służby jest ocena sprawności fizycznej kandydata. Do podstawowych celów dydaktycznych zaliczono:

kształtowanie aktywnych postaw społecznych i właściwych postaw moralnych przez wartości odnajdywane w etosie służby oraz podnoszenie sprawności fizycznej z elementami samoobrony.

Z kolei w celach szczegółowych zakładanych do osiągnięcia w procesie nauczania umieszczono podnoszenie sprawności

fizycznej z elementami wyszkolenia specjalnego. Wychodząc naprzeciw tym oczekiwaniom, w Zespole Szkół Licealnych i Zawodowych w klasach o profilu policyjno-pożarniczym na jednej z godzin wychowania fizycznego wprowadzono ćwiczenia z elementami samoobrony. Ponadto treści zawarte w przygotowanym programie nauczania dla tego profilu miały być realizowane podczas obozów szkoleniowych (letniego i zimowego). Praktyczna realizacja treści programowych podczas obozów obejmowała m.in. zapoznanie się ze specyfiką pracy policji, w tym poznanie sprzętu technicznego, środków przymusu bezpośredniego, technik interwencyjnych i kontynuowanie oraz doskonalenie technik z podstaw samoobrony, elementów musztry ogólnej i policyjnej, ćwiczenia na torze sprawnościowym.

Głównym realizatorem i prowadzącym zajęcia został Tomasz Jegliński, instruktor wyszkolenia strzeleckiego oraz taktyk i technik interwencji Komendy Powia-

towej Policji w Olecku. Głównym celem innowacji realizowanej na zajęciach wychowania fizycznego z elementami samoobrony było nauczanie i wdrożenie takich postaw, zachowań i nawyków ruchowych, które mają na celu obronę przed fizycznym atakiem napastnika. Zadanie nie było łatwe, gdyż do takich zajęć należy podchodzić z dużą ostrożnością. Nie jest bowiem możliwe szybkie opanowanie przez kogoś, kto nie miał nigdy do czynienia ze sportem, technik walki wręcz, zwłaszcza wobec ataku z zaskoczenia przez liczniejszego, silniejszego lub uzbrojonego przeciwnika. Dobrze prowadzona lekcja powinna zawierać informację, jak unikać zagrożenia i jak zachować w sytuacjach niebezpiecznych, opanowując strach oraz inne emocje, aby nie dopuścić do utraty kontroli nad własną sytuacją.

Zajęcia wychowania fizycznego z elementami samoobrony prowadzone w Zespole Szkół Licealnych

ciąg dalszy na str. 22

WYDAWCA: Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Elku

Adres: ul. Gen. Wł. Sikorskiego 5A, 19-300 Elk TEL./FAX 087 621-10-71

REDAKTOR NACZELNY: dr Ryszard Skawiński, tel. 087 621-10-71, www.modn.elk.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo dokonywania skrótów w nadesłanych materiałach. Redakcja nie odpowiada za treść reklam i ogłoszeń.

i Zawodowych w Olecku są kontynuowane w warunkach realizacji nowej podstawy programowej. Atrakcyjność tych lekcji oraz chęć udziału w nich uczniów w kolejnych latach sprawia, że ich formuła została zachowana. Natomiast prowadzący zajęcia opracował autorski program innowacji pedagogicznej pn. „Wychowanie fizyczne z elementami samoobrony”. Obecnie głównymi beneficjentami ww. innowacji są przede wszystkim uczniowie w zawodzie technik logistyk o specjalności wojskowej, ale także inne profile kształcenia, takie jak technik żywienia i usług gastronomicznych czy technik rolnik. Aktywność i progres uczniów w zdobywaniu nowych umiejętności z podstaw samoobrony i ćwiczeń ze środkami przymusu bezpośredniego doprowadziły do utworzenia grupy uczniów, która wyraziła chęć uczestnictwa w zajęciach pozalekcyjnych. Wychodząc naprzeciw tym oczekiwaniom, dwa razy w tygodniu w ramach programu SKS na obiektach szkoły odbywały się zajęcia doskonalące.

Nauka samoobrony niejednokrotnie może uratować życie. Bezpieczeństwo jest podstawową wartością i potrzebą każdego człowieka oraz niezbędnym warunkiem jego przetrwania i rozwoju, a prawo do bezpie-

czeństwa przysługuje każdemu człowiekowi niezależnie od jego rasy, płci, pochodzenia czy wyznawanej religii. Samoobrona jako rodzaj walki to ogół działań, które podejmuje się w celu obrony przed fizycznym atakiem napastnika. Pojęcie samoobrony nie występuje w polskim systemie prawnym. W kodeksie karnym znajdują się bowiem takie określenia, jak obrona konieczna czy stan wyższej konieczności. Kodeks cywilny dopuszcza istnienie instytucji samopomocy. Definicja obrony koniecznej mówi, że odparcie ataku przemocą nie może być uznane za przestępstwo. Pełną odpowiedzialność za uszczerbek na zdrowiu, a nawet za śmierć, ponosi agresor. Nauka samoobrony to podstawa, aby zdobyć poczucie optymalnego bezpieczeństwa. We współczesnym świecie coraz częściej dochodzi do aktów przemocy, napadów i fizycznych konfliktów. Dlatego lekcje samoobrony zyskują na popularności, a wiele szkół walki organizuje kursy samoobrony. Większość fizycznych technik samoobrony nie opiera się jednak na tężyznie fizycznej, a na odpowiedniej technice i chwytach. W sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia na odpowiednią reakcję mamy dosłownie ułamki sekund.

Najważniejszą zasadą samoobrony jest jednak unikanie zagrożeń. Nauka samoobrony bardzo często opiera się na uświadomieniu możliwych scenariuszy zagrożeń. Lekcje samoobrony polegają na oswojeniu się z określonymi technikami, które szybko pomagają opanować strach. Podczas treningu samoobrony zwraca się uwagę na psychologiczne aspekty ataku i obrony. Pierwszym psychicznym efektem ataku jest stan paniki, paraliż mięśni i zdrętwienie. Taka sytuacja powoduje obniżenie szans na odparcie ataku.

W celu wzmocnienia własnego poczucia bezpieczeństwa należy więc prowadzić takie oddziaływania edukacyjne, które wyposażą uczestników życia społecznego w umiejętności pozwalające na radzenie sobie z wyzwaniami i zagrożeniami. Współczesna skala zagrożeń i potrzeba mierzenia się z nimi nakazuje edukację w tym zakresie rozpoczynać jak najwcześniej i przekazywać wiedzę młodym ludziom o zagrożeniach oraz uczyć radzenia sobie w sytuacjach niebezpiecznych już od najmłodszych lat. Takie postępowanie jest racjonalne i słuszne zarówno z etycznego, jak i pedagogicznego punktu widzenia.

Wychowanie fizyczne z elementami samoobrony w sposób kompleksowy przygotowuje

młodych ludzi do umiejętnego indywidualnego zachowania się w obliczu rozmaitych potencjalnych i konkretnych zagrożeń. Wczesne i systematyczne edukowanie pozwala w chwili wystąpienia zagrożenia lub nagłej sytuacji niebezpiecznej i niepożądanego, działać skutecznie, zapobiegać nieszczęściu oraz minimalizować straty, dlatego wychowanie fizyczne z elementami samoobrony jest współcześnie cenną działalnością dydaktyczno-wychowawczą, służącą upowszechnianiu idei wysportowanego i sprawnego obywatela, wyposażonego w wartości i wiedzę oraz umiejętności z zakresu przeciwstawiania się wszelkim zagrożeniom, ryzykom i sytuacjom kryzysowym.

Udział w lekcjach wychowania fizycznego z elementami samoobrony to okazja do przełamania własnych słabości i opanowania stresu. Nauka prostych i skutecznych technik samoobrony pozwoli na podniesienie własnej sprawności fizycznej oraz poczucia bezpieczeństwa. Zdobyte wiedzy i umiejętności w zakresie radzenia sobie w sytuacjach potencjalnie niebezpiecznych przydatne będzie w niemal każdej codziennej pracy. Udział w takich lekcjach pozwala na poznanie sposobów i technik wykorzystywanych w sytuacjach wysokiego ryzyka.

Katarzyna Kowalska

Ocenianie dobre czy złe?

Kiedy pracuję z dziećmi, wiem, jak ważny jest element zaskoczenia. Czy zatem potraktować potencjalnego czytelnika jak dorosłego, czy jak dziecko? Co jest lepsze? Czego chcemy – my, ludzie uważający się za dojrzałych, mądrych? Czy nie lubimy być mile zaskoczeni? Czy nie uświadamia się nam, jak ważna jest nadzieja? Jak bardzo potrzebujemy poczuć się beztrosko i czuć pod stopami rosę budzącej się letniej łąki?

A zatem dlaczego tak łatwo zaprzęgamy dzieci w ramy i okowy naszych zranionych umysłów? Tak i koniec. I kropka. Nauczyć się i zdać. A już najlepiej, jak mój uczeń zostanie laureatem. Wtedy i ja poczuję się kimś ważnym. Ważniejszym od ... hm ... innych? Czemu nie...

Pewnego dnia zarzuciłam rodzicowi (co w dzisiejszym absurdalnym świecie ociera się o kryminal – wedle co poniektórych), że problem jego pociechy polega na tym, iż chce być lepsza od innych, że porównuje się do innych lub też porównuje innych do siebie. Stawia siebie nieustannie w kontrze, a przy okazji, a może właśnie dlatego, gardzi innymi. Rodzic nie widział niczego złego w byciu

lepszym od innych, o pozostałych wynikających z tego rzeczach nie życzył sobie słuchać. On też wstawił dziecko w ramę. W ramę swojego widzimisię i swojego Ja.

A dziecko nie jest ani do mnie – nauczyciela – podobne, ani nie jest wierną repliką rodzica. Czasem bardzo daleko pada jabłko od jabłoni, a kto wie, może to już gruszką, a może śliwką? Kto wie...

Co chcę przez to wszystko powiedzieć? Że ocena może zabić. Że diagnoza, gotowa zanim nastawie ucho czy wytykę wzrok, może okazać się bardzo mylna, a czasem krzywdząca. Chcę powiedzieć, że ocena negatywna za pracę samodzielną jest błędem. Uczeń nie odrabia prac domowych dlatego, że wszystko umie, ale dlatego, że ma w jego głowie coś pozostać, ma też uczyć się systematyczności i – co ważne – dzisiaj ma odejść od grania w gry czy tak zwanego „siedzenia na telefonie”. Przyjęło się tzw. „ocenianie na tle klasy”. Lepiej jest oceniać na tle tego, jaki postęp zrobił dany uczeń. Idealnie jest nie pytać w domu, co dostała panna Iks, a co pan Irgrek. Co to nas obchodzi? Zajmujemy się swoim dzieckiem, nie innymi. Gdy pytasz

o koleżankę z klasy, która ma lepszą ocenę, to dajesz do zrozumienia, że twoje dziecko jest gorsze od niej. Możesz tak nie myśleć, ale taką informację to dziecko dostaje. Gdy z kolei kolega ma gorzej, to twoje dziecko dostaje powód do poczucia wyższości, wpędzasz je w pychę, która nota bene jest bardzo utrudniającym życie składnikiem. Gdy mówisz dziecku, że powinno zadawać się z kimś lepszym, to twoje dziecko już wie, że ono jest tym gorszym. Nie osądzaj, proszę.

Oceny ułatwiają pracę nam, nauczycielom, są czytelne dla rodziców. Ocena mówi, że uczeń nauczył się na trójkę, na dwójkę, na piątkę. To jest informacja i tak powinno dziecko być uczone. Ale zanim do tego dorośnie, to w grupie maluszków oceny powinny być zaniechane. Uczmy uczyć się dla siebie, a nie dla innych. Jeśli będę się porównywał z innymi, to nie będę się nigdy rozwijał, będę jedynie lepszy od kogoś i to mi wystarczy. Przykre...

Oczywiście najlepiej byłoby zrezygnować z ocen, ale to stałoby się możliwe w klasach pięcioosobowych, dziesięcioosobowych, nie większych. Na razie na to nas nie stać.

Ryszard Skawiński

W kręgu czasopism branżowych – „Głos Pedagogiczny”

„Głos Pedagogiczny” jest czasopismem pedagogicznym wydawanym w Poznaniu w nakładzie 6 tysięcy egzemplarzy przez Forum Media Polska. Pismo liczy ok. 60 stron, jest drukowane na niezłym papierze, w kolorze, z troską o stronę graficzną. Podstawą do napisania tego artykułu stało się 11 numerów „Głosu Pedagogicznego” – od nr 100 z czerwca 2018 do nr 110 z września 2019 r.

Najogólniej rzecz ujmując, „Głos Pedagogiczny” podejmuje tematykę wychowania w szkołach i placówkach oświatowych, zwłaszcza w kontekście zadań pedagogów szkolnych, psychologów szkolnych, wychowawców oraz innych specjalistów. Wielu autorów reprezentuje ten sektor pracowników edukacji. Za *spiritus movens* całego przedsięwzięcia wypada uznać Małgorzatę Łoskot, redaktor prowadzącą wszystkich omawianych tu numerów „Głosu Pedagogicznego”. Jest ona pedagogiem specjalnym, socjoterapeutką, absolwentką Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie, autorką popularnych programów szkoleniowych dla nauczycieli oraz programów profilaktycznych dla młodzieży szkół ponadgimnazjalnych, autorką cyklu artykułów „Szkola dla rodziców” oraz wielu innych tekstów; pracowała jako pedagog szkolny w Publicznym Gimnazjum nr 2 w Strzelcach Opolskich (<https://www.glospedagogiczny.pl/autor/malgorzata-loskot>).

Różne opracowania zamieszcza tu stały zespół autorów, m.in. Magdalena Goetz, psycholog, psychoterapeutka, trenerka; Aleksandra Kubala-Kulpińska, pedagog, terapeuta, trener, pedagog specjalny w zakresie pracy z uczniem z autyzmem i ZA; Justyna Kapuścińska-Kozakiewicz, nauczycielka w szkole podstawowej, terapeuta pedagogiczny, terapeuta integracji sensorycznej, terapeuta ręki; Marcin Majchrzak, radca prawny specjalizujący się w tematyce prawa oświatowego; Joanna Ławicka, dr pedagogiki, pedagog specjalny; Małgorzata M. Jankowska, psycholog i psychoterapeuta dzieci i dorosłych; Joanna Wieremiejewicz-Podkościelna, socjolog, Dorota Zając, pedagog,

surdopedagog, terapeuta; mediator, trener; Anna Kałuba-Korczak, psycholog; Klaudia Waryszak-Lubaś, trenerka, edukatorka. Pojedyncze teksty opublikowały tu m.in. Barbara Czekaj, psychiatra, psychoterapeutka; Kaja Funez-Sokoła, psycholog kliniczny, psychoterapeuta uzależnień i współuzależnienia; Karolina Bińkowska, pedagog specjalny, neurologopeda, terapeuta pedagogiczny; Marta Banout, psycholog; Paulina Zawadzka, Barbara Taniewicz. Wywiady przeprowadza zwykle Kinga Bartkowiak. Okazjonalnie pojawiają się publikacje reprezentantów środowiska akademickiego, jak np. prof. nadzw. dr hab. Agnieszka Wilczyńska, dr Agnieszka Domagała-Kręciach, dr Maciej Dębski.

Elementarne pojęcie o zawartości tego periodyku daje przegląd działań, które w nim systematycznie (aczkolwiek nie w każdym numerze) występują:

- Temat miesiąca
- Pracownia pedagogiczna
- Pracownia rozwoju zawodowego
- Pracownia specjalisty
- Za drzwiami gabinetu
- Cykl z ekspertem
- Współpraca z rodzicami
- Narzędziownia
- Lekcja wychowawcza z pomysłem
- Terapia pedagogiczna w szkole
- Praca z uczniem ASD
- Praca z uczniem z ASP
- SI w pracy pedagoga
- Faktografia
- Twarzą w twarz
- Relacja
- Wspomnienia
- Szkoła XXI wieku
- Terminarz zadań

Jakie treści mieszczą się w poszczególnych działach? W tabeli zostały zestawione artykuły z dwóch kolejnych numerów. W większości te artykuły są dość obszernymi, kilkunastutowymi opracowaniami poszczególnych zagadnień (dla wyobrażenia: w programie Word, czcionka 12, Times New Roman, odstęp 1,5 niektóre z tych opracowań zajmowałyby nawet kilkadziesiąt stron). Teksty opatrzone są przypisami oraz bibliografią, aczkolwiek nie są to chyba obowiązujące wymogi

(nie dotyczy to wszystkich opublikowanych tu artykułów). Jednak niezależnie od tego, w jakim stopniu zamieszczone w „Głosie Pedagogicznym” opracowania spełniają standardy „naukowości”, wszystkie one odznaczają się wysokim poziomem merytorycznym.

Zawartość wybranych numerów „Głosu Pedagogicznego” (tab. 1)

Zawartość bloku materiałów „Narzędziownia” w poszczególnych numerach „Głosu Pedagogicznego” (VI 2018 – IX 2019) (tab 2).

Temat miesiąca. W październiku 2018 tematem miesiąca było „Wspierania uczniów z problemami natury psychicznej”. Artykuł M. Łoskot rozpoczyna się od tezy, że problemy natury psychicznej dotyczą coraz większej liczby dzieci i młodzieży w wieku szkolnym. Autorka powołuje się na dane medyczne, z których wynika, że „co piąte dziecko ma zaburzenia psychiczne, które w dużej mierze wynikają z presji rodziców i nauczycieli na osiągnięcia sukcesów”. Grozę może budzić informacja, że co dziesiąte z nich (2% populacji, czyli 8 tys. w roczniku?) wymaga hospitalizacji psychiatrycznej. „Nie można pozostać obojętnym wobec takich informacji, ale jakie działania najlepiej podjąć?” – stawia problem Małgorzata Łoskot.

Kilkustronicowy artykuł (s. 6-10) składa się z kilku części. W pierwszej, zatytułowanej „O czym trzeba koniecznie wiedzieć”, pojawia się wykaz symptomów, które warto skonsultować ze specjalistą:

- „znaczna drażliwość dziecka,
- wycofanie z kontaktów z innymi ludźmi,
- utrata zainteresowań,
- niewyrażanie lub skąpe wyrażanie emocji,
- nienawiązywanie kontaktu wzrokowego podczas rozmowy,
- znaczne problemy z koncentracją, pamięcią i uwagą,
- zachowania agresywne,
- nadpobudliwość psychoruchowa, nasilony lęk,
- nagłe zaprzestanie mówienia.”

Autorka podkreśla, że prawidłowa diagnoza jest w przypadku dzieci niezwykle ważna i niezwykle trudna i powtarza za specja-

listami typowe wskaźniki zaburzeń psychicznych na tym etapie rozwoju:

- długotrwałe wahania nastroju (mogą to być wczesne symptomy choroby afektywnej dwubiegunowej lub choroby maniako-depresyjnej),
- nadmierne obawy i zmartwienia (połączone bólami brzucha, głowy, wymiotami),
- ekstremalne zmiany behawioralne (agresja, żal w powodu braku uwagi rodziców, naśladowanie brutalnych zachowań z bajek lub gier),
- niepokojące przybieranie na wadze lub utrata wagi,
- brak koncentracji.

Dalsze części artykułu mają następujące tytuły: „Konieczne działania”, „Od ogółu do konkretnego” i „Dodatkowe zadania specjalistów”. Z tych wszystkich rozważań warto wyeksponować to, co autorka formułuje jako obowiązki nauczyciela wobec uczniów z zaburzeniami, a które to obowiązki powinny kierować nauczycielem w pracy z każdym uczniem: „Obdarzanie każdego swojego ucznia szacunkiem, życzliwością i sympatią. Podkreślanie niepowtarzalności każdego ucznia, jego wyjątkowych cech i przymiotów, które może zaoferować innym. Zachęcanie do rozwoju zainteresowań, uprawiania hobby, uczestniczenia w zajęciach pozalekcyjnych lub pozaszkolnych. Wskazywanie zawsze na sukcesy, osiągnięcia i zasługi ucznia (...). Indywidualizowanie wymagań edukacyjnych”.

Artykułowi M. Łoskot towarzyszą inne opracowania mówiące o pracy z uczniem z zaburzeniami psychicznymi. Artykuł dr Joanny Ławickiej „Wiara w cuda czy wiara w człowieka?” mówi o prawidłowej diagnostyce spektrum autyzmu (dział: „Praca z uczniem z ASD”). Dwa artykuły Aleksandry Kubali-Kulpińskiej podejmują problem uzależnień: pierwszy dotyczy gier komputerowych, a drugi – alkoholu. Artykuł J. Kapuścińskiej-Kozakiewicz „Znaczenie integracji sensorycznej dla prawidłowego rozwoju dziecka” otwiera nowy dział tematyczny w czasopiśmie

ciąg dalszy na str. 24

(„SI w pracy pedagoga”).

Trudno tu zrelacjonować pełną zawartość kolejnych numerów „Głosu Pedagogicznego”. Przedstawione informacje dają wyobra-

nie o charakterze pisma, które jest dostępne w Mazurskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli. Najważniejsza konkluzja jest następująca: warto śledzić rynek czasopism

pedagogicznych. Pogłoski o ich śmierci są przedwczesne – pomimo rozwoju różnych portali internetowych. W tym duchu zachęcamy też do zamieszczania opraco-

wań pedagogicznych w naszym „Publikatorze” i do korzystania z tych opracowań.

Zawartość numeru 110 z września 2019 (60 stron):		Zawartość numeru 109 z czerwca 2019 (66 stron):	
• Cykl z ekspertem: Joanna Latosińska-Kulasek, Uczeń ze spektrum autyzmu w szkole podstawowej • Temat miesiąca września 2018: Małgorzata Łoskot, Planowanie i organizacja pracy pedagoga na rok szkolny 2019/2020 • Twarzą w twarz: Wsparcie dziecka w stresie (wywiad Kingi Bartkowiak z Marzeną Wojciechowską, nauczycielką przedmiotów zawodowych, trenerką, coachem) • Pracownia pedagogiczna: Małgorzata M. Jankowska, Jak motywować, by nie demotywować • Pracownia pedagogiczna: Aleksandra Kubala-Kulpińska: Planowanie skutecznego zarządzania klasą • Pracownia pedagogiczna: Aleksandra Kubala-Kulpińska, Elementy terapii Glassera w praktyce szkolnej • Za drzwiami gabinetu: Joanna Wieremiejewicz-Podkościelna, Słuchaj wroga swego • Narzędziownia • Terapia pedagogiczna w szkole: Joanna Kapuścińska-Kozakiewicz, Najważniejsze działania terapeuty pedagogicznego • Pracownia specjalisty: Małgorzata Łoskot: Dokumentacja pracy specjalisty szkolnego • Terminarz zadań: Marcin Majchrzak: Terminarz zadań nauczyciela specjalisty. Wrzesień-październik 2019		• Małgorzata Łoskot: Podsumowanie pracy pedagoga za rok szkolny 2018/2019 • Justyna Kapuścińska-Kozakiewicz: Wybiórczość pokarmowa w kontekście integracji sensorycznej • Magdalena Goetz: Mity dotyczące mózgu i jak się przed nimi bronić • Magdalena Goetz: Jak dobrze spożytkować wakacje? • Narzędziownia • Magdalena Goetz: Uwaga: Mobbing! • Małgorzata Łoskot: Był czas powitań, nadszedł czas pożegnań (gimnazjum) • Aleksandra Kubala-Kulpińska: Szkoła miejscem projektowego myślenia • Aleksandra Kubala-Kulpińska: KiVa – fińska odpowiedź na szkolną przemoc • Małgorzata Łoskot: Wspólne zadanie specjalistów szkolnych • Aleksandra Kubala-Kulpińska: Cewebrycy – dobra czy zła sława internetowa? • Kaja Funez-Sokoła: Zaburzenia odżywiania u współczesnych nastolatków • Marcin Majchrzak: Terminarz zadań nauczyciela specjalisty. Czerwiec-lipiec 2019	
Czerwiec 2018	Informacje o zasadach komunikowania się rodzica ze szkołą (kwestionariusz ankiety) Materiały do przeprowadzenia lekcji wychowawczej z pomysłem – „Mieć” czy „być”? Arkusze sesji superwizyjnej		
Wrzesień 2018	Pierwsze lekcje wychowawcze (mowa ciała w pigułce, 100 pytań co..., regulamin klasowy, ankieta do oceny adaptacji uczniów). Karta rejestru zadań i czynności pedagoga szkolnego wykonywanych w ramach pensum Lista kontrolna zadań pedagoga/psychologa szkolnego. Czy jesteś perfekcjonistką/perfekcjonistą? (test)		
Październik 2018	Scenariusze 2 lekcji nt. „Przyjaźń i miłość – jak dbać o relacje z ważnymi osobami?” Procedury postępowania w sytuacjach kryzysowych na wycieczkach szkolnych. Plan pracy wychowawczo-profilaktycznej dla klasy VIII szkoły podstawowej na rok szkolny 2018/2019. Schemat planu pracy pedagoga szkolnego na rok szkolny 2018/2019.		
Listopad 2018	Nieszablonowe Andrzejki (materiały, pomysły...) Ankieta dla uczniów dotycząca relacji interpersonalnych w klasie szkolnej Ankieta dla rodziców pierwszoklasistów dotycząca podstawowych informacji na temat dziecka, stanu zdrowia i trudności edukacyjnych		
Grudzień 2018	Diagnoza środowiska szkolnego – ankieta dla uczniów szkół ponadpodstawowych Czynniki ryzyka i czynniki chroniące uczniów przed ryzykownymi zachowaniami – ankieta dla uczniów Podstawowe zasady skutecznego, właściwego chwalenia i dowartościowywania (scenariusze 2 lekcji)		
Styczeń 2019	FOMO – sprawdź się! Lista kontrolna dla uczniów, ulotka dla rodziców, ulotka dla młodzieży, scenariusz lekcji (ocena zagrożenia uzależnieniem od mediów społecznościowych; FOMO – fear of missing out – „lęk przed odłączeniem”) Przykładowy scenariusz zajęć z wykorzystaniem integracji sensorycznej		
Luty-marzec 2019	Kodeks mądrego internauty. Ulotka dla uczniów Uwaga na stereotypy (scenariusze 2 lekcji) Scenariusze lekcji na temat dyskryminacji (2 tematy) Dekoracja szkoły. Scenariusz warsztatów integracyjnych dla dzieci i rodziców		
Kwiecień 2019	Gry i zabawy doskonalące koordynację wzrokowo-ruchową. Ćwiczenia wzmacniające, budujące prawidłowe relacje z rówieśnikami Wyrażanie siebie – co to znaczy? (Materiały do ćwiczeń razem z instrukcjami) Chcesz wyjechać do pracy za granicę? Weź naszą ulotkę! Ulotka dla rodziców		
Maj 2019	Lekcja wychowawcza z pomysłem – poskromić wewnętrznego krytyka (scenariusze 2 lekcji) Sojusznicy nauki w Internecie		
Czerwiec 2019	Podsumowanie pracy pedagoga za rok szkolny 2018/2019 – przykładowe arkusze Jak dobrze spożytkować wakacje (scenariusze 2 lekcji) Jak skutecznie radzić sobie z doświadczaniem mobbingu?		
Wrzesień 2019	Plan pracy pedagoga szkolnego na rok szkolny 2019/2020 Rejestr działań interwencyjnych pedagoga szkolnego Rejestr współpracy pedagoga z instytucjami i organizacjami lokalnymi Rozwijanie umiejętności słuchania – scenariusze lekcji (2 tematy) Rozwijanie umiejętności empatii i szacunku do wszelkich odmienności – scenariusz lekcji Plan zajęć korekcyjno-kompensacyjnych Scenariusz zajęć korekcyjno-kompensacyjnych (przykład) Dekalog terapeuty pedagogicznego		

Wokół egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego

Efekty uczenia się i nauczania w procesie dydaktycznym mają mierzalne i niemierzalne skutki. Do tych, które nie podlegają ocenie szkolnej, a są podstawą całokształtu rozwoju ucznia, należą na pewno umiejętności w zakresie kluczowych kompetencji przyszłości. O poziomie ich rozwoju na każdym etapie edukacji decyduje wybór i jakość podejmowanych działań wychowawczo-dydaktycznych, współpracy i komunikacji między uczniem, nauczycielem i rodzicem. Gwarancją sukcesu pedagogicznego jest na pewno zdolność budowania dobrej relacji między podmiotami odpowiedzialnymi za proces uczenia. Ma to korzystny wpływ na naukę „tu i teraz”, a w końcowym efekcie na wynik egzaminu zewnętrznego. Emocjonalny i społeczny aspekt edukacji wpływa bezpośrednio na rozwój intelektualny ucznia, stanowi gwarancję sukcesu ogólnorozwojowego. O poziomie kompetencji kluczowych młody człowiek może przekonać się dopiero w dorosłym życiu społecznym, prywatnym i zawodowym.

Egzaminy zewnętrzne natomiast dają wymierną, etapową informację zwrotną na temat efektywności uczenia i nauczania w procesie dydaktyczno-wychowawczym. Analiza ilościowa i jakościowa wyników egzaminu ósmoklasisty, maturalnego czy zawodowego jest zadaniem koniecznym z punktu nadzoru pedagogicznego i procesu doskonalenia jakości kształcenia oraz funkcjonowania szkoły.

Egzamin ósmoklasisty kończy drugi etap kształcenia w szkole podstawowej, a jego wyniki oraz płynące z nich wnioski i rekomendacje stanowią dla szkoły, ucznia i jego rodziców bazę informacji o poziomie jakościowym oraz ilościowym zdobywanej wiedzy i umiejętności. Z kolei dla szkół ponadpodstawowych informacja o jednostkowych wynikach egzaminu nowo przyjmowanych uczniów niesie potencjał do planowania strategii rozwoju kształcenia na dany rok.

Dlaczego trzeba analizować wyniki egzaminów zewnętrznych w szkole?

Działania dotyczące analizy

wyników egzaminów zewnętrznych są podejmowane przez centralne i okręgowe komisje egzaminacyjne. W szczegółowych sprawozdaniach z egzaminu jednostki centralne dokonują porównań i komentarzy podsumowujących z punktu widzenia statystyki, uwarunkowań socjologicznych, wymagań egzaminacyjnych oraz wiedzy i umiejętności populacji. Wyniki komunikowane szkołom są analizowane na poziomie kraju, województw, powiatów, miast i gmin, aż w końcu szkoły. Kaskadowa prezentacja rezultatów egzaminacyjnych uruchamia proces gromadzenia i komunikowania danych potrzebnych do podnoszenia jakości kształcenia i planowania strategii oświatowej. Wyniki egzaminów zewnętrznych są potencjałem do wielowymiarowej pracy nad jakością edukacji na wszystkich szczeblach systemu oświaty. Wnioski i rekomendacje z egzaminów zewnętrznych składają do refleksji oraz ukierunkowują działania osób odpowiedzialnych za proces kształcenia. Informacje o wynikach egzaminu zewnętrznego dla dyrektora szkoły są diagnozą funkcjonowania organizmu wewnątrzszkolnego (placówki?) i jednocześnie pomocą w podejmowaniu przedsięwzięć dydaktyczno-wychowawczych. Analizy poegzaminacyjne składają do wglądu w skuteczność nadzoru pedagogicznego oraz działań poszczególnych zespołów przedmiotowych i zadaniowych nauczycieli. Wskazują na ile podejmowane w szkole inicjatywy są spójne, a ich efekty wpływają na jakość pracy szkoły. Wskaźniki w postaci wyników z egzaminu ukierunkowują nauczycieli na wartościowanie swoich metod pracy, dobór i sposób konstruowania zadań edukacyjnych, a także ocenę aktywności oraz efektywności pracy indywidualnej i zespołowej w szkole. W procesie przygotowań ucznia do egzaminu uczestniczą nie tylko nauczyciele i dyrekcja, lecz należy pamiętać, że włączają się do niego również oddziaływania rodziców czy pracowników szkoły. Poziom wyników egzaminów zewnętrznych świadczy o poziomie pracy całej szkoły. Egza-

min zewnętrzny jest zjawiskiem społecznym i na pewno uzyskane efekty mają wpływ opiniotwórczy, rzutujący na ocenę publiczną placówki. Do podmiotów opiniotwórczych bezpośrednio należą rodzice. Każdemu z nich bowiem zależy na dobrej edukacji dziecka. Dlatego zarówno dla rodziców, jak i uczniów sam proces przygotowania do egzaminu, a w końcu jego efekt w postaci wyniku mogą być czynnikiem motywującym do nauki, wpływającym bezpośrednio na wybór szkoły ponadpodstawowej. Uczeń i rodzic dostają informację o stopniu opanowania wiedzy i umiejętności na kolejnym etapie kształcenia. Wnioski z analizy stanowią podstawę do autokorekty i prognozowania samokształcenia ucznia.

Jak analizować i interpretować analizy wyników zewnętrznych?

Źródłem do interpretacji i analizy wyników egzaminów zewnętrznych są wyniki krajowe egzaminu publikowane corocznie przez Centralną Komisję Edukacyjną, a uszczegóławiane rozkładami wyników w regionie i województwie przez Okręgowe Komisje Edukacyjne.

W odniesieniu do sprawozdań z egzaminu ósmoklasisty 2019 roku CKE i OKE oraz wniosków własnych pełniące funkcję doradców metodycznych języka polskiego w Mazurskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Elku – Joanna Tyc i Kamila Nawrot – zrealizowały warsztaty metodyczne na temat „Analiza i wdrażanie wniosków z egzaminu ósmoklasisty języka polskiego 2019 roku”. Spotkanie odbyło się 22 października 2019 r. w MODN i otworzyło przestrzeń do wymiany informacji i dobrych praktyk dotyczących analiz i interpretacji wyników egzaminu ósmoklasisty, następnie sporządzania wniosków, rekomendacji do wdrażania w praktykę dydaktyczno-wychowawczą.

Adresatami warsztatów byli nauczyciele poloniści oraz dyrektorzy, którzy w pierwszej kolejności zajmują się wynikami egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego. Wśród uczestników spotkania znaleźli się również poloniści szkół ponadpodstawowych, a ich obecność posłużyła do dyskusji na

temat spójności wiedzy i umiejętności funkcjonalnych ucznia, które ten osiąga do klasy ósmej z wymaganiami na trzecim etapie edukacji języka polskiego.

Na początku spotkania doradcy metodyczni skoncentrowali uwagę na roli egzaminu zewnętrznego, w tym egzaminu ósmoklasisty oraz potencjale, jaki niesie dla szkoły i ucznia. Podkreślono fakt, że egzamin i wyniki należy zawsze rozważać w szerszym kontekście pracy szkoły – zarządzania nią, działań dydaktyczno-wychowawczych nauczycieli, predyspozycji indywidualnych uczniów, warunków społecznych i środowiskowych rodzin. Są też inne czynniki kontekstowe, które decydują o procesie kształcenia i mają wpływ na wynik egzaminu ósmoklasisty.

Część warsztatowa spotkania polegała na analizie szkolnych etapów postępowania z wynikami egzaminacyjnymi. Uczestnicy wymienili się własnymi praktykami, także tym, w jaki sposób postępują z ilościową analizą surowych wyników, m.in. modalną, medianą, średnią arytmetyczną. Zasadniczą częścią spotkania była czynnościowa analiza zadań egzaminacyjnych zgodnie z wymaganiami podstawy programowej. Praca przebiegała w zespołach i polegała na ustaleniu wskaźnika trudności zadania – poziomu osiągnięć uczniów. Poziom osiągnięć identyfikowany był z konkretnymi czynnościami zgodnymi z taksonomicznym ujęciem celów kształcenia wg taksonomii Blooma. Efektem pracy były zespołowe prezentacje umiejętności opanowanych najslabiej, umiarkowanie i najwyżej przez uczniów na egzaminie ósmoklasisty w 2019 roku. Nauczyciele podawali propozycje, w jaki sposób wymagane kompetencje uczniów można kształcić, kto i kiedy je realizuje, aby w ich rozwój zaangażowane była szkoła i rodzice. Wśród rekomendacji stosowanych w bieżącej praktyce szkolnej znalazły się m.in. pogłębianie umiejętności argumentowania, wnioskowania w mowie i piśmie, także konieczność korekty poprawności języka ucznia czy wykształcenia w nim

nawyku samokorekty. Działania edukacyjne i wychowawcze mają zmierzać również do podniesienia motywacji czytania lektur, redagowania wypowiedzi twórczych i argumentacyjnych ze szczególnym wskazaniem poprawności językowej, interpunkcyjnej i ortograficznej. Uczestnicy podnieśli konieczność uświadamiania rady pedagogicznej i rodziców, że odpowiedzialność za przygotowanie do egzaminu zewnętrznego oraz poprawę efektywności kształcenia mają wszyscy ci, którzy w jakikolwiek sposób wpływają na naukę i wychowanie ucznia.

Sposoby wdrażania wniosków z egzaminu ósmoklasisty

Czytanie lektury obowiązkowej Spotkanie październikowe nauczycieli ujawniło konieczność kontynuacji pracy nad wdrażaniem wniosków i rekomendacji z egzaminu ósmoklasisty. Stąd w listopadzie w Mazurskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli doradcy metodyczni języka polskiego Kamila Nawrot i Joanna Tyc zorganizowały warsztaty metodyczne dla polonistów – tym razem na temat wykorzystania wniosków z egzaminu ósmoklasisty w planowaniu pracy polonisty. Wspólnie zastanawiano się nad organizacją procesu nauczania i aktywnego uczenia się uczniów. Ponaddwugodzinna wymiana doświadczeń zawodowych zaowocowała prezentacją metod, narzędzi pracy, sposobów na analizę i interpretację tekstów literackich. Tekstem źródłowym do pracy warsztatowej był „Pan Tadeusz” Adama Mickiewicza jako lektura obowiązkowa w przygotowaniach do egzaminu ósmoklasisty. Język

i stylistyka dzieła, mało przystępne uczniowi, zostały poddane obróbce twórczej. Wzajemna inspiracja uczestników owocowała wieloma pomysłami na aktywną pracę z lekturą. Do rekomendacji, które pojawiły się w efekcie pracy, należy traktowanie „Pana Tadeusza” jako utworu do pracy projektowej, interdyscyplinarnej analizy, na przykład z punktu widzenia przyrodnika, badacza folkloru, nauczyciela muzyki, języka polskiego czy historii. Podczas konsultacji zajmowano się procesem rozumienia tekstu literackiego w przełożeniu na konkretne umiejętności. Dokonywano przekładu intersemiotycznego wybranych ksiąg „Pana Tadeusza” na film, dzieło sztuki. Poetycki język symboli, zawłości archaiczne „odkodowywano” na język ucznia na różne sposoby interpretacyjne. W podsumowaniu spotkania poloniści wyrazili zadowolenie z wypracowania kreatywnych pomysłów na interpretację i analizę Mickiewiczowskiego utworu, które mogą być transponowane do omawiania innych lektur.

Wypowiedź argumentacyjna Ósmoklasiści podczas egzaminu końcowego musieli wykazać się umiejętnością tworzenia dłuższych form – wypowiedzi o charakterze argumentacyjnym i twórczym. Zgodnie z zapisami w podstawie programowej uczniowie kształcili te umiejętności już od czwartej klasy szkoły podstawowej. Wydawać by się więc mogło, że stosowanie w praktyce szkolnej elementów retorycznych i twórczych nie sprawi im większych trudności podczas egzaminu. Tymczasem spośród

czterech obszarów umiejętności badanych na egzaminie to właśnie tworzenie wypowiedzi wypadło najsłabiej (46% w województwie). Dlatego w trakcie listopadowych warsztatów uczestnicy wyrazili chęć zorganizowania kolejnego spotkania poświęconego tworzeniu wypowiedzi o charakterze argumentacyjnym.

Grudniowe warsztaty przeprowadzone w MODN w Elku skupione były wokół zagadnienia: „Jak ćwiczyć pisanie rozprawki i innych wypowiedzi o charakterze argumentacyjnym?” Wzięli w nich udział poloniści ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych, którzy mieli okazję do wymiany spostrzeżeń dotyczących tworzenia wypowiedzi o charakterze retorycznym. Współpraca obu grup wydaje się trudna do przecenienia i może w znacznej mierze przyczynić się do sukcesu egzaminacyjnego na różnych poziomach edukacyjnych.

Uczestnicy warsztatów okazali się być zgodni co do tego, że umiejętność argumentowania kształtować można na różne sposoby, m.in. poprzez zachęcanie uczniów do formułowania argumentów w trakcie wypowiedzi ustnych i pisemnych, do uzasadniania własnego zdania, stwarzania sytuacji pozwalających pełnić uczniowi różne role i w ten sposób doskonalić umiejętność formułowania elementów retorycznych. Zgodni byli także co do tego, że największą trudność sprawia uczniom umiejętność odróżnienia argumentu od przykładu, właściwa segmentacja tekstu, a także jego spójność. W trakcie dwugodzinnych warsztatów poloniści

pracowali na fragmencie tekstu J. Tischnera „Być dobrym” oraz analizowali utwór Z. Herberta „Wilk i owieczka”. Zarówno literacki, jak i nieliteracki tekst kultury może stanowić doskonałą bazę do tworzenia różnego rodzaju zadań edukacyjnych pozwalających doskonalić umiejętność formułowania stanowiska, argumentów, kontrargumentów, a także dobierania właściwych przykładów. Doskonałym materiałem ćwiczeniowym dla uczniów może być również przygotowana wcześniej rozprawka, w której sami powinni odszukać stanowisko i wskazać różne typy argumentów – rzeczowe, logiczne czy emocjonalne. Uczestnicy warsztatów doszli do wspólnych wniosków, że wymiana doświadczeń między polonistami uczącymi w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych oraz systematyczne ćwiczenia w zakresie stosowania elementów retorycznych w dużym stopniu mogą przełożyć się na poprawę wyniku obu egzaminów.

System oświaty, w tym formuła egzaminów zewnętrznych, podlega zmianie. Egzamin ósmoklasisty jest w procesie, choćby do roku 2022 roku, kiedy to treści egzaminacyjne z języka polskiego obejmą wszystkie lektury klas IV-VIII. Czas adaptacji dla nauczyciela i ucznia jest wyzwaniem. Szukanie własnych i wspólnych rozwiązań w kontekście podstawy programowej, dzielenie się nimi, uczestnictwo w doskonaleniu zawodowym na pewno służyć efektywnej pracy nauczyciela. A wsparcia w tym udzieli doradca metodyczny Mazurskiego Ośrodka Nauczycieli w Elku.

Alicja Tracichleb-Salik

O wolontariacie i jego roli w wychowaniu

6 listopada 2019 r. w Mazurskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Elku odbyło się seminarium „Wolontariat w pigułce”. Wolontariat to dobrowolna, bezpłatna, świadoma, wykraczająca poza związki rodzinno-koleżeńsko-przyjacielskie praca na rzecz innych osób lub całego społeczeństwa. Wolontariuszem jest ten, kto dobrowolnie i świadomie oraz bez wynagrodzenia angażuje się w pracę na rzecz osób, organizacji pozarządowych, a także rozmaitych instytucji działających w różnych obszarach społecznych. Instytucje te nie mogą korzystać z pracy wolontariuszy przy prowadzonej działalności

gospodarczej - zakazuje tego ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Wolontariat ma ogromny potencjał wychowawczy. Oprócz tego, że uczy bezinteresowności, empatii, przedsiębiorczości, zaradności życiowej... jest też wspianą okazją do samo-realizacji. Daje ogromną satysfakcję i poczucie sensu. Wywołuje uznanie ze strony innych, dzięki czemu podwyższa samoocenę młodego człowieka. Stwarza wiele okazji do nawiązywania cennych kontaktów i przyjaźni na całe życie. Wolontariusz podczas bezinteresownej pracy poznaje wartość życia i piękno drugiego człowieka, poznaje też samego siebie...

O zaletach wolontariatu oraz o doświadczeniach w jego organizowaniu można było usłyszeć podczas seminarium „Wolontariat w pigułce”. Zaproszeni prelegenci reprezentowali elckie organizacje charytatywne i placówki oświatowe. Patrycja Łapińska, prezes zarządu Fundacji WOW, wprowadziła uczestników seminarium w aspekty prawne wolontariatu. Następnie opowiedziała razem z Patrycją Brodowską (animatorka wolontariatu) o działalności Wolontariackiego Ośrodka Wsparcia. Kolejne wystąpienie przybliżyło charytatywną aktywność Caritas Diecezji Elckiej. Wicedyrektor CDE ks. Ryszard Sawicki oraz Iwona Bakun,

koordynatorka projektów w CDE, opowiedzieli m.in. o formach i metodach pracy z dziećmi i młodzieżą należącymi do Szkolnych Kół Caritas. Uczestnicy seminarium otrzymali od CDE książki, m.in. publikację autorstwa ks. Ryszarda Sawickiego: „Chrześcijański wolontariat na przykładzie Szkolnych Kół Caritas w Diecezji Elckiej”.

Urszula Mikłosz, nauczycielka w Zespole Szkół nr 6 im. M. Rataja w Elku, omówiła aspekty prawne prowadzenia wolontariatu w placówkach oświatowych, podzieliła się też swoją wiedzą i doświadczeniem zdobytymi podczas kilkuletniego sprawowania opieki nad Szkolnym Kołem Wolontariatu. Alicja Tracichleb-Salik opowiedziała o wolontariacie ekologicznym w Internacie Zespołu Szkół nr 6 im. M. Rataja w Elku.

Po tych wszystkich wystąpieniach miała miejsce ciekawa dyskusja. Wielu uczestników seminarium skorzystało z rad Urszuli Mikłosz dotyczących m.in. organizacji Szkolnego Koła Wolontariatu i opracowywania regulaminu SKW.

A teraz – jak to wygląda w praktyce. Wolontariat jest bezcennym narzędziem wychowawczym w internatach i bursach. Pomaga wychowankom z kl. I pokonać stres związany ze zmianą szkoły, oddzieleniem od rodziny, znalezieniem się w nowym mieście, itd. Młodzież podczas wspólnych działań integruje się, zyskuje nowych przyjaciół i znajomych. Wspólna praca likwiduje bariery, które na co dzień mogą pojawiać się między wychowankami ze względu na pochodzenie, przekonania, gusta, wiek... Przełamuje także bariery między młodzieżą a wychowawcą. Podczas działalności prospołecznej, aby osiągnąć zamierzony cel, młodzi ludzie często muszą nauczyć się współpracy oraz dobrej komunikacji interpersonalnej. Działania wolontariackie dają także możliwość samopoznania oraz odkrycia swoich mocnych stron. Są również wspieraniem

sposobem na wzajemne poznanie młodzieży i wychowawcy, na budowanie między nimi więzi.

Wolontariat w produktywny sposób zagospodarowuje wolny czas młodzieży, dlatego też jest cennym narzędziem w profilaktyce uzależnień. Zaangażowanie w bezinteresowną działalność kształtuje w wychowankach postawy obywatelskie i patriotyczne, rozwija w nich kreatywność i przedsiębiorczość, zwiększa szanse na rynku pracy...

W związku z powyższym od lat angażujemy swoich wychowanków w wolontariat ekologiczny. Jako grupa „Jesteśmy EKO” m.in.:

- propagujemy zdrowy i ekologiczny styl życia,
- podejmujemy działania na rzecz ochrony przyrody oraz angażujemy w nie środowisko lokalne,
- popularyzujemy aktywne formy wypoczynku.

W ramach wolontariatu długoterminowego przez cały rok organizujemy w internacie (od 2010 r.) zbiórki niepotrzebnych przedmiotów i odpadów: plastikowych korków, puszek, zużytych baterii i telefonów komórkowych, drobnego ZSEE, makulatury, itd. Aktywność internatu w tym zakresie wiele razy była nagradzana, m.in. placówka jest laureatem I, II, III i IV Edycji Ogólnopolskiego Konkursu Ekologicznego „Edukujemy – pomagamy”. Od 2018r. pełnimy dyżury w elckiej Jadłodzielni (raz w tygodniu zanosimy do niej produkty żywnościowe i sprzątamy ją) oraz wystawiamy pozyskane rzeczy na licytację charytatywną prowadzoną na FB.

W ramach wolontariatu akcyjnego (krótkoterminowego) okresowego organizujemy m.in. zbiórki niepotrzebnych przedmiotów (książki, gry, puzzle, zabawki, odzież) i odpadów:

- od 2011r. - DRUGIE ŻYCIE PRZEDMIOTÓW – MIKOŁAJKI (listopad – grudzień),
- od 2013r. - DRUGIE ŻYCIE PRZEDMIOTÓW

– DZIEŃ DZIECKA (maj – czerwiec).

Do udziału w ww. akcjach zapraszamy elczan - rozwieszamy ogłoszenia o zbiórce w okolicznych blokach, a następnie w wyznaczonym terminie chodzimy od drzwi do drzwi i odbieramy dary serca. Często zabawki oraz inne przedmioty czekają na nas na dole klatek schodowych, są też przynoszone do internackiej portierni. Niepotrzebne przedmioty przynoszą też pracownicy internatu i szkoły oraz wychowankowie.

Książki, gry, puzzle, zabawki... - to wszystko odświeżamy i przekazujemy placówkom i organizacjom pracującym z dziećmi i/lub młodzieżą. Plastikowe korki trafiają do chorych dzieci, a zużyte baterie, elektrośmieci - do utylizacji. Rzeczy nowe, w bardzo dobrym stanie przekazujemy na aukcje charytatywne.

Od 2018r. we wrześniu organizujemy akcję DRUGIE ŻYCIE ZABAWKI – WYPRAWKA SZKOLNA. Zbieramy książki, gry, puzzle, zabawki, art. papiernicze. Angażujemy do udziału w niej m.in. internautów – sympatyków naszej strony FB – „Jesteśmy EKO” oraz członków grupy na FB „Uwaga śmieciarka jedzie”. Wszystkie rzeczy wg potrzeby naprawiamy, odświeżamy i przekazujemy świetlicom szkolnym w Elku i okolicach.

Od 12 lat współpracujemy też z Centrum Edukacji Ekologicznej w Elku. Bierzymy udział w akcjach koordynowanych w Elku przez CEE: Sprzątanie Świata – Polska, Sprzątanie Warmii i Mazur, „Eko Walentynki”, itd. Od 5 lat jesteśmy wolontariuszami podczas festynu „Uśmiechnięte 4 Łapy” organizowanego przez CEE i Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami w Elku. Przekazujemy też CEE maskotki, które są od 4 lat rozdawane dzieciom podczas Mikołajkowego Rajdu Rowerowego.

W swoich działaniach ekologicznych zawsze możemy liczyć na wsparcie CEE, które m.in.:

- w razie potrzeby nieodpłatnie udostępnia

nam swój teren (ognisko),

- pomaga w organizowaniu na terenie inter-natu spotkań z ciekawymi ludźmi,

- w miarę możliwości przekazuje nam nagrody w całorocznym internackim konkursie „Jestem EKO”, który od siedmiu lat mobilizuje młodzież do udziału w wolontariacie ekologicznym.

W ramach wolontariatu akcyjnego (krótko-terminowego, jednorazowego) organizowaliśmy dla dzieci z Afryki m.in. zbiórki piórników, artykułów papierniczych, butów, używanych okularów... Zbieraliśmy książki dla seniorów oraz artykuły plastyczne i pasmanteryjne dla Warsztatów Terapii Zajęciowej w Elku. Zaan-gażowaliśmy się też w ogólnopolską akcję „Wymiana Ciepła”, organizowaną w Elku przez

nieformalną grupę „Podwórko”. Od 2016r. jesteśmy wolontariuszami podczas imprez sportowych i rekreacyjnych organizowanych przez Elcki Uniwersytet Trzeciego Wieku.

W latach 2010 - 2015 zrealizowaliśmy 10 internackich projektów edukacji ekologicznej. Od kilku lat projekty planujemy i realizujemy we współpracy ze szkołą. Od 2018r. Zespół Szkół nr 6 im. M. Rataja posiada Certyfikat W-MKO w Olsztynie „Szkoła Przyjazna Środowi-sku”.

Młodzież chętnie uczestniczy w tych wszystkich działaniach. Wychowankowie najbardziej lubią zbiórki zabawek z okazji Mikołajek i Dnia Dziecka. Ogromną radość sprawiają im także wizyty w elckich przedszkolach i świetlicach w roli EKO-Mikołajów. Od września dopytują się

o termin festynu „Uśmiechnięte 4 Łapy,” kiedy przebijają się za puchate zwierzaki i bawią się z przedszkolakami, organizują im gry, opiekują się, pilnują ogniska... Młodzież często opowiada o tym, co robi (lub robiła) w ramach wolontariatu ekologicznego w domach swojemu młodszemu rodzeństwu, kolegom. Dzięki temu już na początku roku szkolnego wielu „pierzyszaków” zgłasza chęć przyłączenia się do działań grupy „Jesteśmy EKO”.

Wolontariat ekologiczny jest wspaniałą ścieżką wszechstronnego rozwoju osobowości wychowanka.

Alicja Tracichleb-Salik jest nauczycielem - wychowawcą w Internacie Zespołu Szkół nr 6 im. M. Rataja w Elku, doradcą metodyczny w Mazurskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Elku

Przedstawiamy kolejną publikację ks. prof. dra hab. Wojciecha Guzewicza, który systematycznie przedstawia nam inspiracje do działań wychowawczych. Tym razem otrzymujemy do pedagogicznej refleksji materiał zawierający mało znane fakty z nieodległych czasów i obszarów (red.).

Ks. Wojciech Guzewicz

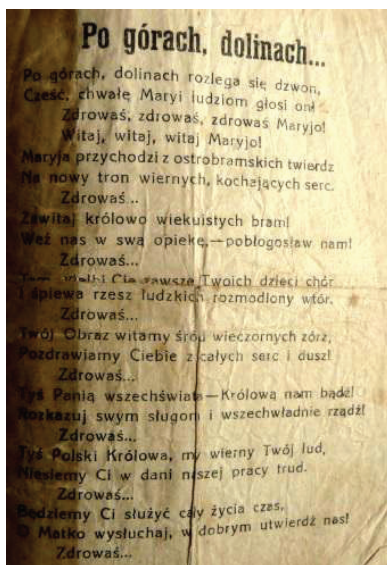
MAŁO ZNANA HISTORIA PIEŚNI Z WIŻAJN

Któż nie zna tej pieśni sanktuarium maryjne-go w Lourdes śpiewanej tam w różnych językach w czasie procesji ze świecami. W polskiej wersji językowej słyszymy ją przy okazji nabożeństw maryjnych i majowych, a także podczas różańca.

Pieśń pt. Ave, ave, ave Maria powstała w 1873 roku, a autorem słów i kompozytorem muzyki był ojciec Jean Gagnet – profesor w katolickim seminarium w Luçon. Luçon to mała miejscowość we Francji, w rejonie Pays de la Loire, departamentu Vendée, położona niemal 500 km na północ od Lourdes. Ojciec Gagnet skomponował pieśń specjalnie dla pielgrzymów z Vendée zdążających do sanktuarium w Lourdes. Miała początkowo tylko 6 zwrotek. Od razu zyskała dużą popularność. Biskup Luçon polecił autorowi dopisać jeszcze 54 zwrotki, aby pieśń mogła być śpiewana także w czasie procesji na dłuższych trasach do massabielskiej groty Maryi. Odchodząc z tego świata w 1914 roku, ojciec Jean Gagnet nie mógł przypuszczać, że jego utwór wkrótce stanie się hymnem Lourdes i jedną z najlepiej rozpoznawalnych pieśni maryjnych, znanych na całym świecie.

Po wiżańskich górach i dolinach

Piękna modlitewna parafraza Pozdrowienia Anielskiego Ave, ave, ave Maria i melodyczność hymnu z Lourdes sprawiły, że powstają teksty maryjne naśladujące poetyckość pieśni Po górach i dolinach. Jednakże okoliczności napisania tej pieśni nie są znane. Więcej wiemy o historii powstania pieśni Po górach i dolinach pochodzącej z parafii Wiżajny (obecnie diecezja elcka). Tu, na północno-wschodnich rubieżach Polski, w małej wiejskiej osadzie od 1937 roku proboszczem był ks. Stanisław Maciątek. Już wówczas znany był jako autor kilkunastu książek i rozpraw filozoficzno-teologicznych, ale też jako patriota i zdecydowany przeciwnik Hitlera. Na początku swojej posługi w parafii ks. Stanisław zamówił do głównego ołtarza nowy obraz – wierną kopię obrazu Matki Boskiej Ostrobramskiej – Matki

Wizerunek Matki Boskiej Ostrobramskiej w kościele w Wiżajnach (1939 rok)

Po górach, dolinach...

Po górach, dolinach rozlega się dzwon,
Cześć, chwałę Maryi ludziom głosi on
Zdrowaś, zdrowaś, zdrowaś Maryjo!
Witaj, witaj, witaj Maryjo!
Maryja przychodzi z ostrobramskich twierdz
Na nowy tron wiernych, kochających serc.
Zdrowaś...
Zawitaj królowo wiekuistych bram
Weź nas w swą opiekę – pobłogosław nam!
Zdrowaś...
Tam wielbi Cię zawsze Twoich dzieci chór
I śpiewa rzesz ludzkich rozmodlony wtór.
Zdrowaś...
Twój Obraz witamy wśród wieczornych zór
Pozdrawiamy Ciebie z całych serc i dusz!
Zdrowaś...
Tyś Panią wszechświata – Królową nam bądź!
Rozkazuj swym sługom i wszechwładnie rządz!
Zdrowaś...
Tyś Polski Królowa, my wierny Twój lud
Niesiemy Ci w dani naszej pracy trud.
Zdrowaś...
Będziemy Ci służyć cały życia czas
O Matko wysłuchaj, w dobrym utwierdź nas!
Zdrowaś...

Miłosierdzia. Jej opiece powierzył parafię i siebie.

Dzieło podjęła się wykonać pracownia Kazimierza Malinowskiego, współpracująca ze słynnym złotnikiem Leonem Poklewskim z Wilna. Obraz miał być gotowy na sierpień 1938 roku. Wtedy też ks. Maciątek zaplanował uroczyste wprowadzenie obrazu do kościoła. Chęć – mówił do parafian – by to podniosłe wydarzenie było jednocześnie manifestacją patriotyzmu. W tym czasie (1938 r.) sytuacja polityczna stawała się w coraz bardziej napięta, a część mniejszości niemieckiej w Wiżajnach jawnie manifestowała już swoją wrogość wobec polskich sąsiadów. W pobliskich Żytkiemach (Prusy Wschodnie) powstawał ośrodek dywersyjny nakierowany na działania przeciw Polsce.

Ważnym elementem przygotowywanej uroczystości miało być odśpiewanie hymnu maryjnego. Ks. Maciątek przygotował specjalnie na tą okazję tekst (30 strofek po 2 wersy) wykorzystując melodię pieśni Po górach, dolinach.

Prace nad obrazem opóźniły się i dopiero 25 marca 1939 roku był on gotowy. 2 maja

1939 roku o świcie ważący 125 kg wizerunek Matki Boskiej Ostrobramskiej przywieziony został z Wilna do Suwałk. Niesiony na ramionach wiernych, „rozpoczął” 40-kilometrową wędrówkę do Wiżajn.

Ciemno już było i mgła opadła na wiżańskie góry, kiedy obraz zbliżał się do parafialnego kościoła. Cudny niewypowiedziany był to widok! Wysoko nad głowami ludzkimi widoczny był złocisty obraz niesiony na ramionach strażaków, oświetlony pochodniami i setkami świec pielgrzymów. Mgła osłaniała swym welonem postacie ludzkie, a uwydatniała setki przemieszczających się, jakby spadających z gór świateł. Patrzącym na to zdawało się, że w obłokach płynęła nasza Prześliczna, Cudowna Pani. Zadzwoniły dzwony, zadźwięczała sygnaturka, huknęła orkiestra (cyt. z kroniki parafialnej).

I popłynęła pieśń maryjna Po górach dolinach. Musiała ona zapaść głęboko w serca słuchaczy, skoro 34 lata później, 12 lipca 1973 roku, wspominając te wydarzenia, ks. Stanisław Wierzbicki napisał: Przeżycie tej uroczystości i kazanie do dziś jest żywe wśród ludu wiżańskiego.... Opowiadają, że między innymi

powiedział wtedy Ks. Proboszcz do ludności wyznania ewangelickiego: 'Kościół nasz jest zamieszkały przez Jezusa i Matkę Jego, a zbór Wasz pusty'. W płomiennym kazaniu było też wiele elementów potępiających bezbożny hitlerowski faszyzm – to było przyczyną, że miejscowi ewangelicy zaraz po wkroczeniu w październiku 1939 r. wojsk niemieckich oskarżyli Ks. Proboszcza przed władzami wojskowymi.

Przed aresztowaniem ks. Stanisław zdążył jeszcze pozostawić na biurku karteczkę informującą, że zdecydował się złożyć, jeśli trzeba, ofiarę swego życia na ołtarzu Ojczyzny. Przetrzymany początkowo w więzieniu, trafił później do obozu koncentracyjnego KL Soldau, a następnie w Dzień Maryjny 3 maja 1940 r. przewieziono go do obozu koncentracyjnego KL Sachsenhausen. Tam wyczerpany śledztwem i nieludzkim traktowaniem zmarł 27 czerwca 1940 roku.

Ks. Stanisław Maciątek pozostawił swojej parafii wizerunek Matki Bożej Miłosiernej i pieśń Maryjną Po górach dolinach, nam zaś świadectwo życia gorliwego kapłana, wiernego do końca Bogu i Ojczyźnie.

Aneta Klonowska, Ilona Halec i Małgorzata Grońska

LEKCJA XXI WIEKU

W dzisiejszych czasach trudno sobie wyobrazić w szkole lekcje obojętne na przedmiot bez zastosowania nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych. Każdy nauczyciel poszukuje i dostosowuje swoje metody i formy pracy do ucznia XXI wieku. Współczesne środki dydaktyczne pozwalają na to by uczeń przyswajał wiedzę i nabywał nowe umiejętności różnymi zmysłami między innymi poprzez: obraz, dźwięk, ćwiczenia interaktywne, ćwiczenia praktyczne itp.

Zaproponowane przez doradców metodycznych MODN w Elku - panie Anetę Klonowską, Ilonę Halec i Małgorzatę Grońską, rozwiązania są propozycjami lekcji na miarę dzisiejszych czasów. Zastosowane kodowania, różnych aplikacji i ćwiczeń w pełni wychodzą na przeciw oczekiwaniom naszym klientom- uczniom XXI wieku.

I. Odniesienie do podstawy programowej

W polskim prawie oświatowym zestawienie obowiązkowych na poszczególnych etapach edukacyjnych treści nauczania oraz umiejętności określamy mianem podstawy programowej. Zapisy podstawy programowej nakładają na każdego nauczyciela obowiązek uwzględnienia jej zapisów w realizowanych w ramach danego przedmiotu programach nauczania. Nauczyciel może napisać swój autorski program lub skorzystać z dostępnych programów, które oferują wydawnictwa edukacyjne. Nauczyciel jest zobligowany do realizacji zapisów podstawy programowej. Treści w niej zawarte może jednak pogłębiać i poszerzać, jeśli wynika to z możliwości i potrzeb uczniów. Ważnym elementem podstawy programowej są zamieszczone w niej „Warunki i sposób realizacji”, które wskazują metody i formy pracy z uczniami, które mogą lub powinny być przez nauczyciel uwzględniane w planowaniu pracy dydaktycznej.

W preambule podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej znajdziemy następujący zapis:

Najważniejsze umiejętności rozwijane w ramach kształcenia ogólne-

go w szkole podstawowej to:

1. sprawne komunikowanie się w języku polskim oraz w językach obcych nowożytnych;
2. sprawne wykorzystywanie narzędzi matematyki w życiu codziennym, a także kształcenie myślenia matematycznego;
3. poszukiwanie, porządkowanie, krytyczna analiza oraz wykorzystanie informacji z różnych źródeł;
4. kreatywne rozwiązywanie problemów z różnych dziedzin ze świadomym wykorzystaniem metod i narzędzi wywodzących się z informatyki, w tym programowanie;
5. rozwiązywanie problemów, również z wykorzystaniem technik mediacyjnych;
6. praca w zespole i społeczna aktywność;
7. aktywny udział w życiu kulturalnym szkoły, środowiska lokalnego oraz kraju.

Natomiast celem kształcenia ogólnego w liceum ogólnokształcącym i technikum jest:

1. traktowanie uporządkowanej, systematycznej wiedzy jako podstawy kształtowania umiejętności;
2. doskonalenie umiejętności myślowo-językowych, takich jak: czytanie ze zrozumieniem, pisanie twórcze, formułowanie pytań i problemów, posługiwanie się kryteriami, uzasadnianie, wyjaśnianie, klasyfikowanie, wnioskowanie, definiowanie, posługiwanie się przykładami itp.;
3. rozwijanie osobistych zainteresowań ucznia i integrowanie wiedzy przedmiotowej z różnych dyscyplin;
4. zdobywanie umiejętności formułowania samodzielnych i prześlanych sądów, uzasadniania własnych i cudzych sądów w procesie dialogu we wspólnocie dociekającej;
5. łączenie zdolności krytycznego i logicznego myślenia z umiejętnościami wyobraźniowo-twórczymi;
6. rozwijanie wrażliwości społecznej, moralnej i estetycznej;

ciąg dalszy na str. 30

7. rozwijanie narzędzi myślowych umożliwiających uczniom obcowanie z kulturą i jej rozumienie;

8. rozwijanie u uczniów szacunku dla wiedzy, wyrabianie pasji poznawania świata i zachęcanie do praktycznego zastosowania zdobytych wiadomości.

Z podkreślonych zapisów jasno wynika, że nauczyciel są zobowiązani korzystać z technologii komunikacyjnej.

II. Kierunki polityki oświatowej

Podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2019/2020

1. profilaktyka uzależnień w szkołach i placówkach oświatowych;
2. wychowanie do wartości przez kształtowanie postaw obywatelskich i patriotycznych;
3. wdrażanie nowej podstawy programowej kształcenia ogólnego w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych;
4. rozwijanie kompetencji matematycznych uczniów;
5. rozwijanie kreatywności, przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych uczniów, w tym bezpieczne i celowe wykorzystywanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego;
6. tworzenie oferty programowej w kształceniu zawodowym. Wdrażanie nowych podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego.

Z wyżej wymienionych zapisów widać, że nauczyciele są zobowiązani do realizowania podstawowych wytycznych jakie nakłada na nich państwo.

III. Wartość korzystania z metod aktywizujących.

W procesie nauczania i uczenia się ważne jest stosowanie podstawowych zasad nauczania:

- zasady świadomej aktywności,
- zasady pogłębienia,
- zasady powiązania teorii z praktyką,
- zasady przystępności
- zasady stopniowania trudności
- zasady trwałości zdobywanej wiedzy.

Nauczyciel dobiera metody i formy pracy uwzględniając podstawę programową, program nauczania oraz możliwości uczniów. Stosowanie metod aktywizujących stwarza możliwość wprowadzenia w życie wymienionych wyżej zasad nauczania oraz jest odpowiedzią na wyzwania współczesnego świata.

Z punktu widzenia nauczyciela stosowanie w praktyce szkolnej metod aktywizujących stwarza motywację do zmiany i odkrywanie w sobie nowych możliwości. Wzbogacony warsztat pracy przełoży się na ciekawsze dla uczniów lekcje, co z kolei będzie skutkowało ich większym zainteresowaniem przedmiotem i ochotą do nauki.

Z kolei uczniowie pracując metodami aktywizującymi stają się bardziej samodzielni, wzrasta ich motywacja do nauki. Aktywna i grupowa praca przyczynia się do rozwoju umiejętności komunikowania się uczniów, a co za tym idzie wpływa na ich rozwój społeczno-emocjonalny. Zbierając potrzebne informacje kształcą umiejętności analizy i syntezy materiału. Pracując metodą projektu mają oni także możliwość integracji wiedzy z różnych przedmiotów oraz wzrasta ich umiejętność rozwiązywania problemów.

IV. Co to jest kodowanie i jakie są jego korzyści.

Wyzwania jakie stoją obecnie przed nowoczesną edukacją nigdy w historii nie były tak duże. Współczesny świat rozwija się i zmienia tak szybko, że tradycyjne metody nauczania oparte w dużej mierze na bezpośrednim przyswajaniu wiedzy, coraz bardziej tracą na znaczeniu. W gwałtownie zmieniającej się rzeczywistości nie jesteśmy już w stanie przewidzieć jakich informacji potrzebować będą w przyszłości nasi dzisiejsi uczniowie.

Zmieniające się czasy zaowocowały nowymi trendami w edukacji – od wielu lat szkoły starają się kłaść coraz większy nacisk na rozwój takich kompetencji jak kreatywność, umiejętność logicznego myślenia,

rozwiązywania problemów i współpracy. Są to kompetencje, które nie dezaktualizują się wraz ze zmieniającą się rzeczywistością i pozwalają na łatwą adaptację do nowego otoczenia.

Jednym z bardziej obiecujących narzędzi, o których mówi się w kontekście rozwijania tych kompetencji jest nauka programowania.

Programowanie, nazywane także kodowaniem, ma współcześnie ogromną liczbę zastosowań. Programy sterują naszymi komputerami domowymi, serwerami banków i portali internetowych, tabletami, telefonami komórkowymi, ale też pralkami czy windami. Programowanie można prosto opisać jako pisanie instrukcji dla komputera.¹

Technologia cyfrowa jest ważną częścią życia wielu dzieci, ponieważ są one otoczone „inteligentnymi” telefonami, gramy wideo, filmikami, stronami internetowymi, a nawet robotami. To, co napędza tę technologię, to oprogramowanie (programy komputerowe) tworzone przez kodowanie. Podobnie jak w przypadku nauki o biologii i chemii, ważne jest, aby dzieci rozumiały elementy składowe integralnej części ich życia. Muszą zdać sobie sprawę, że to, co dzieje się, gdy używają technologii, nie jest magią, a sami mogą tworzyć programy, które mogą być użyteczne.

Wiedza o tym, co dzieje się pod maską nowoczesnej technologii, jest tylko jedną z korzyści dla dzieci i studentów. Zyskują znacznie więcej, gdyż uczą się myśleć i rozwijać umiejętności, których będą potrzebować w przyszłości.

Oto główne zalety jakie dzieci zyskują dzięki nauce programowania:

1. Dzieci uczą się myślenia komputerowego - kiedy dzieci uczą się czytać i pisać kod, rozwijają zdolności poznawcze i przyswajają technikę metodycznego rozwiązywania problemów, która przypomina działanie komputera. Proces ten polega na: rozpoznawaniu pewnych wzorców, aby przedstawić problem w nowe i różne sposoby, logicznie organizując i analizując dane, rozbijaniu problemu na mniejsze części identyfikując i tworząc kroki potrzebne do jego rozwiązania, analizowaniu wyników i ustaleniu czy są akceptowalne.

2. Dzieci uczą się logicznego myślenia - do kodowania wymagane jest myślenie logiczne. Polega na formułowaniu procedur krok po kroku w celu uzyskania pożądanego rezultatu.

3. Dzieci uczą się rozwiązywania problemów - kodowanie uczy dzieci, jak rozkładać skomplikowane problemy na komponenty. Ta technika rozwiązywania problemów może być przeniesiona na wiele innych dziedzin. Mechanicy samochodowi diagnozują problemy z samochodem, wymieniając po jednej części, aby wyizolować część problemową. Podczas kodowania programista wykrywa błędy, generując inteligentne hipotezy i modyfikując części swojego kodu, po jednym komponentcie na raz, aby przetestować, który z nich rozwiązuje problem.

4. Dzieci uczą się, jak działają rzeczy i tworzą rzeczy, które działają - Kodowanie uczy dzieci, jak budować, wykorzystując przyczynę i efekt, tak aby wszystko działało, i dostosowane było do określonego celu.

5. Dzieci uczą się przewidywać i unikać problemów - programując, dzieci uczą się "radzić sobie z błędami", czyli przewidywać problemy, które prawdopodobnie się pojawią i pisać poprawne kody, które zapobiegają awariom całego programu, gdy wystąpi błąd.

6. Dzieci uczą się myślenia strukturalnego - dzieci uczą się, jak budować poszczególne małe elementy, aby następnie połączyć je w spójną całość.

7. Dzieci uczą się myślenia algorytmicznego - myślenie algorytmiczne to umiejętność definiowania jasnych kroków w celu rozwiązania problemu lub zadania. Obejmuje koncepcje obliczeniowe, takie jak powtarzanie, sekwencjonowanie i logika warunkowa. Umożliwia to dzieciom rozwiązywanie problemów i myślenie o rozwiązaniach jako krok po kroku.

8. Dzieci uczą się wytrwałości - dzieci uczą się przetrwać, jeśli to, co tworzą, nie działa. Są zmuszeni analizować, co nie działa, dlaczego nie działa, i wymyślić, jak to poprawić.

9. Dzieci ćwiczą kreatywność i poprzez zabawę uczą się tworzyć rzeczy, które działają - dzieci uwielbiają technologię, a "magiczne" tworzenie rzeczy związanych z tym, co kochają, zapewnia im natural-

¹ źródło: <https://www.robocamp.pl/>

ną motywację. Nauka kodowania zachęca dzieci do korzystania z ich wyobraźni i improwizacji, gdy ich zasoby są ograniczone. Ponadto, gdy są w stanie stworzyć coś, co działa, kodowanie daje dzieciom poczucie osiągnięć i wzmacnia ich pewność siebie.

10. Kodowanie zachęca dzieci do myślenia nieszablonowego - kodowanie daje dzieciom możliwość, że mogą tworzyć wszystko z niczego, jeśli poświęcą temu odpowiednio dużo czasu i skupienia. Dzięki programowaniu mogą ulepszać to, co już istnieje. Sprzyja to rozwojowi ludzkości i ogólnej poprawie jakości życia.²

V. Przykłady aplikacji, które warto wykorzystać

i.1.a.i.1.a.i.1. Narzędzia wspierające współpracę, interakcję i komunikację.

b) <https://quizizz.com> – popularny program do przygotowywania testów, sprawdzania zdobytej wiedzy i bieżącej analizy uzyskanych efektów. Quizizz pozwala na skorzystanie z bogatej bazy testów przygotowanych przez innych nauczycieli oraz przygotowywania własnych bez znaczenia na przedmiot i poziom nauczania.

c) <https://kahoot.com> – podobnie jak Quizizz aplikacja do przygotowywania i przeprowadzania testów przy wykorzystaniu urządzeń mobilnych słuchaczy. Kahoot pozwala na interaktywne powtórki materiału i sprawdzian wiedzy na każdym poziomie edukacyjnym

d) <https://plickers.com> – oprogramowanie pozwalające na przygotowanie testów lub ankiet, udostępnianie uczestnikom i szybką analizę danych. W przeciwieństwie do aplikacji Quizizz lub Kahoot nie wymaga posiadania przez słuchaczy urządzeń mobilnych, a głosowania dokonuje się za pomocą dedykowanych kart z kodami QR.

e) <https://learningapps.org> – oprogramowanie wspierające procesy edukacyjne za pomocą niewielkich modułów dedykowanych różnym przedmiotom i poziomom edukacyjnym. Aplikacja zawiera bogatą bazę materiałów przygotowanych przez innych nauczycieli oraz pozwala na tworzenie własnych.

f) <https://wordwall.net/pl> – narzędzie do szybkiego tworzenia materiałów interaktywnych w formie pytań, kart lub labiryntów.

g) <https://quizlet.com/pl> – narzędzie do tworzenia fiszek wykorzystywane bez znaczenia na przedmiot i poziom nauczania.

2. Narzędzia wspierające kreatywność i motywację do działania

a) <https://www.qr-online.pl> – program pozwalający na generowanie kodów QR, pod którymi możesz zachować m.in. stronę internetową, dowolny własny materiał umieszczony w sieci Internet lub dowolny tekst. Czytnik kodów QR do zainstalowania na urządzeniu mobilnym pozwalający na odczytanie wcześniej zakodowanej informacji w formie kodu QR.

b) <https://www.qrcode-monkey.com> - generator kodów QR umożliwiający tworzenie kolorowych kodów lub dodanie własnego logo w obrazie wygenerowanego obrazka.

3. Narzędzia do zbierania, porządkowania i kolekcjonowania materiałów edukacyjnych.

a) <https://padlet.com> - oprogramowanie do tworzenia wirtualnych tablic zawierających materiały w formie linków do zasobów sieciowych, filmów, plików, dokumentów oraz notatek. Pozwala na kolekcjonowanie materiałów, współpracę w trakcie tworzenia oraz udostępnianie.

b) <https://pl.pinterest.com> - sieć społecznościowa pozwalająca na organizację własnych tablic, na których można kolekcjonować materiały edukacyjne w postaci pinów linkujących do innych miejsc w sieci Internet.

4. Narzędzia do tworzenia grafik i prezentacji.

a) <https://prezi.com> – Jeden z najpopularniejszych programów do tworzenia prezentacji multimedialnych wykorzystujący technologię polegającą na zbliżeniach do pokazywanych elementów znajdujących się w przygotowanym materiale.

b) <https://www.canva.com> – program do tworzenia grafik na podstawie istniejących szablonów. Za pomocą programu przygotujesz ulotki, zaproszenia, plakaty, a także banery na bloga i wpisy do sieci społecznościowych.

² źródło: <https://asyprogramowania.pl/>

c) <https://www.emaze.com> - oprogramowanie do tworzenia prezentacji, stron internetowych, wirtualnych kartek i blogów na bazie istniejących szablonów w formie slajdów, prezentacji 3D oraz wideo.

d) <http://www.flash-gear.com/puzzle>, <http://www.jigsawplanet.com> - programy do tworzenia puzzli. Przydatny w pracy nad ikonografią (układanie map, obrazów itp.)

5. Narzędzia do publikowania i umieszczania materiałów edukacyjnych w sieci Internet.

a) <https://writereader.com> - narzędzie pozwalające na pisanie i publikowanie własnych książek lub opowiadań.

b) <https://www.blogger.com> - platforma do tworzenia blogów stworzona przez Google. Umożliwia bezpłatne tworzenie w domenie blogspot.com rozbudowanych wpisów blogowych na podstawie modyfikowalnych gotowych szablonów.

c) **Genial.ly** – genialna pomoc dydaktyczna. Dzięki narzędziu do tworzenia interaktywnego materiału lekcje już nigdy nie będą nudne. Genial.ly zawiera szereg różnorodnych możliwości wzbogacania treści.³

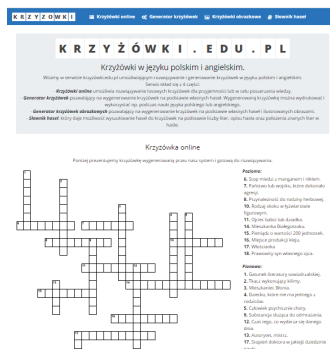
VI. Ćwiczenia z wykorzystaniem kodowania i narzędzi TIK.

1. Gra dydaktyczna z wykorzystaniem maty do kodowania:

Zadania (na macie) można przygotować z wykorzystaniem narzędzi takich jak:

a) krzyzowki.edu.pl

b) Trimino - angażująca metoda dydaktyczna

Triminos als Übung und Wiederholung

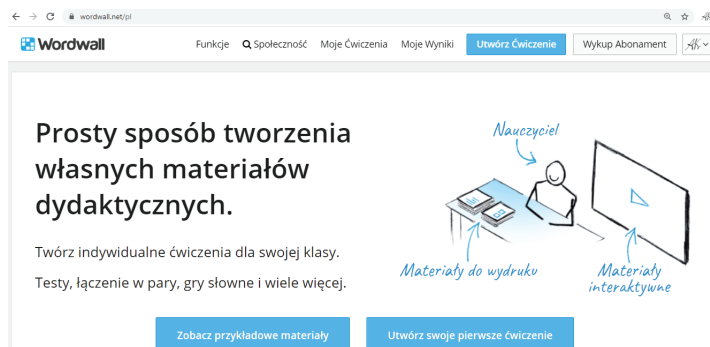
Trimino

Trimino ist eine Variante des alt bekannten Domino-Spiels. In der hier vorhandenen Varianten müssen die Spielsteine so aneinander gelegt werden, dass aufeinander treffende Seiten zusammenpassen. Je nach Variante entsteht ein Stern, ein Dreieck oder ein Sechseck.

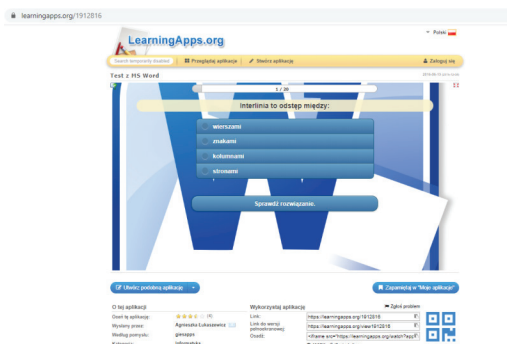

³ źródło: „100 x najlepsza edukacja jedynym poradnikiem tik jakiego potrzebuje nowoczesny nauczyciel”, www.aktywnynauczyciel.pl

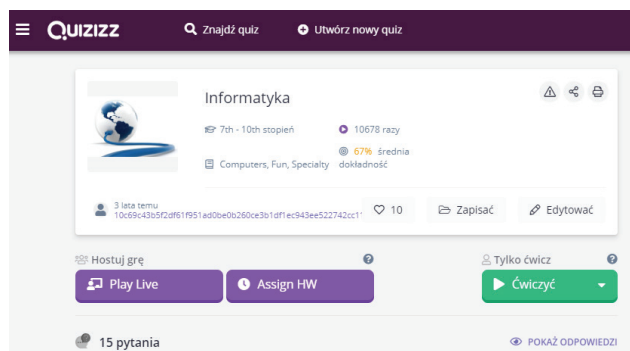
c) Wordwall - prosty sposób tworzenia własnych materiałów dydaktycznych

d) LearningApps - umożliwia tworzenie (oraz użytkowanie, współdzielenie i publikowanie) gier edukacyjnych

e) Quizizz – jest platformą internetową dającą możliwość tworzenia własnych quizów oraz korzystania z już istniejących. Quizy można przeprowadzić podczas lekcji, bądź zadawać uczniom w ramach samodzielnego przygotowywania ich do zajęć.

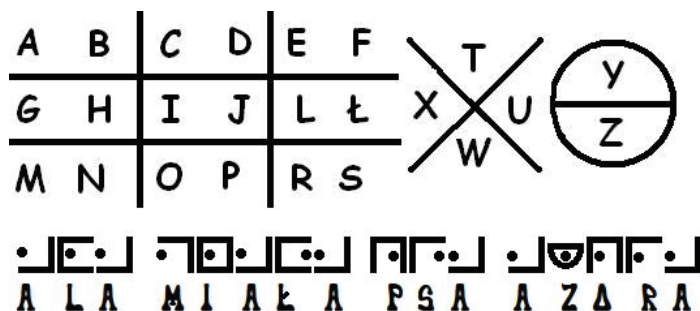

f) Szyfrowanie wiadomości

Szyfr (inaczej kryptograficzny algorytm szyfrujący) – funkcja logiczna wykorzystywana do szyfrowania tekstu jawnego lub jego deszyfrowania. Zazwyczaj jedna funkcja wykorzystywana jest do szyfrowania, a inna do deszyfrowania wiadomości.

szyfr czekoladka

Na podstawie rysunku widzimy, że umieszczone litery znajdują się w odpowiednich figurach geometrycznych. Szyfr polega na narysowaniu danej figury i postawieniu w niej kropki odpowiadającym właściwemu położeniu szyfrowanej litery.

szyfr ułamkowy

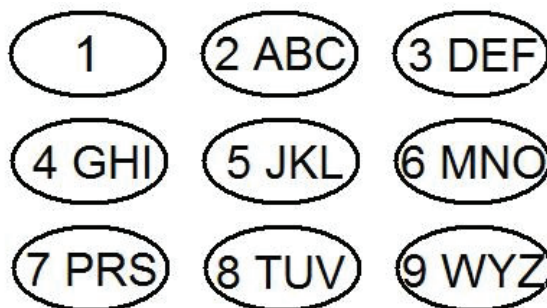
Szyfr ten występuje w wielu formach. Najpopularniejsze spośród nich to formy „grup na cztery” lub „grup po pięć”. Aby zaszyfrować literę, należy odnaleźć ją w kluczu i zastąpić ułamkiem według schematu: licznik jest liczbą kolejności w jakiej litera występuje w swoim „ułamku”, a mianownik przepisujemy posługując się numerem grupy.

ABCDE	FGHIJ	KLŁMN	OPRST	UWXYZ
1	2	3	4	5

$$\frac{3}{2} \frac{1}{1} \frac{3}{4} \frac{3}{1} \frac{5}{1} \frac{3}{4} \frac{5}{5} = \text{HARCERZ}$$

szyfr telefoniczny

Kluczem szyfru jest klawiatura starego telefonu komórkowego: każdemu trzy- lub czteroelementowemu zbiorowi liter przyporządkowana jest kolejna cyfra. Aby zaszyfrować daną literę należy napisać przypisaną jej cyfrę tylekroć, ile wynosi numer porządkowy jej miejsca w zbiorze.

szyfr Polibiusz

	1	2	3	4	5
1	a	b	c	d	e
2	f	g	h	i	j
3	k	l	m	n	o
4	p	r	s	t	u
5	w	x	y	z	

szyfrowanie za pomocą Alfabetu Braille'a

a	b	c	d	e	f	g	h	i	j
k	l	m	n	o	p	q	r	s	t
u	v	x	y	z	ż			ź	
ą	ł	ó	ń	ę				ś	w
,	;	:		?	!	()	„	*	”
			znak wier- sza	ó	znak liczby	znak wielk. litery	znak kur- sywy		
.	-								

VII. Bank dobrych praktyk

ZAKODOWANA LEKCJA FIZYKI

Temat spotkania.....

A _ _	J _ _ _	S _ _	2 _ _ _
B _ _ _	K _ _	T _	3 _ _ _
C _ _ _	L _ _ _	U _ _	4 _ _ _
D _ _ _	M _ _	V _ _ _	5 _ _ _
E _ _	N _ _	W _ _	6 _ _ _
F _ _ _	O _ _	X _ _ _	7 _ _ _
G _ _ _	P _ _ _	Y _ _ _	8 _ _ _
H _ _ _	Q _ _ _	Z _ _ _	9 _ _ _
I _ _	R _ _	1 _ _ _	0 _ _ _

Ćwiczenie 1

Umówcie się z jedną osobą na godzinę:

12,
3,
6,
9-

(z jedną osobą można umówić się tylko raz) po umówieniu się wracamy na miejsca

Ćwiczenie - szyfr

- Rozwiąż zadanie, a dowiesz się jaki jest temat lekcji...

Cele lekcji:

- Powtórzenie wiadomości i umiejętności z działu „Kinematyka”,
- Kształtowanie umiejętności poprawnego stosowania pojęć z działu: „Kinematyka”,
- Kształtowanie umiejętności pracy w grupach.
- Kształtowanie zasad czystej rywalizacji.

KOMPETENCJE KLUCZOWE:

- Kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.
- Kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii.
- Kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się.
- Kompetencje w zakresie przedsiębiorczości.

Część wstępna:

- 1.Sprawdzenie obecności
- 2.Sprawdzenie pracy domowej
- 3.Podział klasy na zespoły

Kto pierwszy?

Turniej

Pytanie za 2 pkt.

Pytanie za 3 pkt.

Pytanie za 4 pkt.

Stop klatka:

Godzina 3 – porozmawiajcie co można zmienić w tej części aby ją usprawnić, uatrakcyjnić- wasze propozycje

Część podsumowująca:

1. Wylonienie drużyny wygranej
2. Przyznanie nagród (ocena poszczególnych grup)
3. Dyskusja na temat nowej formy lekcji
4. powtórzeniowej – ewaluacja
5. Co dzisiaj robiliśmy na lekcji?
6. Co wam się podobało?
7. Czego nauczyłeś się na lekcji.
8. Praca domowa

Zadanie obejmujące cały dział- mapa myśli –Podsumowanie wiedzy o ruchu.

Stop klatka:

Godzina 6 – porozmawiajcie co można zmienić w tej części aby ją usprawnić, uatrakcyjnić- wasze propozycje

Stop klatka:

Godzina 9 – podsumowanie dzisiejszego spotkania.

1. Co zabieracie ze sobą?
2. Co można zmienić?
3. Czego wam zabrakło na szkoleniu?
4. Jak oceniacie czas i formę prowadzenia szkolenia.

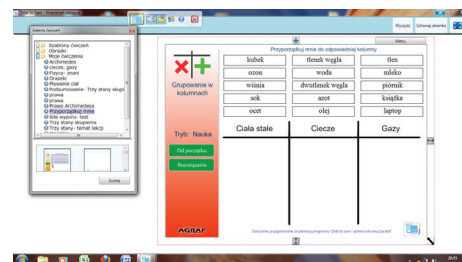
zobacz ynozbęę olim oz ymęjukęjz(

Odwrocony tekst (odczytaj) ☺

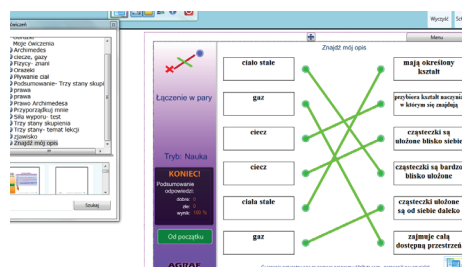
Ćwiczenie – „Trzy stany skupienia” –Zrób to sam Pomocnik Nauczyciela

Ćwiczenie – „Przyporządkuj mnie do odpowiedniej kolumny” - Zrób to sam Pomocnik Nauczyciela

Ćwiczenie – „Znajdź mój opis” – Zrób to sam Pomocnik Nauczyciela

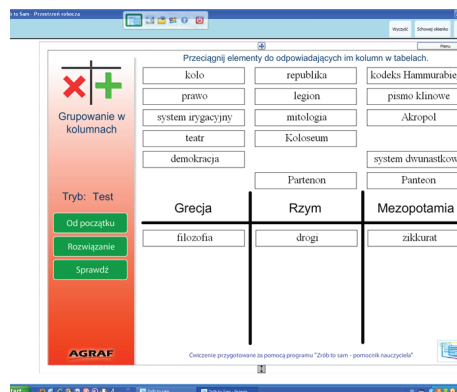
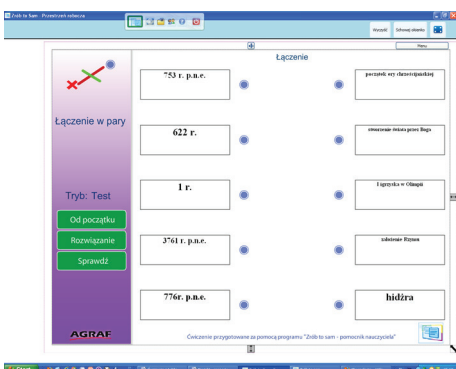
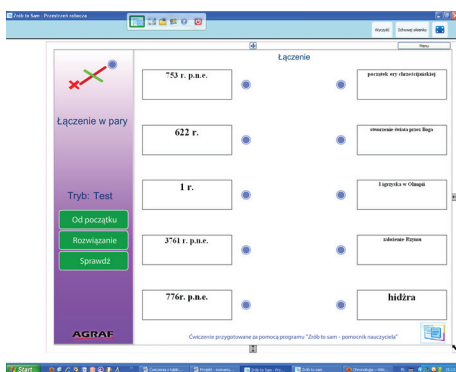
ciąg dalszy na str. 34

LEKCJA HISTORII

Na lekcji powtórzeniowej z historii można wykorzystać puzzle w celu utrwalenia umiejętności rozpoznawania dzieł.

Pomocny w pracy nauczyciela jest program „Zrób to sam. Pomocnik nauczyciela”, który daje możliwość tworzenia różnorodnych ćwiczeń. <http://zts.edu.pl/o-programie/>

Literatura

1. Maciej Danieluk „Tik w pigułce - narzędziownik nauczyciela”.
2. Małgorzata Ostrowska, Danuta Sterna „Technologie informacyjno-komunikacyjne na lekcjach”.
3. www.aktywnynauczyciel.pl „100 x najlepsza edukacja - jedyny poradnik tik jakiego potrzebuje nowoczesny nauczyciel. Technologie informacyjno – komunikacyjne dla nauczycieli”.

Krystyna Michałowska

W Prostkach dzieje się... Zbiór materiałów i opracowań

Do odważnych świat należy

„Nigdy nie pozwól, żeby osoba stojąca obok mówiła Ci, że nie dasz rady tylko dlatego, że sama nie ma odwagi podjąć wyzwania.”

Kamila Rowińska

Projekcja filmu „Przez uszy Ellen” w reżyserii Saskia Gubbels stała się pretekstem do rozmowy na temat świata ciszy na jednej z wrześniowych godzin wychowawczych klasy 6b. Ellen – niesłysząca dziewczynka – zamierza kontynuować naukę w placówce dla osób słabo słyszących. Napotyka jednak na zdecydowany opór swoich niesłyszących rodziców. Może jedynie liczyć na wsparcie ze strony dziadków, którzy są święcie przekonani, że ich wnuczka, przebywając wśród słyszących, ma szansę nauczyć się mówić.

Jak trudne wyzwanie stoi przed dziewczynką, uczniowie mogli ocenić sami, biorąc udział w kilku ćwiczeniach. W jednym z nich odegrali rolę słyszących muzykę. Mając słuchawki w uszach, zatańczyli z osobami, które tej muzyki nie słyszały. Potem nastąpiła zamiana ról i – już jako niesłyszący - zatańczyli ze słyszącymi.

Zdobyte w ten sposób doświadczenia sprawiły, że uczniowie spojrzeli na świat ciszy z całkiem innej – niż dotychczas – perspektywy. Uczucie empatii tych młodych ludzi, pozwoliło im poznać świat, w którym ludzie zmagający się z wieloma przeciwnościami oraz trudnościami nigdy się nie poddają.

Jak wyobrażam sobie historyka?

Kłamstwo obiegnie cały świat, nim prawda zdąży

włożyć buty.

Jonathan Swift

Taki tytuł nosiła wystawa prac uczniów klas czwartych z naszej szkoły. Mogliśmy ją oglądać w II połowie października ubiegłego roku. Jej „sprawcami” byli młodzi ludzie, którzy niedawno rozpoczęli swoją przygodę z historią. Zaczęli więc podróż po zagadkowym, barwnym i niesamowicie zajmującym obszarze z ogromnym potencjałem możliwości do działania. Powyższa wystawa to nic innego jak zobrazowany zapis myśli powstałych w głowach młodych ludzi, którzy udzielili odpowiedzi na dwa pytania: Na czym polega praca historyka? Jak wygląda historyk?

Historyk dla tych młodych ludzi to nie tylko osoba zajmująca się historią z racji wykonywanego zawodu, to także lokalny działacz i miłośnik historii. Dla części czwartoklasistów jest to pasjonat fachowej literatury historycznej, poszukujący w książkach informacji lub inspiracji do działania. Dla innych jest to podróżnik przemierzający często olbrzymie odległości w poszukiwaniu źródeł historycznych niezbędnych do rozwiązania zagadki. Pozostali kojarzą historyka ze starszym lub w średnim wieku panem z minionej epoki. A Wy jak wyobrażacie sobie historyka? Pozwólcie, że z tym pytaniem Was pozostawię.

<https://youtu.be/PU5ZpDMgWmQ>
Powyżej link do prezentacji prac czwartoklasistów będących odpowiedzią na pytanie: Jak wyobrażam sobie historyka?

Klasa V i VI

„BohaterON – włącz historię !”

„Wolność, godność, honor – tego nic nie zastąpi. Powstańcom chwała, Warszawa nie zapomni.” fragment utworu „63 Dni Chwały” z albumu „Droga” grupy Hemp Gru

W roku 2019 obchodziliśmy 75. rocznicę wybuchu Powstania Warszawskiego. Mając na względzie uczczenie tej rocznicy w szczególny sposób, postanowiliśmy zgłosić się do ogólnopolskiej kampanii „BohaterON – włącz historię!”. Nasz udział w tej akcji miał być przede wszystkim uhonorowaniem uczestników walk o stolicę. Chcieliśmy - przy okazji - dać wyraz naszej patriotycznej postawie oraz temu, że pamiętamy o historii naszego kraju. Na jednej z październikowych lekcji historii, tuż po obejrzeniu spotu reklamującego ww. akcję, https://www.youtube.com/watch?time_continue=7&v=cTU3HTqn9ic przystąpiliśmy do pracy. Wykonaliśmy około 100 prac, którymi były pocztówki, listy i laurki. Zawarliśmy w nich nasze wyrazy wdzięczności dla tych, którzy wykazali się niezłomnym heroizmem w walce z okupantem niemieckim o Warszawę. Podpisane kartki przesłaliśmy na adres za Fundacji SENSORIA we Wrocławiu, dzięki której trafią do rąk własnych Powstańców Warszawskich.

Uczniowie klas piątych i szóstych

Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Prostkach

Zabawa jako najwyższa forma nauki

„Człowiek jest i zawsze będzie najbardziej wyjątkowym i niezwykłym ze wszystkich komputerów.”

John F. Kennedy

Nasza szkoła bierze udział w projekcie Centrum Mistrzostwa Informatycznego, tj. ogólnopolskim projekcie grantowym dającym młodym ludziom szansę na rozwój ich umiejętności informatycznych. Liderem projektu CMI jest Politechnika Łódzka współpracująca – w ramach realizowanego projektu – z czterema renomowanymi uczelniami w Polsce, m.in. z Politechniką Warszawską. Grupa uczniów z klas 4-6 naszej szkoły, uczestnicząc w bezpłatnych zajęciach z informatyki, rozwija swoje zainteresowania informatyczne i zaczyna uczyć się myślenia algorytmicznego oraz programowania. W październiku zajęcia pozalekcyjne odbyły się dwa razy. Każde spotkanie trwało 90 minut. Pierwsze zajęcia poświęcone były kryptografii, a dotyczyły utajniania, czyli szyfrowania i deszyfrowania tekstów. Na kolejnych zajęciach uczniowie kształcili dwie umiejętności. Jedną z nich była współpraca w grupie. Druga umiejętność to programowanie wizualne poprzez sterowanie kolegą lub koleżanką (opisywanie kolejności poleceń do wykonania w celu osiągnięcia wyznaczonego celu). Dzięki dotacji przyznanej na realizację projektu można było zakupić materiały potrzebne do realizacji zajęć.

Grupa filmowa FANI KINA I FILMU X Festiwal Filmoteki Szkolnej już za nami

„Powodzenie u publiczności - to jest kryterium.”

Alfred Hitchcock

W dniach od 28 do 30 października 2019 roku uczestniczyliśmy w wydarzeniach X Festiwalu Filmoteki Szkolnej, który odbył się w Warszawie. Największym wydarzeniem pierwszego dnia festiwalu była projekcja pełnometrażowego filmu dokumentalnego „In Touch” oraz spotkanie z jego reżyserem Pawłem Ziemilskim. Film ukazuje życie mieszkańców wsi Stare Juchy i porusza niezmiernie ważną kwestię emigracji zarobkowej. Drugi dzień festiwalu upłynął głównie na warsztatach w Filmotece Narodowej – Instytucie Audiowizualnym (FINA). Uwieńczeniem tego dnia była gala finałowa w kinie Iluzjon, zakończona pokazem niemego filmu komediowego z 1924 roku pt. „Sherlock Junior”. Muzykę do filmu wykonała Julia Marcell. Warsztaty charakterystyki okazały się strzałem w dziesiątkę. Wszyscy uczestnicy tych warsztatów w ciszy i skupieniu przyglądali się pracy nad raną postrzałową, po czym samodzielnie lub w parach pracowali nad wykonywaniem rany postrzałowej lub ciętej. X Festiwal Filmoteki Szkolnej już za nami. Będziemy czekać na kolejny. A tymczasem zapraszamy na fotorelację z kina Iluzjon i z warsztatów w FINA.

Wewnętrzny kompas

Zmień swoje myśli, a zmienisz swój świat

Norman Vincent Peale

Projekcja filmu „Ninnoc” w reżyserii Niki Padidar stała się wstępem do rozmowy na temat wewnętrznych i zewnętrznych przejawów wewnętrznych przeżyć nastolatków,

która odbyła się podczas realizacji jednej z październikowych godzin wychowawczych klasy 6b. Tytułowa bohaterka filmu – Ninnoc – jest nastolatką, którą steruje bezsilność i niemoc. W jej wnętrzu rozgrywa się dramat. Z jednej strony pragnie być taka sama, jak jej rówieśniczki i mieć z nimi poprawne relacje. Z drugiej strony boi się odrzucenia, którego już zdążyła doświadczyć. Przebywa w miejscach, gdzie nie ma innych – oprócz niej – osób i gdzie czuje się bezpieczna. Nadwrażliwość i zbytnia delikatność w sferze uczuć uniemożliwiają jej zbliżenie się do innych i dlatego cierpi. „Burza mózgów”, czyli generowanie skojarzeń ze słowami „normalny” oraz „inny” tuż po projekcji filmu. Uczniowie bardzo chętnie i bez jakiegokolwiek skrępowania zapisywali swoje pomysły na tablicy, komentowali je i uzasadniali. Osoby czujące się inaczej lub traktowane przez osoby ze swojego otoczenia jako „inne” borykają się na co dzień z wieloma często najprostszymi sytuacjami życiowymi, które wydają im się niemożliwe do przeżycia. Zmiana mentalności – m.in. sposobu myślenia jednostek – w połączeniu z rozwojem technologii informacyjno-komunikacyjnej sprawiła, że wielu nastolatków ma już za sobą nieprzyjemne doświadczenia w relacjach z rówieśnikami. Ci młodzi ludzie skrywają swoje wewnętrzne przekonanie o tym, że jak w człowieku coś pęknie, to się nie da tego skleić czy naprawić. Świadczy o tym ćwiczenie wykonane przez szóstoklasistów, którzy spinacze odkształcili, otrzymując niezbyt zresztą proste druty. Następnie zadziałali w odwrotną stronę i zgieśli druty tak, by nadać im początkowy kształt. Co zauważyli? Spinacze nie będą wyglądały tak samo, jak na początku. Pamiętajmy, że łatwo jest kogoś skrzywdzić, ale naprawić wyrządzoną krzywdę jest bardzo trudno. Mimo usilnych starań powrót do stanu pierwotnego, do tego, co było na początku, jest bardzo często niemożliwy.

Zawodowy sukces

Mądrzy ciągle się uczą, głupcy wszystko umieją.

Apollinary Despinoinx

Bardzo ucieszyła mnie wiadomość o tym, że zostałam zakwalifikowana na międzynarodowe seminarium dla nauczycieli Grupy Wyszehradzkiej. Znalazłam się wśród 13 nauczycieli z Polski, których osiągnięcia zawodowe zostały docenione przez międzynarodową organizację Centropa. Było i jest to dla mnie wielkie zawodowe wyróżnienie.

Seminarium odbyło się w Budapeszcie i trwało od 18 do 20 października 2019. Tematem przewodnim seminarium było „Nauczanie o historii Żydów w XX wieku, Holokauście i edukacja na rzecz społeczeństwa obywatelskiego”. W trakcie seminarium spotkałam się z wieloma – prowadzącymi podobne działania – niesamowitymi nauczycielami z Węgier, Czech i Słowacji, jak i z Polski (wcześniej ich nie znałam). Seminarium stało się okazją do wymiany doświadczeń. Wspólnie opracowane

pomysły oraz zaczerpnięte inspiracje wdrażane są do moich działań i realizowane obecnie w pracy z młodzieżą na zajęciach lekcyjnych i pozalekcyjnych. Dopełnieniem pierwszego dnia seminarium był udział w nabożeństwie w Wielkiej Synagodze. Drugiego dnia – wieczorną porą – zwiedzaliśmy „Żydowski Budapeszt”. Przejście się po piętach żydowskiej kamienicy i chwila refleksji – w półmroku – przed ostatnim fragmentem muru getta – to sprawiło, że poczuliśmy klimat dni sprzed kilkudziesięciu lat.

Jak zrobić robota z kartonu?

Każda praca jest dobra, o ile jest dobrze wykonywana.

Albert Einstein

Takie pytanie zadali sobie uczestnicy pozalekcyjnych zajęć z informatyki. Oczywiście – jak zawsze – odpowiedzi, czyli sposobów wykonania, było kilka. O wyborze metody zdecydowały jednak takie czynniki, jak: zaplecze, możliwości oraz pomysłowość młodych twórców. Zaczęli od wykonania projektu. Przystępując do realizacji swojego projektu, dysponowali nikomu już niepotrzebnymi kilkoma kartonami i jeszcze innymi paroma rzeczami. Wykonali sympatycznego tekturowego przyjaciela – robota. Pewne jest to, że nie będzie marudził, tylko posłusznie będzie wykonywał ich polecenia.

Krystyna Michałowska jest opiekunką grupy.

Innowacyjność z przytupem

„Za dwadzieścia lat bardziej będziesz żałował tego, czego nie zrobiłeś, niż tego, co zrobiłeś...”

Mark Twain

W chwili obecnej kładzie się szczególny nacisk na wdrażanie podstawy programowej w sposób rozwijający samodzielność i kreatywność uczniów.

Jak tego dokonać? Za pomocą jakiego narzędzia? Te i tym podobne pytania zadają sobie wszyscy nauczyciele. Odpowiedzi poszukują, min. analizując różne formy i metody pracy oraz wybierając te, które najbardziej pasują do prowadzonych przez nich zajęć. Metodą, która bardzo dobrze sprawdza się na różnych przedmiotach i zajęciach pozalekcyjnych oraz przy wielu innych formach aktywności szkolnej, jest drama. To dzięki niej nasi uczniowie zaczęli nabierać śmiałości i wiary w siebie. Aktywna twórczość i umiejętność współpracy w grupie nie będą im obce. Zaczęli wywoływać zmiany oraz z wielką łatwością zaczęli się do nich przystosowywać stając się aktywnymi członkami społeczności szkolnej i lokalnej. Drama jest metodą niezwykle pomocną w nauczaniu różnych przedmiotów szkolnych, w tym i historii. Łatwo można było się o tym przekonać realizując temat dotyczący XVI – wiecznej Polski zamieszkałej przez różne narodowości. Losowanie czyli przydział do poszczególnych grup i kilka minut na przygotowa-

nie się oraz ewentualną charakterystykę. Potem pokazy strojów i prezentacje przepięknej polsko-ukraińskiej pieśni biesiadnej Tomasza Padury pt. „Hej, sokoły”. W tak miłej i przyjemnej atmosferze uczniowie, zdobywali bądź przekazywali, wiedzę o narodowym dziedzictwie i kulturowym Polaków, Niemców, Żydów, Litwinów i Kozaków żyjących w XVI - wiecznej Polsce. Michałowska Krystyna - nauczyciel ze Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Prostkach

Przedświąteczne kodowanie na papierze

Wśród ludzi jest więcej kopii niż oryginałów.

Pablo Picasso

Odgadywanie zaszyfrowanych znaków możliwe jest zarówno na ekranie komputera, jak i na zwykłej kartce papieru. Ta często stosowana obecnie forma treningu umysłowego pozwala kształcić procesy poznawcze, tj. pamięć, uwagę i koncentrację, również orientację przestrzenną oraz logiczne myślenie. Tym samym daje możliwość zwiększenia stopnia efektywności uczenia się. Przedświąteczne zajęcia pozalekcyjne koła informatycznego odbyły się z wykorzystaniem dwóch form kodowanych obrazków czyli dyktanda graficznego i zakodowanej grafiki. Uczniowie kształcili własną wyobraźnię, koncentrację i to, co jest niezmiennie ważne - myślenie. Poza tym świetnie się bawili.

Krystyna Michałowska jest opiekunką grupy.

„Kodeks Praw Dziecka”

Wstęp do programowania

Większość programistów programuje nie dlatego, że spodziewają się zapłaty lub uwielbienia tłumów, ale dlatego, że programowanie jest dla nich zabawą.

Linus Torvalds

Dzięki udziałowi w ogólnopolskim projekcie grantowym - Centrum Mistrzostwa Informatycznego – możliwe było zakupienie kilku zestawów gry Scottie Go! Edu. Jest to innowacyjna gra edukacyjna z interaktywnym kursem programowania, dzięki któremu uczniowie poznają podstawy programowania. Kolejnym jej plusem jest to, że łączy naukę i zabawę w przestrzeni wirtualnej i rzeczywistej. Zajęcia pozalekcyjne w ramach koła informatycznego z wykorzystaniem Scottie Go! Edu były dla ich uczestników przyjemnością. Sympatyczny kosmita Scottie, mający dotrzeć do celu, poruszał się drogą przez nich wyznaczoną. Jak wyglądały zajęcia i jak przedstawiała się współpraca pomiędzy ich uczestnikami, zobaczcie sami.

Początek naszej przygody z ...

Co my wiemy, to tylko kropelka.

Czego nie wiemy, to cały ocean.

Isaac Newton

Nasza szkoła bierze udział w IV edycji programu „Być jak Ignacy”. Organizatorem programu jest Fundacja PGNiG S.A. im. Ignacego Łukasiewicza, zaś patronem honorowym Minister Edukacji Narodowej. Mottem przewodnim tej edycji jest „Odkryj tajemnice nauki!”. Uczestnicy grupy projektowej, rekrutujący się – głównie - spośród uczniów klas

piątych, poznają sylwetki wybitnych polskich naukowców i wynalazców minionych czasów. Pierwszą poznaną postacią była Pani Stanisława Adamowiczowa – lekarka i specjalistka zdrowia publicznego. Tej osobie i przede wszystkim jej działalności, poświęcone były cztery lekcje zrealizowane podczas zajęć pozalekcyjnych. Wówczas grupa projektowa

obejrzała kilka filmów edukacyjnych i wykonała szereg ćwiczeń z pomocą swoich szkolnych kolegów i koleżanek. Nieco więcej powie nam o tym wierszowane podsumowanie Quiz o Pani Stasi i o czystości już znamy Grę planszową o chorobach i lekarzach mamy Gazetkę tematyczną, wywiad dotyczący zdrowia też były Rymowanki, odegrane scenki i dramy nas rozweseliły Układając puzzle, wykonując ćwiczenia fizyczne i w głowie Poculiśmy lekkość, wiarę w siebie i chęć walki o zdrowie Drugim naukowcem jest Jan Czocharalski i to jemu grupa projektowa poświęca swój czas i uwagę podczas odbywających się obecnie zajęć pozalekcyjnych. Zapraszamy do obejrzenia filmików (linki poniżej) stanowiących potwierdzenie wykonania dwóch zadań z etapu I. <https://www.youtube.com/watch?v=hj7yMhwjUnY&t=1s> <https://www.youtube.com/watch?v=C9rWVgIABR0&t=12s>

Wyróżnienie w III edycji konkursu „Warszawa Szwankowskiego”

„Kiedy robisz film, to przestajesz być tylko film, lecz staje się częścią twojego życia.”

Alan Rickman

W listopadzie 2019 roku grupa filmowa FANI KINA I FILMU wzięła udział w III edycji konkursu Warszawa Szwankowskiego. Stworzony na potrzeby tego konkursu film pt. „Warszawa

...” otrzymał wyróżnienie za ukazanie innego wizerunku Warszawy niż stereotypowe wyobrażenia tego miasta. Członkowie grupy są wdzięczni Pani Małgorzacie Szyszka za to, że umożliwiła im udział w tym konkursie. Pragną również podziękować komisji konkursowej za przyznane filmowi wyróżnienie. Planują udział w kolejnej, tj. już IV edycji konkursu Warszawa Szwankowskiego.

Opiekunką grupy filmowej jest Krystyna Michałowska.

II etap projektu już za nami

„Cierpliwość i wytrwałość mają magiczne działanie – dzięki nim trudności znikają, a przeszkody ulatniają się.”

John Quincy Adams

IV edycja programu „Być jak Ignacy”, której organizatorem jest Fundacja PGNiG S.A. im. Ignacego Łukasiewicza, zaś patronem honorowym Minister Edukacji Narodowej, nabiera tempa. Drugą – obok I. Łukasiewicza – poznaną postacią był Jan Czocharalski, wybitny człowiek i wielki pasjonat. Z Panem Janem i jego odkryciami związane były cztery lekcje zrealizowane na zajęciach pozalekcyjnych. Grupa projektowa poznała ciekawy i zaskakujący życiorys Jana Czocharalskiego. Założyła i prowadziła obserwację hodowli kryształków soli. Korzystając z wehikułu czasu, kilkakrotnie przenosiła się do czasów naszego naukowca i wynalazcy. Członkowie grupy projektowej zgłębili podstawy tzw. „metody Czocharalskiego”, stosowanej do wytwarzania kryształków krzemu oraz wynalezionej przez

Czocharalskiego metody pomiaru szybkości krystalizacji. Poznali kolejne odkrycie Pana Jana - stop metalu określany mianem „Metalu B” – które zmieniło kolejnictwo I połowy XX wieku. Zaprojektowali swój pociąg przyszłości. Wykonali laurkę będącą wyrazem ich wdzięczności dla Jana Czocharalskiego za jego pracę oraz wkład w rozwój nauki i techniki. O swojej pracy na II etapie projektu napisali: Kim był Jan Czocharalski? Jak powstaje kryształ? Do czego krzem i metal B?

Odpowiedź już znamy. Scenki, podróże w czasie i eksperymenty ułatwiły nam ich poznanie. „Bez laptopa, komórki czy klawiatury? Widok ponury”. Laurkę dla Pana Jana i pociąg przyszłości mamy. Co jeszcze? Tego nie wiemy sami. Trzecim naukowcem, któremu poświęcone zostaną kolejne zajęcia grupy projektowej, jest Mieczysław Bekker.

Opiekunką grupy projektowej jest Krystyna Michałowska.

Nietypowy gość - Robot LOFI

„Sprawdzanie postępów programisty za pomocą liczby linii kodu, które napisał, jest jak sprawdzanie postępów w budowaniu samolotu poprzez przyrost jego wagi.”

Bill Gates

4 lutego 2020 roku odbyły się warsztaty z zakresu programowania i robotyki. Wzięli w nich udział uczniowie z klas V - VII naszej szkoły. Trzy tury warsztatowe - 90 minut każda – przeprowadził p. Paweł Brokl – LOFI Robot. Uczniowie uczyli się programowania robota w aplikacji LOFI Blocks. Dowiedzieli się, czym jest ARDUINO. Ale przede wszystkim świetnie się bawili.

